№ 59. ВТОРНИКЪ, 31 ІЮЛЯ. 1862. WTOREK, 31 LIPCA. № 59.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

KURYER WILEŃSKI

ГАЗЕТА
ОФФИЦІАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.
ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ И ПЯТНИЦАМЪ.

Цѣна на мѣстѣ: За годъ 10 р. За полъ-года 5 р. За четверть года 3, р. За 1 мѣсяцъ 1 р.
Съ пересылкою за годъ 12 р. За полъ-года 6. р, За четверть года 3 р. 50 к.
За объявленія: За строку изъ 40 буквъ платится 17 коп. сер.

GAZETA
URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.
WYCHODZI WE WTORKI I PIĄTKI.

Cena na miejscu: Roczna rs. 10, Półroczna rs. 5, Kwartałowa rs. 3, Miesięczna rs. 1.
Z przesyłką: Roczna rs. 12, półroczna rs. 6, kwartałowa rs. 3 kop. 50.
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się 17 kop. sr.

СОДЕРЖАНІЕ.

TREŚĆ.

Часть оффиціальная.

Ст.-Петербургъ, 28 *іюля.*

Циркуляръ г. управляющаго министерствомъ финансовъ гг. губернскимъ управляющимъ питейно-акцизными сборами, отъ 23 іюля 1862 г. за N. 62.

Хотя изъ имѣющихся въ министерствѣ финансовъ свѣдѣній видно, что въ большей части губерній, кромѣ привилегированныхъ и прибалтійскихъ, объявлено довольно значительное число частныхъ оптовыхъ складовъ вина на 1863 годъ, но принимая въ соображеніе: а) что подобныя заявленія необязательны для сдѣлавшихъ оныя и что легко можетъ случиться, что, по измѣнившимся обстоятельствамъ, многіе изъ объявленныхъ складовъ вовсе не будутъ открыты; б) что въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ весь потребный на продовольствіе жителей запасъ вина предполагаютъ заготовить только одно или два лица, отъ чего возникнетъ опасеніе, чтобы вино не продавалось низкаго качества и по высокой цѣнѣ; и в) что во многихъ городахъ и уѣздахъ объявленные до сихъ поръ склады вина далеко не обезпечиваютъ мѣстной потребности, я признаю необходимымъ заблаговременно, до окончанія срока настоящихъ откуповъ, собрать повсемѣстно положительныя данныя объ имѣющихъ образоваться на 1863 г. частныхъ запасахъ вина, съ тѣмъ, чтобы на основаніи сихъ свѣдѣній, министерство финансовъ могло сдѣлать потребныя распоряженія о заготовкѣ вина на 1863 г. казною, еслибы частная предпріимчивость въ этомъ дѣлѣ оказалась недостаточно вѣрною.

Въ этихъ видахъ предлагаю гг. губернскимъ управляющимъ питейно-акцизными сборами, по совѣщаніи съ гг. предсѣдателями казенныхъ палатъ, нынѣшними откупщиками, лицами объявившими желаніе открыть оптовые склады вина на 1863 г., винокуренными заводчиками и другими мѣстными жителями, доставить въ департаментъ податей и сборовъ, по возможности не позже 1 сентября сего года, свѣдѣнія: 1) о количествѣ запасовъ вина, которое, для каждаго города и уѣзда особо, будетъ достовѣрно заготовлено частными лицами на 1863 г., 2) о количествѣ вина, которое, можетъ быть въ остаткѣ въ казенныхъ магазинахъ за всѣми выборами откупщиковъ, къ 1 января 1863 г., и 3) о потребной затѣмъ заготовкѣ вина казною на мѣстное продовольствіе до слѣдующаго періода винокуренія.

При семъ прошу гг. управляющихъ не упускать изъ виду слѣдующихъ соображеній: 1) что въ губерніяхъ, въ которыхъ винокуреніе развито и остающіеся въ дѣйствіи винокуренные заводы расположены не въ далекомъ другъ отъ друга разстояніи, нельзя опасаться недостатка въ винѣ, хотя бы не открывалось отдѣльныхъ отъ заводовъ складовъ вина; 2) что тамъ, гдѣ не существуетъ казенныхъ строеній для склада вина, заготовленіе казенныхъ запасовъ будетъ сопряжено съ нѣкоторыми затрудненіями; 3) что казенные запасы вина ни въ какомъ случаѣ не могутъ служить подрывомъ частной торговлѣ виномъ, ибо въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ, кромѣ казенныхъ, будутъ открыты и частные склады вина, правительство опредѣлитъ напередъ цѣну казеннаго вина съ достаточною прибылью противъ заготовительной цѣны съ акцизомъ, съ тѣмъ, чтобы частные торговцы имѣли возможность съ выгодою для себя продавать свое вино ниже казенной цѣны и, наконецъ, 4) что правительство желало бы отказаться отъ всякаго прямаго участія въ заготовкѣ запасовъ и торговлѣ виномъ и если оно поступаетъ въ настоящее время иначе, то единственно изъ опасенія, чтобы за отсутствіемъ на первое время достаточной предпріимчивости частныхъ лицъ въ этомъ дѣлѣ, не оказалось въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ недостатка вина и чтобы отъ этого казна не понесла въ своихъ доходахъ значительнаго ущерба.

Dział urzędowy.

St.Petersburg, 28 *lipca.*

Okolnik p. zarządzającego ministerstwem skarbu do pp. gubernjalnych zarządzających poborami trunkowo-akcyznemi, pod dniem 23 lipca 1862 r. za N. 62.

Chociaż ze znajdujących się w ministerstwie skarbu wiadomości widać, że w większéj części gubernij, prócz przywilejowanych i nadbaltyckich, zapowiedziana została dość znaczna liczba prywatnych składów ogólnych wódki na rok 1863, mając atoli na uwadze: a) że podobne oświadczenia nie są obowiązujące dla tych, którzy je uczynili i że łatwo może się zdarzyć, iż z powodu zmienionych okoliczności wiele ze składów zapowiedzianych wcale nie będzie otwarto; b) że w niektórych miejscowościach cały potrzebny na zaopatrzenie mieszkańców zapas wódki, zamierza przygotować tylko jedna lub dwie osoby, przez co wyniknie obawa, ażeby wódka nie była przedawana nizkiego gatunku i po cenie wysokiéj; i c) że w wielu miastach i powiatach zapowiedziane dotychczas składy wódki o wiele nie zapewniają potrzeby miejscowéj,— uznaję za rzecz konieczną wcześnie, przed ukończeniem terminu odkupów dotychczasowych, zebrać wszędzie dokładne dane o mających się uformować na rok 1863 prywatnych zapasach wódki, w celu, ażeby na zasadzie tych wiadomości, ministerstwo skarbu mogło poczynić potrzebne rozporządzenia o przygotowaniu wódki na rok 1863 przez skarb, gdyby przedsiębierczość prywatna w téj rzeczy okazała się nie dość pewną.

W tych to widokach zalecam pp. gubernjalnym zarządzającym poborami trunkowo-akcyznemi, po naradzeniu się z pp. prezydentami izb skarbowych, teraźniejszemi odkupnikami, osobami które oświadczyły chęć otwarcia ogólnych składów wódki na r. 1863, właścicielami gorzelń i innymi mieszkańcami miejscowymi, przysłać do departamentu podatków i poborów, o ile można nie późniéj jak do 1 września roku ter., wiadomości: 1) o ilości zapasów wódki, jaka dla każdego miasta i powiatu z osobna, przez osoby prywatne na r. 1863 z pewnością przygotowaną będzie, 2) o ilości wódki, jaka może pozostać w magazynach skarbowych, po zaspokojeniu wszystkich zapotrzebowań odkupników, na 1 styczeń 1863 r., i 3) o potrzebném następnie przygotowania przez skarb wódki na zaopatrzenie miejscowe do następującego perjodu gorzelnictwa.

Przyczém proszę, ażeby pp. zarządzający mieli na widoku uwagi następujące: 1) że w gubernjach, w których gorzelnictwo jest rozwinięte i czynne gorzelnie położone są w odległości niedalekiéj od siebie, nie można lękać się braku wódki, chociażby nie otwierano oddzielnych od gorzelń składów wódki; 2) że tam, gdzie nie ma gmachów skarbowych na składy wódki, przygotowanie zapasów skarbowych połączone będzie z pewnemi trudnościami; 3) że skarbowe zapasy wódki w żadnym razie nie mogą szkodzić prywatnemu handlowi wódką, gdyż w miejscowościach, gdzie prócz skarbowych otwarte też będą prywatne składy wódki, rząd z góry oznaczy cenę wódki skarbowéj z dostatecznym zyskiem na koszt przygotowania i opłatę akcyzy, tak, iżby przedsiębiercy prywatni mieli możność z korzyścią dla siebie przedawać wódkę swoją po cenach niższych od skarbu, i nakoniec 4) że rząd chciałby zrzec się wszelkiego bezpośredniego uczestnictwa w robieniu zapasów i handlowaniu wódką, i jeżeli obecnie postępuje inaczéj, tedy jedynie z obawy, ażeby dla braku w piérwszych chwilach dostatecznéj przedsiębierczości w téj rzeczy osób prywatnych, nie okazało się w niektórych miejscach niedostatku wódki i żeby przez to skarb nie poniósł w swoich dochodach straty znacznéj.

О ДЕНЬГАХЪ.

(Продолженіе. См. N. 58).

Можно ли обратиться къ какому нибудь капиталисту съ предложеніемъ въ родѣ слѣдующаго: „ссуди меня такою то суммою денегъ подъ обезпеченіе гораздо больше стоящаго недвижимаго имущества, съ условіемъ, что деньги твои я тебѣ никогда не отдамъ, имущество же, которымъ я тебя обезпечиваю, я тебѣ тоже не отдамъ и никакому другому не продамъ, но за то доходами изъ этого имущества, въ случаѣ таковые будутъ, я одинъ буду пользоваться?.“ Кажется, никакой капиталистъ не польстится на подобное обезпеченіе. Предоставляемъ читателямъ удостовѣриться, не таковы ли совершенно основанія предполагаемаго когда то во Франціи и въ другихъ государствахъ обезпеченія государственными имуществами бумажныхъ денежныхъ знаковъ, взамѣнъ которыхъ населеніе цѣлаго государства обязано отдавать свои цѣнности, свои произведенія, услуги, трудъ и пр. Конечно, капиталиста нельзя заставить отдавать на этихъ условіяхъ свой капиталъ; но массу— это опять другое дѣло. А все таки *доходная недвижимая собственность* одна только можетъ служить основаніемъ прочной денежной системы, но ужъ конечно не въ такомъ видѣ примѣненія, про который еще Неккеръ однажды замѣтилъ, что „экю могу положить въ карманъ, а арпанъ земли подъ мышкой не унесу“, и не подъ какой либо вновь *изобрѣтенной* формой, и слѣдуетъ лишь пользоваться формой, выработанной самой жизнію, вполнѣ оправданной на практикѣ и особенно соотвѣтствующей условіямъ *нашего* хозяйственнаго быта. Условія, при которыхъ недвижимая собственность могла бы *дѣйствительно* и *вполнѣ* обезпечить денежные знаки, суть тѣ самыя, на которыхъ основаны всѣ почти частные земскіе банки, и сущность ихъ состоитъ въ слѣдующемъ: частный собственникъ недвижимаго имущества, приносящаго вѣрнаго дохода 10,000 р. положимъ, получаетъ подъ обезпеченіе таковаго на извѣстныхъ условіяхъ изъ банка закладные листы, или другаго названія обязательства, на имя предъявителя, на сумму, положимъ, въ 50,000 руб. за погашенія каковыхъ обязательствъ въ опредѣленный срокъ и за плату по нимъ процентовъ банкъ отвѣчаетъ. Эти обязательства банковъ возникающихъ *на практикѣ* лишь тамъ, гдѣ *водятся* лишніе капиталы, какъ мы доказывали выше,—дѣлаются достояніемъ однихъ капиталистовъ, отдающихъ землевладѣльцу, взамѣнъ вѣрно обезпеченныхъ бумагъ его, гораздо меньше обезпеченные, нужные ему какъ орудія мѣны, бумажные денежные знаки, и за то получающіе отъ него, чрезъ посредничество банка, проценты. Такимъ образомъ то, что моглобы служить *единственно* вѣрнымъ обезпеченіемъ денежныхъ знаковъ государства обезпеченіемъ трудовой собственности всего населенія и прочнымъ основаніемъ его спокойствія, доставляло по сіе время пользу однимъ лишь капиталистамъ, владѣльцамъ *денегъ,* поставивъ въ зависимость отъ нихъ владѣльцевъ самой благонадежной собственности— *земли:* Зависимость эта еще сносна тамъ, гдѣ много капиталистовъ, но отъ кого зависѣли бы землевладѣльцы у насъ, гдѣ весьма мало капиталистовъ, но зато ужъ весьма много не капиталистовъ составителей и, главное, *пайщиковъ* понынѣ еще предполагаемыхъ частныхъ земскихъ банковъ. Этимъ то господамъ дѣла нѣтъ, что затѣваемые ими частные банки, какъ давно уже доказано мною, не могутъ у насъ осуществиться, что первые, выпускаемые таковымъ банкомъ, при теперешнемъ безденежьи нашемъ, закладные листы и т. п. немедленно упадутъ ниже номинальной цѣны, и что если эти вполнѣ обезпеченныя 6% и 7% бумаги упадутъ ниже нарицательной цѣны, то еще больше упадутъ государственныя 4% и 5% бумаги наши, такъ что первая попытка къ осуществленію подобныхъ предположеній, не принося пользы никому, за исключеніемъ развѣ эфемерныхъ администраторовъ банковъ, причинитъ лишь вредъ государству. (*) Не вѣрю, чтобы нѣкоторые изъ вышеупомянутыхъ господъ не читали мои статьи, такъ какъ нѣкоторыя изъ указанныхъ въ нихъ основаній, какъ учрежденія мѣстныхъ управленій, или комитетовъ *по раіонамъ*, размѣнные билеты, обезпеченные звонкой монетой, и т. п. очутились не только въ проэктахъ, послѣ того составленныхъ, но и въ старыхъ, лишь передѣланныхъ послѣ напечатанія моихъ статей.

Надо отдать имъ справедливость—ратовали они усердно, хватали, кто гдѣ что могъ, все это для блага учредителей. Но обратимся къ нашему предмету. И такъ, если подъ формой, принятой частными земскими банками, частныя доходныя недвижимыя имущества могутъ служить лучшимъ обезпеченіемъ для капиталиста, то отчего же намъ не примѣнить таковыя подъ этой самой формой, съ нѣкоторыми, конечно, соотвѣтствующими цѣли, измѣненіями, какъ обезпеченіе *для каждаго члена общества* его бумажно-денежныхъ знаковъ, безъ посредничества и опеки капиталистовъ, учредителей, пайщиковъ и tutti quanti? Развѣ не достаточно въ такомъ случаѣ для каждаго владѣльца бумажнаго знака, что выплата по немъ (или изъятья его изъ обращенія, что совершенно одно и тоже) *дѣйствительными цѣнностями* по полной номинальной его цѣнѣ, *непремѣнно послѣдуетъ* въ теченіи опредѣленнаго срока? Развѣ народъ, какъ нашъ такъ и всякій другой, не пойметъ преимуществъ подобныхъ, государствомъ подтвержденныхъ знаковъ надъ всѣми возможными ассигнаціями, кредитными и банковыми билетами, не оцѣнитъ ихъ также, какъ оцѣняли понынѣ одни капиталисты?

(*) N. 243 Русскаго Инвалида за 1860 годъ и особо изданная мною брошюра: земской кредитъ въ соединеніи съ государственнымъ не какъ теорія.

Не распостраняясь въ подробностяхъ моего предположенія, я однакожъ еще разъ изложу дважды уже заявленныя мною главныя основанія его, такъ какъ въ сферѣ *практической* дѣятельности все болѣе и болѣе прирастаетъ число раздѣляющихъ мое убѣжденіе, что *лишь путемъ моего предположенія мы выйдемъ изъ финансоваго и хозяйственнаго затрудненія и положимъ начало прочной денежной системы, я останусь при этомъ убѣжденіи, пока меня не разубѣдятъ гласно.*

Предоставить владѣльцамъ доходныхъ земель, домовъ и всякаго рода постоянно доходнаго недвижимаго имущества всѣхъ сословій составить посредствомъ выборовъ въ каждой губерніи отвѣтственные комитеты подъ непосредственнымъ наблюденіемъ представителей сословій для введенія по особо для этой цѣли мною составленнымъ правиламъ, ипотечныхъ книгъ, постояннаго сообщенія изъ нихъ отчетовъ въ столичныхъ и губернскихъ вѣдомостяхъ, и разныхъ другихъ распоряженій.

Въ тоже самое время учреждается въ столицѣ одинъ общій для всего государства банкъ, подъ названіемъ *государственно-ипотечнаго* банка, для котораго заготовляются особые билеты подъ названіемъ, положимъ— государственныхъ *земско-кредитныхъ-билетовъ*, достоинствомъ въ 25, 50 и 100 руб., и даже выше, если то найдутъ удобнымъ. На билетахъ должно быть означено, что они принимаются во всемъ государствѣ какъ народомъ, такъ и правительственными учрежденіями, наравнѣ съ столькими то серебряными рублями, такого то качества и вѣса, и съ столькими то золотниками и долями золота такого-то качества (съ вычисленіемъ по дѣйствительному отношенію золота къ серебру). Билеты эти предаются въ *полномъ* заготовленномъ количествѣ государственному *ипотечному* банку, который выдаетъ или прямо, или чрезъ губернскія казначейства, ссуды подъ представленныя свидѣтельства и по письменному сообщенію о томъ таковымъ банку, до 75% противъ суммы оцѣнки имущества, съ платой ежегодно 4% интереса и 1% на погашеніе. Поступающіе въ ипотечной банкъ 4% интереса обращаются имъ, за вычетомъ расходовъ, по администраціи банка, на изъятье изъ обращенія и уничтоженіе теперешнихъ *государственныхъ кредитныхъ билетовъ,* съ тѣмъ однако-же, чтобы правительство *впередъ прекратило выпускъ* таковыхъ, а изъ процента, поступающаго на погашеніе, выдаются новыя ссуды на тѣхъ же условіяхъ, такъ что балансъ банка долженъ *постоянно* оставаться въ одномъ состояніи, и общая цыфра имущественнаго депозита съ ипотечными билетами или другими, хранящимися въ немъ орудіями мѣны, вмѣстѣ взятыя, должны постоянно равняться цыфрѣ его первобытнаго объема, не болѣе и не менѣе.

Эти краткія основанія моего предположенія кажется достаточно доказываютъ, на сколько оно соотвѣтствуетъ вышеизложенымъ условіямъ, а именно:

Полное обезпеченіе денежныхъ знаковъ дѣйствительными цѣнностями. Цѣнность употребляемой для этой цѣли недвижимости опредѣляется сложностью ея чистаго дохода за *восемь* лѣтъ, (*) а билеты или денежные знаки выпускаемые подъ ея обезпеченіемъ, не превышаютъ 75% этой цыфры. Такъ напримѣръ, подъ домъ или имѣніе, приносящее 10,000 руб. доходу, владѣлецъ получаетъ денежныхъ знаковъ на 60,000 руб., за которые онъ платитъ, считая 4% интереса и 1% погашенія, по 5% въ годъ, всего 3,000 руб., или 30% съ доходовъ имѣнія, такъ что долгъ съ процентами оплатится, если бы онъ даже употребилъ полученные имъ 60,000 руб. непроизводительнымъ образомъ, о чемъ впрочемъ уже позаботятся связанные круговой порукой землевладѣльцы цѣлой губерніи. Наконецъ, въ случаѣ общихъ несчастій, какъ неурожай, наводненіе, эпидеміи и другія подобныя бѣдствія, разражающіяся иногда надъ цѣлой полосой государства,— и тогда можно будетъ, по усмотрѣнію администраціи банка и съ разрѣшенія правительства, отсрочить на время, или даже сложить за годъ или болѣе плату 4% интереса, назначенныхъ на изъятіе теперешнихъ кредитныхъ билетовъ, а въ послѣдствіи другихъ бумагъ правительственнаго долга изъ обращенія, оставивъ до устройства порядка взиманіе лишь 1%, назначеннаго на погашеніе, что въ особенности легко будетъ при помощи резервнаго капитала.

Окончаніе впредь.

(*) Подробности относительно оцѣнки имущества, изложены пока еще въ рукописи.

Вышепоименованныя свѣдѣнія должны быть пополнены всѣми нужными, для полнаго обсужденія предмета, соображеніями и заключеніями гг. управляющихъ; при чемъ, относительно тѣхъ мѣстностей, въ которыхъ будетъ признана необходимою казенная заготовка вина, не безполезно бы выразить, какимъ путемъ оную удобнѣе и выгоднѣе произвести и какія примѣрно существуютъ цѣны на вино и на хлѣбъ.

— Циркуляры г. управляющаго министерствомъ финансовъ гг. губернскимъ управляющимъ питейно-акцизными сборами. 1). Отъ 13 іюля 1862 г. за № 51.— Ст. 122, 131, 152, 174 и 177 Высочайше утвержденнаго 4 іюля 1861 года положенія о питейномъ сборѣ, опредѣлено: въ заводахъ винокуренныхъ, пиво— и медоваренныхъ опечатывать неупотребляемые въ дѣло снаряды и посуду, какъ съ прекращеніемъ на сихъ заводахъ работъ, какъ и при дѣйствіи оныхъ не съ полною силою. При невозможности, впредь до собранія положительныхъ данныхъ объ устройствѣ у насъ помянутыхъ заводовъ и о дѣйствующихъ на нихъ снарядахъ, установить окончательныя правила для опредѣленія порядка наложенія казенныхъ печатей на заводскую посуду, предложено гг. управляющимъ питейно-акцизными сборами производить, по ближайшемъ усмотрѣніи мѣстныхъ условій, такое опечатаніе посуды способами, которые признаютъ они наиболѣе удобными и надежными для предупрежденія возможности тайнаго приготовленія обложенныхъ акцизомъ питей въ опечатанныхъ снарядахъ, безъ повреженія самыхъ печатей. Съ тѣмъ вмѣстѣ для руководства должностныхъ лицъ акцизныхъ управленій препровождены экземпляры составленнаго въ департаментѣ податей и сборовъ наставленія, съ указаніемъ главнѣйшихъ способовъ для опечатанія винокуренной, пиво— и медоваренной посуды. При семъ вмѣнено въ обязанность управляющимъ въ концѣ настоящаго года представить въ департаментъ податей и сборовъ соображенія свои о способахъ, которые при существующемъ устройствѣ винокуренныхъ, пиво— и медоваренныхъ заводовъ, могли бы примѣняемы быть съ пользою къ печатанію въ оныхъ посуды, для составленія на основаніи сихъ соображеній, особой на сей предметъ инструкціи. 2) Отъ 13 іюля 1862 г. № 52. Ст. 44, 139, 175 и 176 Высочайше утвержденнаго 4 іюля 1861 г. положенія о питейномъ сборѣ установляются особыя формы: 1) для инвентарей заводовъ винокуренныхъ, пиво— и медоваренныхъ и водочныхъ; 2) для объявленій, которыя заводчики обязаны представлять въ окружныя акцизныя управленія, каждый разъ предъ начатіемъ выдѣлки питей въ принадлежащихъ имъ заводахъ; 3) для свидѣтельствъ, выдаваемыхъ окружными управленіями на производство пиво и— медоваренія. Препроводивъ по экземпляру составленныхъ, на основаніи означенныхъ постановленій, въ департаментѣ податей и сборовъ и утвержденныхъ министерствомъ формъ поименованныхъ инвентарей, обявленій и свидѣтельствъ, а также росписанія о количествѣ ежедневно употребляемыхъ винокуренными заводами, во время производства, припасовъ, предложено гг. управляющимъ сдѣлать немедленно распоряженіе къ отпечатанію оныхъ, въ надлежащемъ количествѣ экземпляровъ, для раздачи заблаговременно заводчикамъ, по числу находящихся въ каждомъ управленіи заводовъ. Къ сему присовокуплено 1) что, по силѣ ст. 2, 43, 47, 67 и 77 правилъ о переходѣ къ казенному завѣдыванію питейными сборами, означенныя объявленія для винокуренныхъ заводовъ должны быть введены съ начала винокуреннаго періода $18^{62}/_{63}$ года; 2) что до 1863 года нѣтъ надобности высчитывать въ дѣлаемыхъ на сихъ объявленіяхъ свидѣтельствахъ слѣдующаго, за предположенное къ выкуркѣ вино, акциза и 3) что еслибы составленіе росписаній съ означеніемъ ежедневнаго количества идущихъ на винокуреніе припасовъ оказалось на практикѣ затруднительнымъ, то на первое время надлежитъ ограничиваться одними объявленіями, въ которыхъ равномѣрно обозначаются какъ припасы, такъ и посуда, предназначенныя къ употребленію въ объявляемый срокъ винокуренія.

О срокахъ подачи прошеній для поступленія въ число студентовъ с. петербургскаго университета въ нынѣшнемъ $186^2/_3$ академическомъ году. Временная коммисія, учрежденная для управленія с.-петербургскимъ университетомъ, объявляетъ, что лица, желающія поступить въ студенты означеннаго университета по факультетамъ восточныхъ языковъ и физико-математическому, могутъ подавать прошенія, со времени этой публикаціи, впредь до 1 числа будущаго сентября мѣсяца, на имя г. исправляющаго должность предсѣдателя временной коммисіи дѣйствительнаго статскаго совѣтника Игнатія Іакинѳовича Ивановскаго, съ обозначеніемъ факультета и разряда, на который желаютъ поступить, и съ приложеніемъ слѣдующихъ документовъ: 1) аттестатовъ объ удовлетворительномъ окончаніи ученія въ гимназіяхъ или свидѣтельствъ о выдержаніи въ нихъ установленнаго испытанія въ предметахъ гимназическаго курса; 2) подлинныхъ метрическихъ свидѣтельствъ о времени своего рожденія и крещенія надлежащимъ образомъ удостовѣренныхъ; 3) актовъ о состояніи, какъ-то: протоколовъ дворянскихъ депутатскихъ собраній, указовъ или свидѣтельствъ герольдіи, аттестатовъ или послужныхъ списковъ родителей, а лица, принадлежащія къ податнымъ сословіямъ увольнительныхъ свидѣтельствъ отъ общества, въ которомъ они приписаны.

Дозволеніе русскимъ фабрикантамъ ввозить въ царство польское табачныя издѣлія. Вслѣдствіе просьбы табачныхъ фабрикантовъ А. Миллера и Бостанжогло съ сыновьями, г. управляющій министерствомъ финансовъ входилъ съ представленіемъ въ комитетъ гг. министровъ, о разрѣшеніи вывоза въ царство польское русскихъ табачныхъ издѣлій, безъ обложенія ихъ бандеролями, въ видѣ опыта, временно на три года, на слѣдующихъ основаніяхъ: 1. дозволить русскимъ табачнымъ фабрикантамъ вывозить въ царство польское табачныя издѣлія, безъ обложенія оныхъ бандеролями, съ тѣмъ: а) чтобы издѣлія сіи, по надлежащемъ осмотрѣ оныхъ акцизнымъ по табачной части надзоромъ, доставляемы были въ таможни за печатьми сего надзора; б) чтобы таможни, съ своей стороны, выдавали обратно отправителямъ помѣщенія съ сими издѣліями, для доставленія въ варшавскую таможню, не иначе, какъ за таможенными пломбами; в) чтобы отправитель представлялъ подлежащему акцизному надзору, въ теченіи 6-ти мѣсячнаго срока: 1) свидѣтельство варшавской таможни въ цѣлостномъ доставленіи въ оную, за таможенными пломбами, помѣщеній съ означенными издѣліями и 2) свидѣтельство казенной табачной администраціи въ царствѣ объ оплатѣ всѣхъ вывозенныхъ имъ издѣлій надлежащею пошлиною, въ случаѣ же неисполненія сего подвергался, за недоставленныя помѣщенія съ таможенными пломбами отвѣтственности по таможеннымъ правиламъ, а за непредставленіе свидѣтельства казенной табачной администраціи штрафу тройнаго акциза по высшему сорту табака. 2. Мѣру сію, на первое время, допустить только въ городахъ С.-Петербургѣ, Москвѣ, Ригѣ и Одессѣ, гдѣ наиболѣе развита табачная промышленность и гдѣ находятся таможни.—Комитетъ министровъ, выпискою изъ журналовъ онаго 1 и 15-го мая 1862 года, далъ знать г. управляющему министерствомъ финансовъ, что какъ по уставу объ акцизѣ съ табаку, для удостовѣренія въ дѣйствительномъ вывозѣ за границу отпущеннаго съ этою цѣлію безбандерольнаго табаку, признано достаточнымъ представленіе одного свидѣтельства таможни, то комитетъ находилъ, что опытъ можетъ указать возможность для убѣжденія въ цѣлостномъ доставленіи отпускаемыхъ въ царство польское безбандерольныхъ табачныхъ издѣлій, ограничиться требованіемъ одного только свидѣтельства таможней казенной администраціи объ оплатѣ всѣхъ вывезенныхъ издѣлій надлежащею пошлиною. Посему комитетъ полагалъ: дозволить на три года русскимъ фабрикантамъ ввозъ въ царство польское табачныхъ издѣлій, безъ обложенія оныхъ бандеролями, на предположенныхъ управляющимъ министерствомъ финансовъ правилахъ, съ тѣмъ, чтобы ему поручено было и до истеченія трехлѣтняго срока вводить въ означенныхъ правилахъ всѣ тѣ облегченія, какія по указанію опыта окажется возможнымъ сдѣлать, безъ ослабленія должнаго надзора за непродажею въ Россіи безбандерольнаго табаку.— ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ положеніе комитета Высочайше утвердить соизволилъ.

О спиртомѣрѣ Траллеса (Циркуляръ департамента податей и сборовъ гг. губернскимъ управляющимъ питейно-акцизными сборами, отъ 11 іюля 1862 г., за № 50) — Ст. 183 Высочайше утвержденнаго 4 іюля 1861 г. положенія о питейномъ сборѣ постановлено: содержаніе въ винѣ безводнаго спирта, при учетѣ слѣдующаго за оное акциза, опредѣлять по спиртомѣру Траллеса. Въ исполненіе сего постановленія, согласно съ заключеніемъ Высочайше учрежденной коммисіи, составившей проэктъ означеннаго положенія, приняты слѣдующія правила, относително употребленія спиртомѣровъ: 1) при учетѣ акциза, слѣдующаго съ вина и спирта, должностными лицами акцизнаго управленія, могутъ быть употребляемы ими только спиртомѣры вывѣренные и клейменные въ особой, учрежденной при департаментѣ податей и сборовъ, экспедиціи для повѣрки этого рода снарядовъ; 2) вывѣренные экспедиціею спиртомѣры должны быть снабжены особымъ свидѣтельствомъ, съ удостовѣреніемъ о повѣркѣ оныхъ; 3) каждый винокуренный заводчикъ обязанъ имѣть на заводѣ два экземпляра спиртомѣра, изъ которыхъ одинъ долженъ быть пріобрѣтенъ на счетъ казны и храниться на заводѣ за печатью должностнаго лица акцизнаго управленія. Казенный спиртомѣръ долженъ быть съ однимъ волчкомъ, а принадлежащій заводчику можетъ состоять изъ двухъ волчковъ и болѣе. 4) Изготовленіе спиртомѣровъ Траллеса и продажа оныхъ предоставляется всѣмъ желающимъ, на правѣ свободнаго промысла; изготовляемые такимъ образомъ спиртомѣры могутъ быть обращаемы въ продажу и безъ правительственной повѣрки, но не должны быть употребляемы при учетѣ слѣдующаго съ вина и спирта акциза. На означенныхъ основаніяхъ изготовляется потребное, для акцизныхъ управленій и заводчиковъ, количество спиртомѣровъ Траллеса и приступлено уже къ разсылкѣ готовыхъ экземпляровъ въ акцизныя управленія, на первый разъ въ количествѣ, достаточномъ для снабженія по одному экземпляру губернскихъ чиновъ акцизныхъ управленій, окружныхъ надзирателей и ихъ помощниковъ, а также дѣйствующихъ винокуренныхъ заводовъ. Почему вмѣняется гг. управляющимъ въ обязанность доносить департаменту податей и сборовъ о полученіи спиртомѣровъ, по мѣрѣ доставки оныхъ на мѣсто, и дѣлать въ тоже время распоряженіе о разсылкѣ, по одному экземпляру, безплатно, каждому изъ означенныхъ выше должностныхъ лицъ и заводчиковъ. А если бы затѣмъ остались спиртомѣры безъ назначенія, то хранить оные при акцизныхъ управленіяхъ, вредь до надобности. Къ сему департаментъ присовокупляетъ, что второй экземпляръ сихъ спиртмѣровъ, собственно для заводчиковъ, съ платою по 9 руб. за экземпляръ, будетъ разосланъ позже, по изготовленіи оныхъ въ достаточномъ количествѣ, и что независимо отъ сего, на случай могущаго быть недостатка въ спиртомѣрахъ Траллеса при начатіи будущаго винокуренія, составлены особыя таблицы для употребленія прежнихъ спиртомѣровъ Гесса, съ вычисленіемъ по системѣ Траллеса, каковыя таблицы будутъ вскорѣ разосланы, въ достаточномъ числѣ экземпляровъ во всѣ акцизныя управленія.

— Опредѣленіями правительствующаго сената, іюня 27-го, I утверждены кандидатами къ мировымъ посредникамъ: Виленской губерніи по уѣздамъ: Трокскому отставной маіоръ Константинъ ПОРЦІАНКО, Ошмянскому отставной штабсъ-ротмистръ Болеславъ ПЛАВСКІЙ и коллежскій секретарь Антонъ КОМАРЪ и Лидскому отставной штабсъ-ротмистръ Антонъ КВЯТКОВСКІЙ. II. Уволены по прошеніямъ по различнымъ причинамъ: а) отъ должности мироваго посредника: Кіевской губерніи Черкасскаго уѣзда титулярный совѣтникъ Ксаверій МАЦЕВИЧЪ; б) отъ званія кандидатовъ къ мировымъ посредникамъ: Виленской губерніи Ошмянскаго уѣзда губернскій секретарь СНЯДЕЦКІЙ и Лидскаго Іосифъ ШАЛЕВИЧЪ; Гродненской губерніи, Гродненскаго уѣзда губернскій секретарь Владиславъ СПИРИДОВИЧЪ;— іюня 28-го, утверждены кандидатами къ мировымъ посредникамъ: Гродненской губерніи по уѣздамъ: Сокольскому губернскій секретарь Оттонъ БЕРЪ, Слонимскому отставной ротмистръ Константинъ ЮНДЗИЛЪ и Бѣлостокскому поручикъ Юліанъ БУФАЛЪ и Адольфъ МОНЮШКО; уволены: согласно прошеніямъ, по различнымъ причинамъ: а) отъ должности мироваго посредника: Гродненской губерніи Сокольскаго уѣзда коллежскій секретарь МИТАРНОВСКІЙ; б) отъ званія кандидатовъ къ мировымъ посредникамъ: Гродненской губерніи Бѣлостокскаго уѣзда Викентій ЯВОРОВСКІЙ и титулярный совѣтникъ Игнатій ГРОДСКІЙ.

— Приказомъ по вѣдомству министерства юстиціи, 14 іюля, умершій исключенъ изъ списковъ: Минскій губернскій прокуроръ, статскій совѣтникъ ЗЕНКЕВИЧЪ.

О пособіяхъ, выдаваемыхъ генераламъ, штабъ и оберъ-офицерамъ. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, согласно положенію военнаго совѣта, Высочайше повелѣть соизволилъ: 1) постановить общимъ правиломъ, чтобы пособіе генераламъ, штабъ и оберъ-офицерамъ, по случаю приведенія войскъ въ военное положеніе, выдаваемо было по тѣмъ чинамъ, въ которыхъ они состоятъ не въ день воспослѣдованія о выдачѣ пособія, а въ день полученія въ частяхъ войскъ и управленіяхъ суммы на раздачу пособія, и 2) согласно съ симъ дополнить ст. 2,538, ч. IV, кн. 3 св. воен. пост. слѣдующимъ примѣчаніемъ: „пособіе это выдается генераламъ, штабъ и оберъ-офицерамъ по тѣмъ чинамъ, въ коихъ они состоятъ въ день полученія въ частяхъ войскъ и управленіяхъ суммы на раздачу пособія.“ (Прик. воен. мин. 14 іюля 1862 года. N. 178).

Изъ Варшавы. Вчера, $^{16}/_{28}$ іюня, послѣ полудня, Его Императорское Высочество Великій Князь Намѣстникъ соизволилъ почтить Своимъ посѣщеніемъ начальника гражданскаго управленія въ Царствѣ Польскомъ графа Веліопольскаго маркиза Гонзаго-Мышковскаго, а послѣ командующаго войсками въ Царствѣ Польскомъ генералъ-адъютанта генерала отъ инфантеріи барона Рамзая и высокопреосвященныхъ архіепископа Варшавскаго и Новогеоргіевскаго Іоанникія и архіепископа митрополита Варшавскаго Фелинскаго.

Варшава, четвертокъ 26-го іюля (7-го августа), 8 час. 33. мин. вечера.

Литографскій работникъ, Лудовикъ Грылъ, выстрѣлилъ изъ револьвера въ маркиза Веліопольскаго, не причинивъ ему однако никакой раны, въ то самое время, когда маркизъ выходилъ изъ своей кареты передъ коммиссіею финансовъ. Убійца арестованъ.

Высочайше утвержденный
ЦЕРЕМОНІАЛЪ
о святомъ крещеніи
ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЫСОЧЕСТВА
ГОСУДАРЯ ВЕЛИКАГО КНЯЗЯ
ВЯЧЕСЛАВА КОНСТАНТИНОВИЧА.

I. По означеніи дня святаго крещенія, разосланы будутъ отъ Двора повѣстки, по коимъ должны съѣзжаться въ лазенковскій дворецъ, къ 11 часамъ утра, дамы въ русскомъ платьѣ, а кавалеры въ парадной формѣ.

II. Въ тотъ день, въ одиннадцатомъ часу утра, высоконоворожденный Великій Князь привезенъ будетъ изъ бельведерскаго въ лазенковскій дворецъ статсъ-дамою, княгинею Чернышевою,

III. Церемоніймейстеръ принесетъ въ церковь орденъ святаго апостола Андрея Первозваннаго, на золотомъ блюдѣ, и поставитъ на приготовленный столъ.

IV. Бабушка и мама, заблаговременно приведенныя въ церковь, останутся за ширмами, по-одаль лѣваго клироса, за которыми поставятся канапе и столъ.

V. Когда все будетъ готово къ шествію въ церковь и гофмейстеръ графъ Хрептовичъ донесетъ о томъ Его Императорскому Высочеству Великому Князю Константину Николаевичу, тогда, по принятіи повелѣнія, шествіе начнется слѣдующимъ порядкомъ: 1) Высочайшаго Двора и Двора Его Императорскаго Высочества Государя Великаго Князя Константина Николаевича гофъ-фурьеры. 2) Высочайшаго Двора церемоніймейстеръ. 3) Двора Его Императорскаго Величества камеръ-юнкеры и камергеры, и придворные кавалеры, по два въ рядъ, младшіе впереди. 4) Ихъ Императорскія Высочества Государь Великій Князь Константинъ Николаевичъ, Намѣстникъ Его Величества, и Государь Великій Князь Александръ Александровичъ. 5) Ихъ Императорскія Высочества Государи Великіе Князья Константинъ и Дмитрій Константиновичи. 6) Ихъ Императорскія Высочества Государыни Великія Княжны Ольга и Вѣра Константиновны. 7) Высоконоворожденный несенъ будетъ статсъ-дамою, княгинею Чернышевою; по сторонамъ же пойдутъ, поддерживая подушку и покрывало, генералъ-адъютантъ баронъ Рамзай и вице-предсѣдатель государственнаго совѣта царства польскаго маркизъ Веліопольскій. 8) Статсъ-дама и фрейлины Ея Императорскаго Величества и фрейлины Ея Императорскаго Высочества Государыни Великой Княгини Александры Іосифовны, а за ними и прочія знатныя обоего пола особы.

Pomienione wyżéj wiadomości mają być uzupełnione wszelkiemi potrzebnemi, dla należytego ocenienia przedmiotu, uwagami i wnioskami pp. zarządzających; przyczém, co do tych miejscowości, w których uznanem będzie za rzecz konieczną skarbowe przygotowanie wódki, nie bez pożytku byłoby wyrazić, jakim sposobem dogodniéj i korzystniéj przygotować ją i jakie mniéj więcéj istnieją ceny na wódkę i zboże.

— Okolniki p. zarządzającego ministerstwem skarbu do pp. gubernjalnych zarządzających poborami trunkowo-akcyznemi. 1) Pod dniem 13 lipca 1862 r., za N. 51.— W art. 122, 131, 152, 174 i 177 Najwyżéj utwierdzonéj 4 lipca 1861 roku ustawy o poborze trunkowym, postanowiono: w gorzelniach, piwowarniach i miodowarniach opieczętowywać nieużywane przyrządy i naczynia, tak po ustaniu na tych zakładach czynności, jako też wtedy, kiedy czynność w nich odbywa się z siłą niezupełną. Przy niemożności, aż do zebrania następnie dokładnych danych względem urządzenia u nas rzeczonych zakładów i o działających w nich przyrządach, ustanowienia ostatecznych przepisów dla oznaczenia porządku przykładania skarbowych pieczęci do naczyń browarnych, zalecono pp. zarządzającym poborami trunkowo-akcyznemi odbywać, stosując się do miejscowych warunków, takowe opieczętowanie naczynia sposobem, jaki uznają za najdogodniejszy i najpewniejszy dla zapobieżenia możności skrytego wyrabiania obłożonych akcyzą trunków w przyrządach opieczętowanych, bez uszkodzenia samych pieczęci. Zarazem dla przewodnictwa służących w zarządzie akcyzowym rozesłano egzemplarze ułożonéj w departamencie podatków i poborów instrukcji, ze wskazaniem główniejszych sposobów opieczętowania naczyń gorzelnianych, piwo i miodowarnych. Przyczém zobowiązano zarządzających, ażeby w końcu bieżącego roku przedstawili do departamentu podatków i poborów uwagi swoje względem sposobów które przy istniejącém urządzeniu gorzelni, browarów i miodowarni, mogłyby z korzyścią być zastosowane do opieczętowania w nich naczyń, w celu ułożenia, na zasadzie tych uwag osóbnéj na ten przedmiot instrukcji. 2) Pod dniem 13 lipca 1862 r. za N. 52. W art. 44, 139, 175 i 176 Najwyżéj utwierdzonéj 4 lipca 1861 r. ustawy o poborze trunkowym, ustanowione są osóbne formy: 1) inwentarzów gorzelni, browarów piwnych i fabryk robienia miodów, 2) obwieszczeń, które gorzelnicy obowiązani są przedstawiać do okręgowych zarządów akcyznych, każdym razem przed zaczęciem pędzenia trunków w należących do nich browarach; 3) świadectw przez zarządy okręgowe wydawanych na robienie piwa i miodów. Przesławszy po egzemplarzu ułożonych, na zasadzie rzeczonych postanowień, w departamencie podatków i poborów i przez ministerstwo utwierdzonych form pomienionych inwentarzów, obwieszczeń i świadectw, tudzież wymienienia ilości zapasów codziennie w gorzelniach w czasie wypędu używanych, zalecono pp. zarządzającym, ażeby niezwłócznie wydrukowali je, w należytéj liczbie egzemplarzy, dla wczesnego rozdania właścicielom gorzelni, według ilości znajdujących się w każdym zarządzie gorzelni. Ku temu dodano: 1) że na mocy art. 2, 43, 47, 67 i 77 przepisów o przejściu pod zawiadywanie skarbowe poborów trunkowych, rzeczone obwieszczenia co do gorzelni mają być zaprowadzone od początku perjodu gorzelnictwa $186^2/_3$ roku; 2) że do 1863 nie ma potrzeby wyliczania w czynionych na tych obwieszczeniach poświadczeniach, przypadającéj za zamierzany wypęd wódki akcyzy, i 3) że gdyby ułożenie wykazów z wymienieniem codziennéj ilości wychodzących na wypęd zapasów, okazało się w praktyce przytrudne, tedy na pierwszy raz należy zaprzestać na samych obwieszczeniach, w których także wymieniają się tak zapasy, jako też i naczynia, mające się używać w objawianym terminie gorzelnictwa.

— *O terminach podawania próśb dla wejścia do liczby studentów uniwersytetu St.-Petersburskiego w teraźniejszym $186^2/_3$ roku akademickim.* Kommisja czasowa, dla zarządzania uniwersytetem St.-Petersburskim zawiązana, podaje do powszechnéj wiadomości, że osoby, życzące wejść do grona studentów pomienionego uniwersytetu w fakultetach języków wschodnich i fizyczno-matematycznym, mogą podawać prośby, od czasu niniejszego obwieszczenia aż do 1 następującego września, do p. pełniącego obowiązek prezydenta kommisji czasowéj, rzeczywistego radcy stanu Ignacego Iwanowskiego, oznaczając fakultet i oddział, do którego wejść życzą, załączając oraz dokumenta następujące: 1) atestaty o pomyślném ukończeniu nauk w gimnazjach, albo świadectwa o zdaniu w nich przepisanych egzaminów z przedmiotów kursu gimnazjalnego; 2) metryki autentyczne urodzenia i chrztu, z należytém poświadczeniem; 3) papiery stanu, jako to: protokoły szlacheckich zgromadzeń deputacyjnych ukazów lub świadectw heroldji, atestaty albo listy służby rodziców, osoby zaś do stanów podatkowych należące,— świadectwa uwolnienia z gromady, do któréj są zapisane.

Pozwolenie Rossyjskim fabrykantom wwozić do Królestwa Polskiego wyroby tytóniowe. W skutku prośby fabrykantów tytóniu A. Mullera i Bostanżoglo z synami, zarządzający ministerstwem skarbu, wniósł przedstawienie do komitetu ministrów o pozwolenie wywożenia do Królestwa Polskiego Rossyjskich wyrobów tytóniowych, bez zaopatrywania ich banderolami, w kształcie próby, czasowo na lat trzy, pod następującemi warunkami: 1) Pozwolić Rossyjskim fabrykantom tytóniu wywozić do Królestwa Polskiego wyroby tytóniowe, bez zaopatrywania ich banderolami, z warunkiem: a) aby wyroby te, po dokładnéj rewizji akcyznéj w wydziale tytuniowym kontroli, składane były na komory opieczętowane przez tęż kontrolę; b) żeby komory ze swéj strony wydawały wysyłającym do Warszawskiéj komory paki z temi wyrobami, nie inaczéj, jak z plombami komory; c) żeby wysyłający przedstawiał właściwéj kontroli akcyznéj w ciągu sześciomiesięcznego terminu: 1) świadectwo Warszawskiéj komory o dostawieniu w całości z plombami komory, pak z wymienionemi wyrobami i 2) świadectwo administracji rządowéj dochodów z tytóniu i tabaki w Królestwie Polskiém, o opłaceniu od wszystkich wywiezionych przez niegoż wyrobów właściwéj należności; w razie zaś niedopełnienia tego, podlegał za niedostawienie w całości pak z plombami komory odpowiedzialności pod względem przepisów celnych, a za nieprzedstawienie świadectwa administracji rządowéj dochodów z tytóniu i tabaki, karze pieniężnéj równéj potrójnéj akcyzie od najwyższego gatunku tytóniu. 2) Środek ten na pierwszy raz dozwolić tylko w miastach St. Petersburgu, Moskwie, Rydze i Odessie, gdzie najbardziéj rozwinięta jest fabrykacja tytóniu i gdzie są komory. Teraz komitet ministrów, wypisem z swych protokólów z 1 i 15 maja 1862 r., uwiadomił zarządzającego ministerstwem skarbu, że ponieważ ustawa o akcyzie od tytuniu, dla przekonania się o rzeczywistém wywiezieniu za granicę uwolnionego w tym celu od banderoli tytóniu, uznaje za dostateczne przedstawienie samego tylko świadectwa komory, to komitet uważał, że doświadczenie może wskazać, iż dla przekonania się o nietykalności dostawionych do Królestwa Polskiego wyrobów tytóniowych bez banderoli, dostateczne będzie świadectwo tamtejszéj rządowéj administracji dochodów z tytóniu i tabaki, o opłaceniu od wszystkich wywiezionych wyrobów właściwéj należności. Dla tego komitet wnosił: pozwolić na trzy lata fabrykantom wywozić do Królestwa Polskiego wyroby tytóniowe, bez zaopatrywania ich banderolami, pod projektowanemi przez zarządzającego ministerstwem skarbu warunkami, tak jednakże, ażeby mu nawet poruczono przed upływem trzechletniego terminu, wprowadzać do wspomnianych przepisów wszelkie ulgi, jakie na zasadzie doświadczenia okaże się możebnem wprowadzić, bez osłabienia należytéj kontroli co do niesprzedawania w Rossji tytóniu bez banderoli. NAJJAŚNIEJSZY PAN wniosek komitetu Najwyżéj zatwierdzić raczył.

— O alkoholometrze Trallesa. (Okolnik departamentu podatków i poborów do zarządzających gubernjalnych trunkowo-akcyznemi poborami, z dnia 11 lipca 1862 r., za N. 50).— W art. 183 Najwyżéj utwierdzonéj 4 lipca 1861 r. ustawy o poborze trunkowym postanowiono: ilość w wódce spirytusu czystego, przy wyliczaniu przypadającéj za nią akcyzy, oznaczać podług alkoholometru Trallesa. W skutek tego postanowienia, zgodnie z decyzją Najwyżéj utwierdzonéj kommissji, która ułożyła projekt rzeczonéj ustawy, przyjęte zostały następujące przepisy co do użycia alkoholometrów: 1) Przy wyliczaniu akcyzy, przypadającéj za wódkę i spirytus, przez urzędników zarządu akcyznego, mogą być przez nich używane tylko alkoholometry, sprawdzone i ocechowane w osóbnéj, przy departamencie podatków i poborów urządzonéj ekspedycji do sprawdzenia przyrządów tego rodzaju; 2) wypróbowane przez ekspedycję alkoholometry powinne być opatrzone w osóbne świadectwa, poświadczające o ich sprawdzeniu; 3) każdy właściciel gorzelni obowiązany jest mieć w gorzelni dwa egzemplarze alkoholometru, z których jeden ma być nabyty kosztem skarbu i utrzymywany w gorzelni pod pieczęcią służącego w zarządzie akcyznym. Alkoholometr skarbowy powinien być o jednym probierzu, a należący do właściciela gorzelni może składać się z dwóch probierzy i więcéj. 4) Robienie alkoholometrów Trallesa i ich przedaż pozwala się wszystkim życzącym, na prawach wolnego przemysłu, robione tym sposobem alkoholometry mogą być przedawane bez sprawdzenia rządowego, lecz nie powinne być używane przy wyliczeniu przypadającéj za wódkę i spirytus akcyzy. Na wymienionych zasadach przygotowuje się dla zarządów akcyznych i właścicieli gorzelń potrzebna ilość alkoholometrów Trallesa i przystąpiono już do rozesłania gotowych egzemplarzy do zarządów akcyznych, na pierwszy raz w ilości dostatecznéj dla zaopatrzenia po jednym egzemplarzu urzędników gubernjalnych zarządów akcyznych, nadzorców okręgowych i ich pomocników, a także czynnych gorzelń. Przeto pp. zarządzający obowiązani są donosić departamentowi podatków i poborów o otrzymaniu alkoholometrów, w miarę dostarczania ich na miejsce, i wydawać jednocześnie rozporządzenia względem rozesłania po jednym egzemplarzu, bezpłatnie, każdemu z pomienionych wyżéj urzędników i właścicieli gorzelń. Gdyby zaś następnie alkoholometry pozostawały zbywające, takowe chować w zarządach akcyznych, do dalszéj potrzeby. Departament nadmienia jeszcze, że drugi egzemplarz tych alkoholometrow, właściciwie dla gorzelników, z opłatą po 9 rubli za egzemplarz, będzie rozesłany późniéj, po przygotowaniu ich w dostatecznéj ilości, i że niezależnie od tego, na przypadek mogącego zdarzyć się braku alkoholometrów Trallesa przy rozpoczęciu przyszłego gorzelnictwa, ułożone są osóbne tablice do używania uprzednich alkoholometrów Hessa, z wyliczeniem podług systematu Trallesa, jakowe tablice będą wkrótce rozesłane w dostatecznéj liczbie egzemplarzy, do wszystkich zarządów akcyznych.

Przez postanowienia rządzącego senatu, czerwca 27-go, I. zostali utwierdzeni zastępcami pośredników pojednawczych: gubernji Wileńskiéj w powiatach: Trockim odstawny major Konstanty PORCJANKO, Oszmiańskim odstawny sztabs-rotmistrz Bolesław PŁAWSKI i sekretarz kollegjalny Antoni KOMAR i Lidzkim odstawny sztabs-rotmistrz Antoni KWIATKOWSKI. II. Zostali uwolnieni w skutek próśb, dla różnych przyczyn: a) od obowiązku pośrednika pojednawczego, gubernji Kijowskiéj powiatu Czerkaskiego radca honorowy Ksawery MACEWICZ; b) od obowiązku zastępców pośredników pojednawczych: gubernji Wileńskiéj powiatu Oszmiańskiego sekretarz gubernjalny SNIADECKI i Lidzkiego Józef SZALEWICZ; gubernji Grodzieńskiéj, powiatu Grodzieńskiego sekretarz gubernjalny Władysław SPIRYDOWICZ; — czerwca 28-go, zostali utwierdzeni zastępcami pośredników pojednawczych: w gubernji Grodzieńskiéj w powiatach: Sokolskim sekretarz gubernjalny Otton BER, Słonimskim odstawny rotmistrz Konstanty JUNDZIŁ i Białostockim porucznik Juljan BOUFAŁ i Adolf MONIUSZKO; zostali uwolnieni: stosownie do próśb, dla różnych przyczyn: a) od obowiązków pośredników pojednawczych: w gubernji Grodzieńskiéj w powiecie Sokolskim sekretarz kollegjalny MITARNOWSKI; b) od obowiązku zastępców pośredników pojednawczych: gubernji Grodzieńskiéj powiatu Białostockiego Wincenty JAWOROWSKI i radca honorowy Ignacy GRODZKI.

— Przez rozkaz dzienny do wydziału ministerstwa sprawiedliwości, 14-go lipca, zmarły, Miński prokuror guberjalny, radca stanu ZIENKIEWICZ, wykreślony został z listy służbowéj.

— *O wsparciach wydawanych jenerałom, sztab i oberoficerom.* CESARZ JEGO MOŚĆ, zgodnie z postanowieniem rady wojennéj, Najwyżéj rozkazać raczył: 1) postanowić za prawidło ogólne, ażeby wsparcie jenerałom, sztab i ober-oficerom, z okoliczności postawienia wojsk na stopę wojenną, wydawane było według tych rang, w których ci zostają nie w dniu nastania rozkazu o wydaniu wsparcia, ale w dniu otrzymania w częściach wojsk i w zarządach summy na rozdanie wsparcia, i 2) stosownie do tego uzupełnić artykuł 2,530 cz. IV ks. 3 zb. ust. woj. uwagą następującą: „wsparcie to wydaje się jenerałom, sztab i ober-oficerom podług tych rang, w jakich ci zostają w dniu otrzymania w częściach wojsk i zarządach summy na rozdanie wsparcia.“ (Roz. min. woj. 14 lipca 1862 r. N. 178).

Z Warszawy. Wczoraj, dnia 16 (28) czerwca, po południu, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książe Namiestnik raczył zaszczycić Swojém odwiedzeniem naczelnika zarządu cywilnego w Królestwie Polskiém hrabiego Wielopolskiego margrabiego Gonzago-Myszkowskiego, a potém dowodzącego wojskiem w Królestwie Polskiém jenerał-adjutanta, jenerała piechoty barona Ramzay i jaśnie wielmożnych arcybiskupa Warszawskiego i Nowogieorgiewskiego Joanicjusza i arcybiskupa metropolitę Warszawskiego Felińskiego.

Warszawa, czwartek 26 lipca (7 sierpnia), god. 8 minut 37 wieczorem.

Robotnik z litografji Ludwik Gril strzelił z rewolwera do Margrabiego Wielopolskiego, w chwili gdy tenże wysiadł z karety przed komissją skarbu. Strzał chybił. Przestępca aresztowany.

CEREMONJAŁ
zatwierdzony przez
NAJJAŚNIEJSZEGO PANA
na Uroczystość Chrztu Świętego
Jego Cesarskiéj Wysokości Wielkiego Księcia
WACŁAWA KONSTANTYNOWICZA.

I. W dzień oznaczony na uroczysty obrządek Chrztu Świętego według zaproszeń rozesłanych od Dworu, Damy w stroju Dworskim, Kawalerowie w Wielkich mundurach, udadzą się około godziny 11-éj z rana do pałacu Łazienkowskiego.

II. Tegoż dnia około godziny 11éj z rana Jego Cesarska Wysokość nowonarodzony Wielki Książę przywiezionym będzie w karetach Dworskich z pałacu Belwederskiego do pałacu Łazienkowskiego przez Damę Dworu JO. Księżnę Czerniszew.

III. Mistrz Ceremonji wniesie do Kaplicy znaki orderu Św. Andrzeja na złotéj tacy i złoży je na przygotowanym stole.

IV. Akuszerka i piastunka wprowadzone zostaną przedtém do kaplicy i znajdować się będą za zasłoną zawieszoną po lewéj stronie ołtarza w pewnéj odległości od chóru śpiewaków.

V. Gdy wszystko będzie gotowém do pochodu orszaku do kaplicy, mistrz dworu hrabia Chreptowicz będzie miał zaszczyt uwiadomić o tém Jego Cesarską Wysokość Wielkiego Księcia Konstantego, poczém za danym przez Jego Cesarską Wysokość rozkazem, orszak wyruszy, postępując według następującego porządku: 1) Furjery dworu Jego Cesarskiéj Mości CESARZA i KRÓLA i Furjery dworu Jego Cesarskiéj Wysokości Wielkiego Księcia Konstantego. 2) Mistrz ceremonji Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości. 3) Kamerjunkrowie dworu i szambelani Jego Cesarskiéj Mości oraz kawalerowie dworu, po dwóch rzędem, młodsi przodem. 4) Ich Cesarskie Wysokości Wielki Książę Konstanty Namiestnik Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości i Wielki Książę Alexander. 5) Ich Cesarskie Wysokości Wielcy Książęta Konstanty i Dymitr. 6) Ich Cesarskie Wysokości Wielkie Księżniczki Olga i Wiara. 7) Nowonarodzony Wielki Książę niesionym będzie przez damę dworu JO. Księżnę Czerniszew, — poduszkę podtrzymywać będą: naczelnik rządu cywilnego Królestwa Polskiego, margrabia Wielopolski i jenerał-adjutant baron Ramzay. 8) Damy honorowe i panny honorowe Jéj Cesarskiéj Mości, oraz panny honorowe Jéj Cesarskiéj Wysokości Wielkiéj Księżny Aleksandry, a za niemi znakomite osoby obojéj płci.

VI. При входѣ въ церковь Ихъ Императорскія Высочества встрѣчены будутъ архіепископомъ варшавскимъ и новогеоргіевскимъ Іоанникіемъ, со крестомъ и святою водою. По окропленіи водою, Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Константинъ Николаевичъ изволитъ выйдти изъ церкви въ ближній покой.

VII. Въ сіе время, протоіерей дворцовой лазенковской церкви приступитъ къ совершенію святаго крещенія, при которомъ Воспріемниками будутъ: Его Величество Государь Императоръ, Ея Величество Королева Нидерландская Анна Павловна, Ихъ Императорскія Высочества Государи Великіе Князья Александръ Александровичъ и Николай Николаевичъ Старшій, Государыня Великая Княжна Ольга Константиновна и Государыни Великія Княгини Марія Николаевна и Екатерина Михаиловна и Его Высочество Герцогъ Іосифъ Саксенъ-Альтенбургскій.

VIII. По совершеніи таинства, воспѣто будетъ „*Тебе Бога хвалимъ*“, при 301-мъ выстрѣлѣ изъ пушекъ александровской цитадели и при колокольномъ звонѣ у всѣхъ церквей.

IX. Тогда Государь Великій Князь Константинъ Николаевичъ, по приглашенію церемоніймейстера, изволитъ обратно войти въ церковь, а вслѣдъ за симъ начнется божественная литургія, которую совершитъ архіепископъ варшавскій Іоанникій; въ надлежащее время, Его Императорское Высочество Великій Князь Константинъ Николаевичъ соизволитъ поднести высоконоворожденнаго къ причащенію святыхъ божественныхъ таинъ.

X. Во время пѣнія: „*Да исполнятся уста наша,*“ поднесенъ будетъ Его Императорскому Высочеству Великому Князю Александру Александровичу, гофмейстеромъ графомъ Хрептовичемъ, на золотомъ блюдѣ, орденъ св. апостола Андрея Первозваннаго, который Его Высочество изволитъ возложитъ, Именемъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, на высоконоворожденнаго.

XI. По окончаніи божественной литургіи, все духовенство принесетъ въ церкви Его Императорскому Высочеству Государю Великому Князю Константину Николаевичу поздравленіе.

XII. Изъ церкви Ихъ Императорскія Высочества изволятъ возвратиться во внутренніе покои, тѣмъ же порядкомъ, кромѣ того, что высоконоворожденный несенъ будетъ за Ихъ Императорскими Высочествами Государями Великими Князьями Константиномъ и Дмитріемъ Константиновичами, а потомъ отвезенъ обратно въ бельведерскій дворецъ.

XIII. Ввечеру городъ Варшава будетъ иллюминованъ.

ВИЛЬНО.

— 27-го іюля, по случаю высокоторжественнаго дня рожденія ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ, преосвященнымъ Александромъ, епископомъ Ковенскимъ съ соборомъ духовенства совершены были Божественная литургія и молебствіе въ присутствіи всѣхъ военныхъ и гражданскихъ чиновниковъ и дворянства.

Въ то же время въ Р. К. каѳедральномъ соборѣ св. Станислава, а также и въ храмахъ всѣхъ другихъ исповѣданій совершено было благодарственное молебствіе. При превозглашеніи многолѣтія съ Виленскихъ укрѣпленій дано было сто одинъ пушечный выстрѣлъ.

Вечеромъ городъ былъ иллюминованъ.

— Отъ господина Виленскаго военнаго, Гродненскаго и Ковенскаго генералъ-губернатора объявляется мастеру хирургическихъ инструментовъ Томашевичу благодарность его высокопревосходительства за красивую набережную, имъ устроенную передъ своимъ домомъ у Зеленаго моста.

— Въ видахъ поощренія сельскихъ хозяевъ къ усовершенствованію различныхъ отраслей хозяйства и сельской ремесленности, съ разрѣшенія министерства государственныхъ имуществъ, учреждены губернскія выставки сельскихъ произведеній, открываемыя поочередно во всѣхъ губерніяхъ Европейской Россіи чрезъ каждые четыре года. По сдѣланному, на основаніи сего, распредѣленію, въ настоящемъ году такая выставка будетъ открыта, Гродненской губерніи, Волковыскаго уѣзда въ м. Свислочѣ, съ 10 сентября, то есть, во время существующей тамъ ежегодной ярмарки.

Подобнаго рода выставки, сближая между собою хозяевъ, знакомятъ потребителей съ произведеніями края, открываютъ сбытъ этимъ произведеніямъ и служатъ къ состязанію между производителями. Предъявителямъ лучшихъ экспонентовъ, отличающихся прочностію, добротою, усовершенствованіемъ въ приготовленіи и полезнымъ примѣненіемъ къ дѣлу, назначаются и раздаются на сихъ выставкахъ соотвѣтственныя награды, особымъ на сей предметъ учрежденнымъ комитетомъ. Наконецъ, выставки эти составляютъ важное пособіе къ опредѣленію степени развитія, на которой находится сельское хозяйство въ данной мѣстности, и такимъ образомъ указываютъ мѣры, какія слѣдуетъ принять для дальнѣйшихъ успѣховъ хозяйства.

Мѣстное управленіе края, доводя до всеобщаго свѣдѣнія о предстоящей выставкѣ сельскихъ произведеній въ м. Свислочѣ и приглашая на оную всѣхъ истинныхъ ревнителей общественной пользы, любителей сельскаго хозяйства и полезныхъ дѣятелей въ этой отрасли народнаго благосостоянія, почитаетъ необходимымъ присовокупить при томъ, что на выставку эту могутъ быть представляемы и фабричныя издѣлія.

VI. Przy wejściu do kaplicy Ich Cesarskie Wysokości przyjmowane będą przez Arcybiskupa Warszawskiego i Nowogeorgiewskiego Joanicjusza z krzyżem i wodą święconą. Po pokropieniu wodą święconą, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Konstanty, raczy wyjść z kaplicy i udać się do poblizkiego pokoju.

VII. Następnie Protojerej kaplicy Łazienkowskiéj dopełni obrządku Chrztu św. na nowonarodzonym Wielkim Księciu. Rodzicami chrzestnemi będą: Jego Cesarsko-Królewska Mość; Jéj Królewska Mość, Królowa Niderlandzka Anna; Ich Cesarskie Wysokości Wielcy Książęta Aleksander i Mikołaj (starszy); Ich Cesarskie Wysokoście Wielkie Księżniczki Olga, Marja i Katarzyna, oraz Jego Wysokość Książę Sasko-Altenburgski.

VIII. Po dopełnionym obrządku chrztu św. odśpiewaném zostanie „Te Deum“ przy salwie z 301 wystrzałów armatnich z cytadeli Aleksandryjskiéj, oraz przy odgłosie dzwonów we wszystkich kościołach.

IX. Wówczas Jego Cesarska Wysokość Wielki Książe Konstanty, uwiadomiony przez mistrza ceremonji o ukończonym obrządku chrztu św., raczy powrócić do kaplicy. Poczém Arcybiskup Warszawski Joanicjusz odprawi mszę świętą, podczas któréj Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Konstanty przedstawi nowonarodzonego Księcia do św. komunji.

X. Podczas gdy odśpiewanym będzie psalm „Impleatur os meum laude Tua“ mistrz dworu hr. Chreptowicz, poda na tacy złotéj oznaki orderu św. Andrzeja Jego Cesarskiéj Wysokości Wielkiemu Księciu Aleksandrowi, który w imieniu Cesarza i Króla ozdobi takowemi nowonarodzonego Wielkiego Księcia.

XI. Po mszy, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książe Konstanty, przyjmować będzie w kaplicy powinszowania całego duchowieństwa.

XII. Po wyjściu z kaplicy, Ich Cesarskie Wysokości raczą powrócić do swoich mieszkań; przed niemi orszak w wyż wymienionym porządku postępować będzie. Nowonarodzony Wielki Książe niesionym będzie za Ich Cesarskiemi Wysokościami Wielkiemi Książętami Konstantym i Dymitrym. Następnie odwiezionym zostanie do pałacu Belwederskiego.

XIII. Wieczorem miasto będzie iilluminowane.

WILNO.

— Dnia 27 lipca z powodu najuroczystszéj rocznicy urodzin JEJ CESARSKIEJ MOŚCI MARJI ALEKSANDROWNY, jaśnie wielmożny Aleksander biskup Kowieński, łącznie z duchowieństwem, odprawił mszę świętą i modlitwy w obecności wszystkich wojskowych i cywilnych urzędników oraz szlachty.

Jednocześnie w Rzymsko-katolickim kościele katedralnym pod wezwaniem św. Stanisława, oraz w świątyniach innych wyznań, odprawione zostały dziękczynne modły. Przy odśpiewaniu modlitw o długie lata, dany był z Wileńskiéj cytadelli 101 wystrzał.

Wieczorem miasto było oświecone.

— Od pana Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora, oświadcza się podziękowanie fabrykantowi narzędzi chirurgicznych p. Tomaszewiczowi, za wzniesienie pięknego bulwarku naprzeciw swego domu przy Zielonym moście położonego.

W celu zachęty gospodarzy wiejskich do udoskonalenia różnych gałęzi gospodarstwa wiejskiego i przemysłu, z rozporządzenia ministerstwa dóbr państwa, urządzone zostały wystawy płodów rolniczych, z kolei przypadające we wszystkich gubernjach Rossji Europejskiéj, co każde czterechlecie. Według tego rozkładu taka wystawa będzie urządzona w gubernji Grodzieńskiéj w Wołkowyskim powiecie w miasteczku Świsłoczy od 10 września tegoż roku t. j. w czasie odbywającego się tamże corocznego jarmarku.

Takie wystawy, zbliżając z sobą gospodarzy, oznajamiają konsumentów z produktami krajowemi, otwierają drogę łatwiejszego zbytu produktów oraz budzą współubieganie się producentów. Za najlepsze okazy produktów naznaczają się stosowne nagrody przez umyślnie na to wybrany komitet. Nakoniec takie wystawy są najlepszą skalą postępu i rozwoju, w jakim znajduje się gospodarstwo w danéj miejscowości i tym sposobem wskazują środki, jakich należy użyć dla dalszego postępu gospodarstwa.

Władza miejscowa, podając do wiadomości powszechnéj o mającéj nastąpić w Świsłoczy wystawie płodów rolniczych, i wzywając do współudziału wszystkich prawdziwie miłujących dobro ogólne, miłośników rolnictwa i pożytecznie na téj drodze krajowego bogactwa pracujących, —uważa za niezbędne dodać, że na tę wystawę mogą też być nadsyłane i wyroby fabryczne.

Dział nieurzędowy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Pogląd ogólny.

Młodzież włoska, usłyszawszy znany sobie najmilszy głos wodza, niezawahała się ani chwili, rzuciła wszystko i poszła gdzie tajemnicze hasło pojść jéj rozkazało. Rząd włoski i kryjomym zaciągom i wyprawom ochotników przeszkadza i dla tego maléj tylko garstce tych szlachetnych zapaleńców udało się dostać do Sycylji, gdzie jednak miejscowa młodzież nieco zasiliła szczupłe szeregi Garibaldiego. Zgromadził on je naprzód w Corleone, a następnie kazał im rozłożyć się obozem w lesie zwanym Fienzi i przemówił w ognistych słowach, zapowiadając blizkie boje.

Rząd pozwolić nie mógł na wypowiedzenie przez Garibaldiego wojny Francuzom; rozwinął więc największą czujność na lądzie i morzu, aby nigdzie zbrojne zastępy działać niemogły. Napoleon III, widząc w Garibaldim osobistego nieprzyjaciela, wysłał eskadrę na morze Śródziemne ze stosownemi poleceniami i załogę francuzką w państwie rzymskiém świeżém wojskiem zasilił.

Z drugiéj strony towarzystwo wyzwolenia przez okolnik zagrzewa wszystkich synów ojczyzny do składek pieniężnych, „bo czas nagli, niema ani chwili do stracenia.“ Rząd czuwał, ale oszczędzając wielkie imię Garibaldiego, w żadnéj odezwie wyraźnie go nie wymienił. Ludzie oględni, a ci przeważną większość stanowią, powzięli podejrzenie, że może tak jak w 1860 roku, przykładem hrabiego Cavour, pan Rattazzi nie jest przeciwnym zamachowi, zdolnemu od razu sprawę rzymską rozstrzygnąć, i dla tego jawnie Garibaldiego niepotępia i doraźnych środków przeciw niemu nieużywa.

Z tych powodów hrabia Oldofredi zapytał prezesa rady dnia 1 sierpnia na posiedzeniu senatu o istotnym stanie rzeczy. Pan Rattazzi dłużéj milczeć niemógł; musiał uwolnić się od odpowiedzialności wspólnictwa z Garibaldim i uprosić króla, aby narodowi w téj mierze dał głos swój usłyszeć. Wyszła więc dnia 3-go sierpnia, o godzinie trzeciéj po południu następna proklamacja:

„Włosi! W chwili, w któréj Europa składa hołd rozsądkowi narodu i uznaje jego prawa, bolesném jest dla mojego serca, że młodzież niedoświadczona i zawiedziona, niepomna na swe powinności, wybrała za hasło wojny imię Rzymu, imię, ku któremu dążą śluby i usiłowania całego narodu. Wierny statutowi, który oprzysiągłem, trzymałem zawsze wysoko chorągiew Włoch, uświęconą krwią a wsławioną męstwem mych ludów. Kto gwałci prawa, ten naraża wolność i bezpieczeństwo powszechne; kto ogłasza się sędzią doli ojczyzny, ten nieidzie za tą chorągwią. Włosi unikajcie występnéj niecierpliwości i niebacznych zawichrzeń.

„Kiedy godzina ziszczenia wielkiego dzieła wybije, głos waszego króla da się między wami usłyszeć.

„Każde wezwanie niepochodzące od niego jest wezwaniem do rokoszu i do domowéj wojny.

„Odpowiedzialność i surowość praw spadną na tych, ktorzy słów moich nie usłuchają.

„Będąc królem przez naród obranym, znam moje powinności. Potrafię zachować nietykalną godność korony i parlamentu, abym miał prawo dopomnieć się u Europy o zupełną dla Włoch sprawiedliwość.

„Turyn 3 sierpnia 1862.

Wiktor-Emmanuel.

„Kontrassygnowali wszyscy ministrowie.

Powyższa proklamacja przyniesioną została do izby poselskiéj w ciągu jéj posiedzenia, wnet pan Ferrari zagadnął prezesa rady i usiłował wmówić izbie, że poskromienie Garibaldiego wywoła wojnę domową. Odpowiedź pana Rattazzi umieścimy w następnym numerze Kurjera. Po jéj wysłuchaniu czterdziestu posłów prawéj strony złożyli następny porządek dzienny:

„Izba zespalając się ze szlachetnemi słowami królewskiemi, przechodzi do porządku dziennego.“

Grzmot oklasków powitał tę uchwałę i dał poznać narodowi, że jego przedstawiciele tylko rękom Wiktora-Emmanuela piastować dolę ojczyzny dozwalają.

Jenerał Cugia, wnet po przybyciu swojém do Palermo, przesłał przez książęcia della Verdura proklamację królewską i list jenerała Medici do Garibaldiego. Przyjął on posła rządowego otoczony orszakiem zbrojnych; listu przyjaciela i najwierniejszego towarzysza broni jenerała Medici nawet otworzyć nie chciał. Tymczasem, skoro odezwa królewska rozeszła się po ręku wszystkich, wnet oddział złożony z trzystu ochotników, przybyły do Sycylji na wezwanie Garibaldiego, odstąpił go i oświadczył, że nie chce iść wbrew woli Wiktora-Emmanuela. Jenerał Cugia, nie otrzymawszy odpowiedzi, wyprawił pod Corleone wojsko i działa; duch żołnierzy jest wyborny; zdaje się, że głęboko wzięli do serca słowa rozkazu dziennego ministra wojny, w których wyraził: „że jeśli głosu króla winni nie usłuchają, mimo całą boleść jakiéj stąd doznacie, spełnicie jednak swą powinność.“

Wysłane wojsko z Palermo pozajmowało stanowisko w okolicach Corleone i lasu Fienzi, które przewidywano, że Garibaldi zechce opanować. Ta przezorność jest zapewne rozsądna, lecz zdaje się iż będzie zbyteczną, głos bowiem królewski otworzył oczy nawet zapaleńcom, którzy ulękli się następstw nieposłuszeństwa prawu. Straż morza jest czujna, półkownik Bullo niemógł wylądować w Neapolu z ochotnikami, których do obozu Garibaldiego prowadził; parostatek Evenemento musiał odpłynąć na pełne morze, niewpuszczono go bowiem do portu palermitańskiego tak, jak wprzódy do neapolitańskiego ze stu ochotnikami, których miał na swym pokładzie. Parostatek francuzki Castor ściga inny okręt włoski przewożący ochotników w czerwonych koszulach, zamierzających wysiąść w Livurnie. Największego wszakże jest znaczenia wiadomość podana przez dziennik Gwiazda belgijska, że dowódzca eskadry francuzkiéj kapitan Pothuau, któremu poruczono czuwać nad brzegami włoskiemi, aby ochotnicy niemogli na nie wylądować, rozkazał przetrząsać statki podejrzane, zabierać broń, która się na nich znajdzie, zatrzymywać ochotników będących na ich pokładach, głównie zaś uwięzić Garibaldiego.

Im bardziéj zbliża się dzień 15-go sierpnia to jest dzień przyszłego piątku, tém oczekiwanie Francji i Europy jest coraz niecierpliwsze. Cesarz Napoleon ma przemówić; ciało dyplomatyczne, w którego imieniu książe Chigi nuncjusz papieski głos zabierze, poda zręczność Napoleonowi do odpowiedzi. Domyślano się, że jéj treścią miała być sprawa rzymska i wschodnia, zdaje się atoli, że co do pierwszéj cesarz Francuzów wstrzymać się z objawieniem swych postanowień będzie zniewolony, chybaby nagły zwrót Garibaldiego, poddanie się woli królewskiéj, a więc uspokojenie umysłów w całych Włoszech nie postawiło w możności cesarza do wypowiedzenia tego, co w tych ostatnich czasach było przedmiotem jego głębokich rozpamiętywań. Cokolwiek bądź, oczekiwanie ważnéj chwili 15-go sierpnia pochłania wszystkie inne przedmioty obecnych zdarzeń.

Nad sprawą wschodnią ciągle spoczywa tajemnicza pomroka; sprzeczność zaś doniesień z widowni wojny jest tak wielka, że najbystrzejsze oko przeniknąć jéj nie zdoła. O Serbję mniej więcéj ludzkość spokojną być może, bo ten kraj będący na drodze świetnéj przyszłości, choć opóźniony w swym rozwoju, zakwitnie jednak i błogosławione przyniesie płony, ale myśl trwoży się o Czarnogórze, aby nim pomoc nadejdzie, nim rozejm rozlewu krwi nieprzerwie, ta garstka bohaterskich obrońców wiary i swobody pod mieczem muzułmańskim niezginęła.

Dla lepszego zrozumienia wypadków, przebierzmy w bystrym poglądzie te ziemie, na których Opatrzność dolę Słowian tureckich rozstrzygnąć zamierza.

Kraj, leżący między Dunajem i zachodnim brzegiem Adryatyku, jest widownią ogromnego ruchu. Postępując w górę Dunaju od sławnego wąwozu zwanego Bramą żelazną, gdzie Karpaty stykają się z górami hajduckiemi, gdzie ten wąwoz zmusza rzekę do roztrącania się we wrzących wodospadach o skały, a późniéj pod Belgradem do połączenia się z Sawą; postępując znowu w długiéj przestrzeni jéj biegiem, idźmy daléj brzegami Unny wpadającéj do Sawy i znowu Alpami dynaryckiemi, które ciągnąc się wdłuż brzegów Adryatyku, ograniczają Dalmacją. Zstąpmy nad malowniczą zatokę zwaną ujściem Kattaro, przejdźmy jezioro skutarijskie i zagłębmy się z połúdnio-zachodú na północ-zachod w krętobłędy gór, dla dostania się na brzeg Timoka aż do złączenia się jego z Dunajem. Tym sposobem obejdziemy cały obwód téj godnéj uwagi strony, która obejmuje Serbję, Czarnogórze i Bośnję, zawierającą Kroację turecką, Hercegowinę i Rascję. Jest to właśnie kończyna północno-zachodnia kraju, zowiącego się jeszcze Turcją europejską, lubo władza ottomańska opiera się w nim na chwiejnych podstawach.

Dwie główne spadzistości pociągają za sobą wody téj strony; najobszerniejsza pochyla się ku północy, ku Dunajowi i Sawie; przerzynają tę pochyłość: Morawa, Dryna, Bosna i Werbica; druga spadzistość ku południowi toczy do Adryatyku małą liczbę strumieni, główniejszemi z nich są rzeki Narenta, kończąca swój bieg w Dalmacji, i Moracza, która połączywszy się z Zetą, wpada do jeziora skutarijskiego, którego wody przez rzekę Bojanę toną w morzu.

Znaczne atoli części kraju nie należą do żadnego z tych stoków, bo rzeki giną często w otchłaniach tak, iż oznaczyć niepodobna końca ich biegu; nieraz nadługo zniknąwszy, ukazują się znowu za górami, przetorowawszy sobie tajemniczą drogę pod ich podnóżem. Jest to znamieniem wybitném tego wapiennego kraju, najeżonego dziwnie popiętrzonemi górami, pełnego jaskiń, wydrążonych w miękkich kamienistych pokładach.

Niekiedy wody wstrzymane przez góry, zamknięte zewsząd, rozlewają się w smutne bagniska, takiemi są bagna popowskie, utworzone przez rozlew Trebińczycy na południo-zachodzie Hercegowiny, w które najwięcéj widzieć można tych bagnistych rozlewów i podziemnych strumieni.

Z tych wszystkich krajów Czarnogórze ma powierzchnię najurwistszą i najdzikszą. Nigdzie nie ujrzysz dziwniejszego nieładu gór rzuconych jedne na drugie. Miejscowa legenda uczy, że kiedy Bóg świat tworzył i rozdzielał na na nim doliny i góry, niósł wówczas w ogromnym worze potrzebne kamienie do swojéj roboty, wór przedarł się, a spadające z niego przypadkowo skały utworzyły ten odmęt głazów, nazwanych późniéj Czarnogórzem. Rzekłbyś, że rozigrane morze nagle skamieniało. Ku północy i północo-wschodowi ziemia wzniosła się najwyżéj; panującemi szczytami są: góra Dormitor na granicy hercegowińskiéj i góra Kom na granicy albańskiéj.

To położenie przyrodzone pozwoliło małemu kraikowi, 1,400 kilometrów kwadratowych, opierać się od wieków potędze ottomańskiéj. Przyrodzenie uzbroiło Czarnogórze; utworzyło pas twierdz, bo nietylko szczyt jego otoczony jest wiecznemi warowniami, lecz rozmaite rzędy samorodnych przekopów dzielą je na mnogie osobne obozy, doliny zaś zamknięte skałami są jakby pojedyńcze zamki w ogromnéj twierdzy, to nieprzerwane następstwo straszliwych zawad, przepaści i urwistych wyżyn zdolne jest wstrzymać co chwila postęp najezdników.

Czarnogórze posiada na południu część jeziora skutarijskiego, którego całość niemal należy do Albanji; do tego jeziora wpadają wszystkie czarnogórskie strumienie przez Moraczę, z którą łączy się Zeta, rzeka płynąca w samém sercu kraju.

Nieszczęściem Czarnogórzan jest zupełne odcięcie ich od morza lubo tak z nimi bliskiego. Od zachodu z wierzchołka góry Krstacu i góry Lowszy-

nu, mieszkańcy widzą u nóg swoich wspaniałą zatokę kattarską; od południa dotykają niemal brzegów Budny i Spicy, lecz nie mogą dosięgnąć morza. Z tych właśnie powodów zależałoby najwięcéj Czarnogórzu na wcieleniu Sutoryny małego lądowego przesmyku, który stanowiąc południową kończynę Hercegowiny, posuwa się aż do ujścia Kattaro. Świeże powstanie tego obwodu przeciw Turkom, było doskonale obliczone na korzyść Czarnogórzan, ale Austrja, mająca prawo utrzymywania tam drogi wojennéj łączącéj jéj posiadłości kattarskie z dalmackiemi, wystąpiła na korzyść rządu tureckiego, który zaręczył jéj swobodny przechód przez Sutorynę.

Czarnogórze dzieli się na dwie wyraźne części: Czarnogórze właściwie zwane i na Berdy, t. j. góry sprzymierzone, które nie będąc składową częścią księstwa, są z niem złączone ścisłem braterstwem. Berdy leżą na północ i obejmują najwyższe części kraju. Każdy z tych dwóch działów liczy cztery nahje czyli obwody, do których dodać należy dwa powiaty świeżo zdobyte na Hercegowinie; jeden grahowski, leżący na zachód, wsławiony świetném zwycięztwem Czarnogórzan w 1858, drugi żupański leżący na północ.

Nahje dzielą się na czterdzieści trzy plemiona i obejmują sześćset wsi; na czele każdéj nahji stoi czerdar, wybrany przez kniaziów czyli naczelników osad, ludność nie przewyższa stu dwudziestu tysięcy głów.

Ze wszystkich powiatów czarnogórskich najdostępniejszym najazdowi wrogów jest powiat Kucze, położony w części wschodniéj Berdów, przytykających do Albanji i do doliny morackiéj.

Wyższy bieg rzeki Zety od Niksicza jest również wystawionym na napaść i dla tego właśnie Turcy w tych ostatnich czasach szczególniéj wytężali na tę okolicę swoje usiłowania.

Cetynja, stolica Czarnogórza jest nędzną osadą, leżącą o kilka mil od północo-zachodu, od jeziora skutarijskiego. Dwór władyki podobniejszy jest do szopy, niż do książęcego pomieszkania. Cetynja liczy w ogóle szesnaście budowli, składających się po większéj części z klasztoru, pobytu biskupa, ze zbrojowni, gospody dla podróżnych, domu ministra, szopy, w któréj zasiada senat, i kilku jeszcze domostw.

Księstwo nie posiada ani jednego znaczniejszego miasta; Czarnogórzanie lubią mieszkać w osobnych osadach, każdy na swéj własności; ludność Berdów żyje więcéj skupiona, posiada ziemię żyzniejszą, góry okryte gęstszemi lasami i rybniejsze rzeki.

Czarnogórze właściwie zwane nie jest też pozbawioném bogactw przyrodzonych, jego wonne pastwiska żywią piękne trzody owiec i bydła, będące przedmiotem wywozowego handlu. W południowéj części, zasłonionéj od wiatrów wschodnich, udają się winna latorośl, drzewa granatowe, cytrynowe, pomarańczowe, oliwne, morwowe i tytuń. W północnéj żyto, jęczmień, owies, kukurudza, kartofle są głównemi płodami.

Przejdźmy do Hercegowiny. Panują nad tym krajem długie łańcuchy gór lub płonin, ciągniące się od północo-zachodu na południo-wschod i należące do systematu Alp dynarykskich; tu znajdziesz rzeki płynące pod ziemią, płaszczyzny (pole), jeziorka (blato), Narenta skrapia wnętrze kraju; Dryna przebiega północo-wschód, a Trebinczyca południe.

Mostar, stolica Hercegowiny, jest miastem liczącém dziesięć tysięcy mieszkańców; leży nad Narentą, pośród sadów, drzew oliwnych i pięknych winnic.

Na południe i południo-wschód znajdują się miasta Trebinja, Niksicz, powiat Zubcy (z Suttoryną), Gacko, Piwa, Drobniak ościenne z Czarnogórzem, których nazwy często powtarzają się w obecnych bojach Turków z Czarnogórzanami. Na wschód leży jeszcze Tachlidża, jedno z główniejszych miast hercegowińskich, stolica zarządu jednego z trzech obwodów zwanych Liwa, dwie drugie Liwy należą do przysądów mostarskiego i trebińskiego.

Hercegowina łączy się z morzem przez dwa małe przesmyki lądowe, posuwające się dość dziwnie w kraj dalmacki i przerzynające go w sposób najniedogodniejszy dla rządu austryjackiego. Z jednéj strony jest to Suttoryna, przesmyk wyżéj wspomniany, z drugiéj obwód Klek, który oddziela Raguzę i jéj okolice od Dalmacji. Rząd austryjacki, dla uchylenia tych niedogodności niejednokrotnie przekładał Turkom, aby bądź przez zamianę, bądź za opłatę pieniężną ustąpili mu tych przesmyków, lecz dotąd napróżno; dywan za nic niechciał pozbyć się dwóch stanowisk morskich tak dogodnych do trzymania na wodzy ludności wyłamującéj się ciągle z pod jarzma.

Nakoniec przypatrzymy się najważniejszéj części krajów słowiańsko-tureckich Serbji. Zamknięta od północy przez Dunaj i Sawę, od zachodu przez Drynę, od wschodu znowu przez Dunaj i Timok, Serbja niema od południa granic należycie określonych. Księstwo wprawdzie zamknięte jest z téj strony górą zwaną Lepenac, lecz pod względem fizycznym i etnograficzym Serbja ciągnie się jeszcze daléj w głąb kotliny Morawy wschodniéj aż do Czardagu, gdzie właśnie poczyna się kraj zupełnie uległy rządowi ottomańskiemu i zowiący się Serbją turecką.

Serbja jest w ogóle górzystą zwłaszcza od południa. Morawa wpadająca do Dunaju jest główną rzeką, która kraj przebiega. Kragujewac, niedaleko od téj rzeki położony w samym środku, jest urzędową stolicą księstwa, bo w jego zamku zwykle kiąże Michał przebywa; ale większe miasta leżą w zdłuż Dunaju. Naprzód Belgrad, liczący 30,000 mieszkańców, istotna stolica Serbji, nad którą ze szczytu urwistéj skały panuje twierdza, znajdująca się w ręku Turków i grozi podwójnéj osadzie serbskiéj nad brzęgami Dunaju i Sawy. Przedstawia to wspaniały widok, białe domy otoczone sadami uderzają wzrok jakby mozaiką ze srébra i zieleni. Cały atoli ten urok, tak jak i innych miasta Wschodu ginie, skoro mu się bliżéj przypatrzysz, osada zwłaszcza nad Sawą odraża prawdziwą nędzą. Rodziny tureckie, osiadle w cytadeli przedstawiają mieszaninę ostatecznego ubóstwa przy nieznośnéj dumie.

Daléj idzie Semendrja, licząca 12,020 mieszkańców, która była przez pewny czas stolicą i Orsowa na wyspie dunajskiéj, niegdyś silna twierdza, dziś zupełnie upadła.

Serbja bogatą jest w rozmaite płody: posiada rozległe puszcze sosnowe i dębowe. Winnice okrywają wzgórza szlachetną latoroślą, kukurudza, pszenica, proso, mimo nizki stopień, na jakim jest rolnictwo, dostarcza obfitego żniwa. Znaczny wywoz tutuniu, lnu i pieńki kraj wzbogaca; lasy niemal jabłoni i drzew trześniowych okrywają ziemię, ale szczególniéj pastwiska ozdabiają Serbję; życie pasterskie nadewszystko miłe jest Serbom, którzy hodują nieprzeliczone trzody. Sam coroczny wywoz 260,000 wieprzów przynosi dochodu 15,600,000 franków, dzikie zwierzęta po górach dostarczają wybornych futer. Serbja dzieli się na siedmnaście okręgów, na których czele stoją tak zwani naczelnicy; senat czyli rada zasiada pod przewodnictwem książęcia. Nadto sejm narodowy skupczyna zgromadza się w oznaczonych czasach a wstęp do niego otwarty jest dla wszystkich obywateli. Serbowie posiadają ustanowienia bardzo wyzwolone, bardzo ludzkie i obyczaje prawdziwie patryachalne. Było to niegdyś ogromne państwo, które pod Duszanem wielkim w XV wieku, zajmowało przestrzeń niemal wyrównywającą dzisiejszéj Turcji europejskiéj. Dziś jeszcze miljon Serbów z 1,100,000 mieszkańców prawdziwéj Bośsnji, Rascji i Kroacji tureckiéj ze 400,000 głów w Hercegowinie, 120,000 w Czarnogórzu, podnosi plemię serbskie do ilości 2,600,000 mieszkańców, ludność zaś turecka w Europie nie liczy więcéj nad dwa miljony, a w krajach, któreśmy wymienili zaledwie 20.000 muzułmanów żyje. Łatwo pojąć jak wobec tej mniejszości Serbowie boleć muszą nad ciężącem na nich jarzmem.

Konferencja konstantynopolska nic jeszcze nie rozstrzygnęła, zdaje się tylko, że wysłano już rozkaz Omerowi-Paszy, aby do Carogrodu przybył dla dostarczenia potrzébnych wiadomości przy toczących się układach, a tymczasem w Hercegowinie i Czarnogórzu ma choć chwilowy rozejm zapanować.

Włochy.

Turyn 28 lipca. Podług listu pisanego z Turynu z dnia 27 lipca do dziennika Rozpraw, Garibaldi ma mieć pod swojém rozporządzeniem od trzech do czterech tysięcy ludzi, dostateczny zapas pieniędzy i dwa lub trzy okręta amerykańskie na swe usługi.

— Gazeta ludowa występuje dziś z silną naganą oppozycji, która ciągle wysławiając przymierze angielskie nieprzestaje powstawać przeciw Francji i jéj rządowi. „Przypuszczając nawet, że macie słuszność, nierozsądkiem jest z tém się odzywać. Możemy potrzebować jeszcze Francji, a mowy wasze niegodne są ludzi zowiących się potomkami Machiavela.“

— Dziennik medjolański Bodziec (Pungolo), zawiera następne szczegóły o zamięszaniu, które miało miejsce w Caravaggio:

We czwartek z rana o godzinie pół do 5-éj usłyszano bicie we dzwony na gwałt. Wnet zbiegła się ludność, pięć do sześciu tysięcy głosów wrzeszczało: „Ach niegodziwcy chcą budować drogę żelazną na zniewagę Najświętszéj Panny i zniszczyć tę, która do Jéj obrazu prowadzi!“ Inżynier Marini powleczony został przez tłum do municypalności, drugi inżynier uciekł przy pomocy 2-ch żandarmów.

Podprefekt przybywszy z kilku urzędnikami i żandarmami, zmuszony był im kazać broń złożyć i pod naciskiem zhukanéj tłuszczy napisać raport, jaki mu podyktowano. Gwardja narodowa pokazała się w bardzo małéj liczbie, a jednego z jéj kapitanów widziano po stronie wichrzycieli. W nocy podłożono ogień w mieszkaniach 3-ch urzędników pilnujących robot, cudem tylko ci ludzie ocalili się od spalenia; roboty około kolei są przerwane.

Turyn 30 lipca. Od dzisiejszego rana wszystkie straże są pozaciągane przez uczniów karabinjerskich lub żandarmskich; zdziwiło to nieco spokojnych mieszkańców turyńskich, którzy niespodziewali się tak nagłego wyjścia załogi. To wyjście odbyło się dziś w nocy; część wojska wsiadła na okręt w Genui do Neapolu lub Gaety, druga część popłynęła do Ankony.

Słowem, rząd nieprzestaje zgromadzać wojsk włoskich na granicy papieskiéj, dla niedopuszczenia zbrojnym bandom wtargnienia do państwa kościelnego.

Około 30,000 żołnierzy włoskich zajęto teraz na obronę papieża od najazdu; podobnież około 30,000 żołnierzy francuskich i papieskich znajduje się pod bronią, dla poskromienia ludności i odparcia napaści; w ogóle 60,000 ludzi czuwających nad papieżem.

Czujność uczciwa, sprężysta i sumienna, wykonywana jest przez rząd włoski na pograniczu rzymskiem. Każdy oficer, dowodzący choć najmniejszym oddziałem, ma udzieloną sobie kartę najszczegółowszą miejscowości, któréj powinien pilnować. Na téj karcie oznaczone są najdrobniejsze strumyki, najmniejsze doliny, najtajemniejsze ścieżki po górach.

Mówią, że eskadra angielska stojąca w Malcie, podobnież krążyć będzie przy brzegach włoskich; znajdzie już ona tam eskadry francuską i włoską. Dzienniki wprawdzie nic o tém niewspominają, ale wiadomość jest pewna. Stronnicy przymierza angielskiego nieomieszkają twierdzić, że ta eskadra bronić będzie w potrzebie Garibaldiego, jeśliby Francuzi i Włosi niepokoili jenerała i jego ochotników, ale podobne dziecińśtwa niewarte są odpowiedzi.

Izba odbywa teraz po dwa posiedzenia codzień; w téj chwili roztrząsa prawo o kanałach irrygacyjnych, które jutro będzie zagłosowane. Margrabia Pepoli doskonale wytłómaczył pożytki tego przedsięwzięcia, które ma skrapiać 120,000 hektarow roli; jestto tylko początek ogromnego systematu irrygacji, który rząd chce zastosować do całych Włoch.

Komissja roztrząsająca prawo o drogach żelaznych neapolitańskich, ukończyła swe sprawozdanie, w którém radzi odrzucić umowę zawartą z domem Rothschild i budowanie dróg prowadzić na rachunek skarbu przez wypuszczenie akcij. Prawo jednak zostanie przyjęte, gdyż wypuszczenie akcij w teraźniejszym stanie kredytu włoskiego, byłoby niedorzecznością. P. Sella ani słyszeć o tém niechce i wyjdzie raczéj z gabinetu; popierać go będzie największa część posłów neapolitańskich, wiedzą oni bowiem dobrze, że odrzucenie konwencji znaczyłoby to samo, co odłożenie na czas nieokreślony budowania drogi, do któréj ludność sprawiedliwie przywiązuje tak wielką wagę. To zadanie jest więcéj polityczne niż pieniężne, idzie o uczynienie Włoch jednolitemi pod względem materjalnym; rząd jest pewnym, że w téj mierze większość będzie za nim; jedyna tylko trudność polega na wyjednaniu, aby izba nieuchwaliła tego prawa przed zagłosowaniem prawa kredytu ziemskiego; gabinetowi bowiem ogromnie wiele zależy na przyjęciu téj ostatniéj ustawy, na któréj chce oprzeć cały swój systemat skarbowy, opóźnić o ile można pożyczkę, niedobór zaś zapełnić pieniądzami ze sprzedaży dóbr narodowych, a ta sprzedaż uskutecznić się nieda bez potężnego współdziałania ziemskiego kredytowego towarzystwa.

Dla upałów wielu posłów powyjeżdżało, z trudnością tylko daje się zebrać w izbie potrzebna liczba członków; pisano na prowincje dla wezwania choć 50-ciu do powrótu.

— Turyn 1-go sierpnia. Dziennik Italia ogłasza następny adres państw rzymskich do Garibaldiego i odpowiedź jenerała:

„Jenerale, przyjąłeś z dobrocią wielką liczbę niewiast włoskich, którym niebo pozwoliło mieć szczęście otoczyć cię wieńcami i ucałować tę rękę, która wykupiła Włochy. Nieodrzucisz zapewne pokornéj prośby garstki nieszczęśliwych niewiast rzymskich jęczących pod jarzmem francusko-klerykalném, a które od trzech lat patrzą na wyzwolenie innych części Włoch, niewidzą zaś, aby dla nich zabłysnął dzień odkupienia. W głębi serc naszych bolejemy, że męzka młodzież włoska przez służalców cudzoziemskiego ciemiężcy, odwracaną jest z właściwéj sobie drogi.

Dziś Rzym może być nazwanym cmentarzem, a to wszystko jest sławném dziełem komitetu rzymskiego.

Na nas niewiasty rzymskie, spada wielka powinność, powinność odkrycia niegodnéj roboty obudzenia Rzymu z otrętwienia, doprowadzenia go do tego, aby okazał się godnym samego siebie i godnym swych wspomnień! Pragniemy sprawić, aby Rzym zrozumiał nakoniec, i to co najprędzéj, że tylko od ciebie jenerale oczekiwać powinien wyzwolenia.

Do tego potrzebne nam jest choć jedno słowo zachęty i ośmielenia. Niechcemy, aby nasze dzieło było niezupełne, prosimy więc o twoje wsparcie i pochwałę. Obyśmy mogły powiedzieć naszym wiernym towarzyszkom: Garibaldi na nas patrzy, Garibaldi nas kocha, a ujrzysz jenerale, że niewiasty są jeszcze godnemi córami tych matron, które zdobiły się obywatelskiemi cnotami swych synów jak najdroższemi klejnotami i że potrafią jeszcze odżywić starożytne cnoty w duszach swych oszukanych braci.

Jenerale, jesteśmy pewne, że niewzgardzisz temi pokornemi wyrazami, bo przyjmujesz wszystko co wypływa ze szczerego serca. Dla czegoż zwracać wzgląd na płeć, kiedy i w niéj żyje wierność i odwaga.

Jenerale nieodrzucisz nas, bo w tobie tylko nasza nadzieja.“

Garibaldi odpowiedział: „Niewiasty rzymskie, Rzym, lub śmierć! — Te słowa zabrzmiały na ziemi nieszporów, a więc miejcie nadzieję. Z téj ziemi wulkanów wytryska z łoskotem płomień, który w popiół obrócił tron ciemięzców! Rzym lub śmierć! Słyszałem te słowa rozlegające się od wdzięcznych wzgórków Sebeto aż do napiętrzonych skał alpejskich. Rzym lub śmierć! poprzysięgli dumnie synowie Palestry i Palermo!

„O niewiasty nie bluźnijcie, mówiąc, że Rzym jest cmentarzem. Umarli żyć niemogą w sercu Włoch, w sercu świata. Ciemięzca trzyma w kajdanach, ale nie zabija niewolnika. Prędzéj Rzym zagrzebie się w popiołach swych nieszczęśliwych synów pomordowanych przez fałszywego lewitę i przez ciemiężcę, ale te popioły są tak przesycone życiem, że jeszcze świat odrodzić są zdolne.

„Rzym samém imieniem swojém tak poburzy tłumy, jak wichry burzą fale.

„Rzym matka wielkości włoskich, czyż to nie jego olbrzymie dzieje i cudowne zwaliska, zapaliły w méj 20-to letniéj duszy ową iskrę piękna, ów ogień szlachetnych przedsięwzięć?

„Rzymie, ach Rrzymie? Kto wymawiając twe imię nieczuje w sobie żądzy uzbroić się na twe wyswobodzenie, ten niegodny jest ani słodkich pieszczot matki, ani ognistego pocałunku kochanki. Taki niech serce swoje wrzuci w błoto! Niewiasty aż do śmierci będę z wami.“

— Turyn 1 sierpnia. Od trzech dni przypisują Garibaldiemu i stronnictwu działania projekta mogące ciężko narazić spokojność powszechną. Jest powinnością każdego uczciwego człowieka, każdego patryoty, każdego dziennika broniącego sprawy włoskiéj, odkrywać te projekta i sprzeciwiać się ich spełnieniu. Listy, które nadeszły do Turynu z Genui i Palermo, zawierają szczegóły dość dokładne i zajmujące.

Mimo zaprzeczeń Garibaldiego i jego przyjaciół, to niezawodna, że zaciągi odbywały się w całych Włoszech i że ochotnicy ze wszystkich stron dążyli do Genui. Po wielu miastach ta wędrowna młodzież przebiegała nocami ulice, wśród okrzyków: „Niech żyje Garibaldi, idźmy do Rzymu, precz z ministrami!“

Że tak jest zaprzeczyć temu niepodobna, jak równie i temu, że stronnictwo rozrządza znacznemi pieniędzmi, wszystkie dostarczenia płaci gotowizną, najęło statki przewozowe wGenui, należące do spółki Rubattino i inne, które wypłyną pod chorągwią amerykańską. Ochotnicy przybędą do Genui, wnet wsiądą bez broni na parostatki przygotowane na wyprawę, po przybyciu zaś na brzegi neapolitańskie, znajdą broń, ładunki, koszule czerwone i naczelników.

Do czego jednak to wszystko zmierza? Zdaje się, że Garibaldi uda się do Abruzzów pozornie dla wytępienia zbójectwa z małém swém wojskiem ochotniczém; cel zaś istotny jest szalone rzucenie się na ójcowiznę św. Piotra, nie zważając na pobyt w niéj Francuzów.

W Abruzzach dowodzi jenerał Recagni, mąż sprężysty, który nie zawaha się stawić czoła nawet Garibaldiemu, jeżeli inaczéj być niemoże.

Wysłanie jenerała Cuggia do Palermo, który wczoraj wieczorem tam odpłynął, skupione posiłki na wielu stanowiskach, krążące okręta po Adryatyku i morzu Śródziemném, nie dozwolą, godzi się przynajmniéj spodziewać, nawet zagajenia szalonego zamachu.

Łatwo atoli widzieć jak położenie jest wytężone. Garibaldi powstrzymany w swych projektach w Sarnico, rzuca się na Sycylję, burzy kraj i napełnia go trwogą. Teraz niewiadomo dokąd zmierza, lub raczéj wiadomo: wytęża wszystkie usiłowania, aby wciągnąć Włochy w wojnę z Francją. Garibaldi własnemi rękami zabija siebie, ale to samobójstwo wtrąca Włochy w najokrutniejsze cierpienia.

Izba obradować będzie jeszcze przez cały następny tydzień, wybrała ona prawa, które weźmie pod rozbiór; ustawa kredytu ziemskiego nie znajduje się w ich liczbie.

Hr. Bastoggi minister skarbu w gabinecie barona Ricasoli przedstawił nowe warunki, na których chciałby przyjąć na siebie budowę dróg neapolitańskich; zdaje się, że te warunki zostaną przyjęte.

Wybuch prochowni genueńskiéj, lubo prędko ugaszony, spowodował niemałe szkody.

Baron Carreire, przedstawiciel króla portugalskiego przy ślubie z królewną Marją-Piją, przybył tu wczoraj wieczorem i mieszka w pałacu. Ślub odbędzie się 16 październnika, to jest w dniu w którym księżniczka zacznie 15-ty rok życia. Następnie odpłynie do Lizbony i odprawi uroczysty wjazd do téj stolicy dnia 29-go października, jako w rocznicę urodzin króla dom Luiza, który zacznie rok 23-ci.

— Turyn 1 sierpnia. Pełno tajemnic! Od kilku dni ciągłe przechody wojska; rozkazy krzyżują się, rozporządzenia odmieniają się co godzina. Nikt niewie co się dzieje, ale wszyscy domyślają się, że w krótce objawią się zdarzenia nadzwyczajne, ile przynajmniéj wnosić można z krążących wieści we wszystkich stanach społeczeństwa. Rzym jest jedynym przedmiotem rozmów; nawet żołnierze wychodzący ze stolicy promienieją radością w nadziei, że idą utkwić chorągiew trójkolorową włoską na szczycie Kapitoljum. A jednak żaden rozkaz dzienny, żaden wyraz niebaczny; żadna instrukcja, niezostała wydana w tym duchu przez zwierzchność. Ten wybuch nadziei opanowania Rzymu jest samorzutny, na tém większą zasługuje uwagę.

Młodzież gotowa jest pójść do Rzymu, gotowa jest bić się z wojskiem papieskiém, ale pochyli broń przed oporem Francuzów. Zapał doszedł do najwyższego stopnia, wnosić należy, że ta okoliczność uczyni wrażenie w Tuileries. Być może, że to zaprzanie zobojętni nawet skutek mów Garibaldiego wyrzeczonych w Palermo; bo jeżeli objaw bezbronny, spokojny, godny, zajdzie w Rzymie, z prośbą o wyrzeczenie się rządu klerykalnego, czyż Francuzi zechcą przelewać krew włoską, czy zechcą bagnetami, albo wystrzałami działowemi rozpędzać ścieśnione szeregi spokojnych obywateli? cofać się niepodobna. Potrzeba raz odpowiedzieć. Rząd włoski nie będzie zawsze pewnym możności poskromienia szlachetnego choć niebacznego wybuchu całego narodu. Rząd francuzki powinien na to zwrócić uwagę i dobrze rzeczy ocenić: można czynić usiłowania, ale nie cuda.

W porcie wewnętrznym genueńskim, dnia 30 lipca wybuchnął wielki pożar. Dzięki usiłowaniom admiralicji przeprowadzono więźniów skazanych do ciężkich robot na pokład okrętu Carlo-Alberto, nic niezaniedbano do co najprędszego ugaszenia ognia;—mimo to, straty są wielkie i składy drzewa okrętowego, żaglów i machin zgorzały. Jest to ciężki cios dla rodzącéj się marynarki włoskiéj, tak niezbędnéj. Domysły o przyczynach pożaru są najrozmaitsze; lud przypisuje to nieszczęście wysłańcom austryjackim i stronnictwa klerykalnego. Rozsądniejsi niepotępiają wprawdzie wyraźnie nikogo, ale przyznają, że przyczyna pożaru jest tajemnicza.

Mowy Garibaldiego i przeciw-rządowe postępowanie prefekta, wydały swoje owoce, to jest rozprzęgły prawie stan społeczny Sycylji. Wiedziano, że mimo wiek podeszły, sędziwy męczennik spielbergski żywił młodzieńczy zapał; zamknięty przez lat 17-cie w samotném więzieniu, mógł ten zapał zachować na stare lata i stąd poszło, że skoro go Garibaldi wezwał, nieumiał być panem siebie i natychmiast wyrzekł się, lub zapomniał obowiązków swoich, urzędnika królewskiego.

A mimo to wszystko, iluż to najszlachetniejszemi przymiotami nie jaśnieje ta postać, przedstawiająca jeden z najświetniejszych rodów lombardzkich. Poświęcenie się margrabiego dla przyjaźni, jest prawdziwie szczytne! Cokolwiek jednak bądź, powaga rządu silnie zachwiana dźwigniętą być musi. I dla tego właśnie dostojność prefekta powierzoną została jednemu z najczcigodniejszych mężów parlamentu i wojska włoskiego, jenerałowi Effisio Cuggia. Odznaczający się umysłem bystrym, wzniosłym i ukształconym, co jest prawie powszechném znamieniem wyższéj szlachty wyspy Sardynji; wdrożony do pracy jener. Cuggia, może oddać prawdziwe usługi. Zamiary jego są bardzo pojednawcze, ale niech to nikogo nie łudzi. Jenerał Cuggia, żołnierz waleczny, wierny królowi, ojczyźnie i konstytucji, zmusi przedewszystkiem do szanowania prawa i nigdy niepozwoli wziąć góry stronnictwom skrajnym. Jen. Cuggia poprzedzony kilku bataljonami wojska, miał wczoraj odpłynąć do Palermo. Kto chce cel osięgnąć, musi używać stosownych środków; bez rozwinienia siły, jedności włoska jest niemożliwą.

Znaczne reformy zajdą w biurach ministra skarbu; przed kilku dniami mianowano dozorców jeneralnych.

Komory celne potrzebują zupełnego przekształcenia; rząd czeka na sprawozdanie pana Cappellari de la Colomba, zwiedzającego teraz Włochy środkowe, dla złożenia naj. panu bardzo pożytecznych przedstawień, zdolnych przynajmniéj zmniejszyć niezliczone nadużycia, istniejące jeszcze pod cieniem dawniejszego prawodawstwa.

Zawczoraj rozpoczęły się ćwiczenia w obozie św. Maurycego; przewodniczył im jenerał de Boyl ze świetnym orszakiem; liczba wojska będzie tego roku niewielka, zaledwie bowiem wyniesie kilka półków.

— Dziennik medjolański Jednota Włoska (l'Unita Italiana) 1-go sierpnia ogłasza odpowiedź Garibaldiego daną towarzystwu uniwersytetu neapolitańskiego. Kończy się ona następnie:

„Tak jest, przybędę do was młodzieńcy pełni zasługi, którzy przedstawiacie najdroższe i najpewniejsze nadzieje ojczyzny. Niech rząd niegodziwy, wystawujący na twardą próbę waszą wytrwałość i wierność zasadzie jedności, będzie bodźcem dla waszych dusz szlachetnych, gotowości do ostatnich walk za wolność. Będę z wami, a skoro powinność nas wezwie do boju, o to co do nas należy, o to co przywłaszczyciele cudzoziemscy nam zaprzeczają, słowem o Rzym i Wenecję, poprowadzę was z dumą na bój i zwycięztwo. Oddany wam Garibaldi.“

Francja.

Paryż, 2 sierpnia. Dziś jest już rzeczą pewną, że cesarz będzie w Paryżu a przynajmniéj w Saint-Cloud dnia 15 sierpnia, w powrócie z Vichy i przejazdem do obozu szalońskiego. Sprowadzi to zapewne do Paryża członków ciała dyplomatycznego rozpierzchnionych teraz po rozmaitych kąpielach.

Cesarzowi posłużył pobyt w Vichy. Miasto jest bardzo świetne, pełno tu znamienitości wszelkiego rodzaju.

Wspomniano już, że Francja ustąpi część kraju nabytego w Kochinchinie przez traktat saigoński Hiszpanji. Prawdopodobieństwo tego ustępstwa potwierdzone zostało przez jeden z poufnych dzienników madryckich.

Podług ostatnich wiadomości ze Wschodu, zdaje się, że układy zagają się między Turcją i Czarnogórzem. Książę Mikołaj miał żądać zawieszenia broni w tym celu.

Jeśli to sprawdzi się, być może, że konferencja konstantynopolska, która z początku miała się tylko zająć zadaniem serbskiém, załatwi mimojazdem i sprawę czarnogórską. Byłoby do żądania, aby korzystając z téj okoliczności, rozstrzygnięto ostatecznie stan polityczny tego małego państwa, które od tylu wieków walczy z niepożytém bohaterstwem za wiarę i niepodległość.

Sąd w Perigueux ogłosił wyrok w sprawie wytoczonéj przez kapłana katolickiego z powodu, że urzędnik stanu cywilnego niechciał mu dać ślubu. Sąd nieznajdując ani w prawodawstwie francuskiem w ogólności, ani nawet w ustawie organicznéj wyznań, żadnego zakazu małżeństwa księży katolickich, nakazał ogłoszenie zapowiedzi i spełnienie ślubu cywilnego. Wyrok został wydany wbrew wnioskom prokuratora cesarskiego.

Sprawa sama z siebie żywo zajęła powszechność. Rozpoczęła się ona w początku bieżącego roku. Wzięta do namowy dnia 8-go lutego nie została ostatecznie rozwiązaną; sąd bowiem składał się ze 4-ch członków i zaszła równość zdań.

P. Bouclier obrońca księdza Brou de Laurière, dnia 1 lipca wniósł przed sądem, aby z uwagi, że wszyscy obywatele są równi przed prawem, że żaden tekst prawa nie zakazuje małżeństwa księży, że zasada swobody wyznań ogłoszona przez konstytucję, byłaby zgwałconą, gdyby władza cywilna chciała występować w obronie karności pojedyńczego wyznania, którego jaki obywatel wyrzeka się, nakazał merom w Périgueux i Cendrieux przystąpić do ogłoszenia zapowiedzi i spełnienia obrządku ślubnego między księdzem Brou de Laurière i panną Elżbietą de Fresanges; wpisać treść mającego wydać się wyroku do protokołów małżeństw w gminach Perigueux i Cendrieux; skazać nakoniec obudwu merów na zapłacenie wydatków prawnych.

Sąd dla uniknienia równości zdań przybrał sobie 5-go członka.

P. Meran, obrońca mera gminy Perigueux i p. Gadand obrońca mera gminy Cendrieux oświadczyli, że polegają na mądrości sądu. P. Mie, młody adwokat, który podjął się popierać sprawę księdza Brou de Laurière zaczął w tych słowach:

„Upłynęło już kilka miesięcy, prześwietny sądzie, od tego dnia pamiętnego, w którym p. Juljusz Favre na tém miejscu stawał. O, dla czegoż znowu dziś słyszeć go niemożemy! Gdyby to być mogło, nie miałbym powodu lękać się smutnego dla sądu i dla powszechności rozczarowania, a co do mnie, uniknąłbym niebezpiecznego zaszczytu zabierania po nim głosu.

„Przyjąłem jednak ten zaszczyt w tém przekonaniu, że najskromniejszy nawet zwolennik idei, lękać się upokorzenia nie winien, lecz zawsze śmiało walczyć o zwycięztwo swych przekonań. Staję więc w obronie zasad, które szanuję i mniemań, które podzielam.

Ksiądz Brou de Laurière wyświęcony wprawdzie był na kapłana, ale już zaniechał spełniania świętych obrządków i pragnie wejść w stan małżeński. Zachodzi pytanie, czy mu to uczynić wolno? W tych kilku słowach zawiera się treść téj ogromnéj sprawy, która z tak blizka dotyka największych zadań społecznych, a która już tyle burz wywołała.“

Obrońca rozwinąwszy żądanie księdza Brou de Laurière i rozstrząsnąwszy po kolei wszystkie przeciwne mu zarzuty prawne mówi:

„Niech księża bronią religji, jest to ich powinnością, ale niech sędziowie bronią prawa. Religja godna jest najwyższego poszanowania, lecz prawo czynić jéj ustępstw niepowinno. Sędziowie i wy jesteście strażnikami świątyni, w któréj spoczywa prawo cywilne, a z niém nasza niepodległość i wolność. Jesteście więcéj niż jéj kapłanami, jesteście jéj synami. Rząd zlał na was posłannictwo obrony całości prawa.

Potraficie jak zawsze spełnić tę szlachetną powinność, stanie się to dla was tém łatwiejszém, jeśli w rozpamiętywaniu obowiązków sumienia przypomnicie sobie te dwa słowa wypływające z Boga i z rozumu, których myśl oświeca i rozstrzyga niniejszą sprawę:

S u u m c u i q u e (każdy niech otrzyma co mu należy)“

Po wysłuchaniu powyższego głosu prokurator cesarski p. Bourgade, dnia 25-go lipca przemówił w następny sposób:

„Dostojny sądzie, gdybym nie wiedział, że oddana pod twoje mądre rozstrzygnienie sprawa jest ważną i trudną, przekonałaby mię o tém równość zdań. Nie żałuję tego, bo to dało zręczność i wam sędziowie i mnie napawać się skarbami wymowy obrońcy, który w skromności głos swój nazwał smutném rozczarowaniem i ponieważ ta zwłoka dozwoliła mi zgromadzić nowe pierwiastki rozwiązania sprawy, które uniknęły méj uwagi przy pierwszym jéj rozbiorze. Spodziewam się, że wpłyną one na przekonania najprzeciwniejsze popieranym przezemnie twierdzeniom przy których i dziś obstaję.“

Prokurator cesarski zgłębiwszy cały przedmiot, zbija żądanie księdza Brou i kończy głos swój następnie:

„Wolność jednak znajduje swoją granicę tam, gdzie poczyna się wolność drugich. Oto stają przed sądem rzecznicy domagający się dla księdza o wolność zawarcia małżeństwa; ja zaś z kolei staję przed tymże sądem, domagając się o wolność dla wiernych mających prawo, aby nikt nie stawał im na zawadzie w spełnianiu ich religji. Jeżeli te dwie wolności zewrą się z sobą, jeżeli jedna ma być poświęconą drugiéj, wolność księdza koniecznie ustąpić powinna, bo dobrowolnie sam się z niéj wyzuł; wolność zaś wiernych ostać się musi, bo nie skrępowali jéj żadnym ślubem.

Słuchajcie co o tém wyrzekł Portalis: „Nikt nie jest zmuszany poświęcić się kapłaństwu. Ci którzy ten stan obierają, niech obliczą się ze swemi siłami i z wielkością ofiar po nich wymaganych. Służy im zupełna swoboda; prawo nietroszczy się już o ich zobowiązania, skoro raz zostawiło ich wolnéj woli najwyższą władzę rozstrzygać o ich własném przeznaczeniu.“

„Owoż niema religji katolickiéj bez spowiedzi, spowiedź zaś jest niemożliwą bez obowiązku kapłańskiego bezżeństwa. Zostawiono znowu Portalisowi staranie wykazania niebezpieczeństwa spowiedzi przy możliwości małżeństwa: „Niebyłoby bezpieczeństwa w rodzinach, gdyby wolność służyła kapłanowi wybierania sobie towarzyszki w społeczeństwie i zrzekania się swego stanu, skoroby rozumiał, że lepiéj potrafi skierować swe uczucia. Ksiądz ma więcéj niż ktokolwiek środków do bałamucenia niewiast, niepodobna byłoby zabezpieczyć się przeciw niemu, skoroby uwiedzenie mogło znaleźć zachętę w nadziei małżeństwa. Ojcowie rodzin znajdować się będą w ciągłéj obawie a młode, niedoświadczone osoby, będą ofiarami każdego księdza bez zasad i obyczajów. W ten sposób sama religja zastawiałaby sidła cnocie i dostarczałaby środków występkowi. Idzie tu o uspokojenie rodzin przeciw niebezpieczeństwom, których lękać się niepowinny, idzie o to, aby obyczaje w pewien sposób niebyły zagrożone przez samę religję.“

„W imię więc wolności wyznań, nieupoważniajcie kapłanów katolickich do wyrzekania się bezżeństwa! Prawo publiczne przez usta konstytucji zaręcza wszystkim wyznaniom obok wolności, jednostajną opiekę. Owoż, wyznanie katolickie téj opieki od was żąda. Zagrożone ono jest tém dotkliwszą obelgą, że zadanąby została przez człowieka, na którego czole widzieć możecie niezatarte znamię kapłaństwa. Dla odwrócenia téj obelgi, dość wam wyrzec jedno słowo; czyż go nie wypowiecie? Prawodawca uczynił obietnicę; czyż jéj niespełnicie?

„A jakąż jest tu religja dla któréj dopominam się o opiekę i wolność? czyż to jest sekta wczorajsza około chorągwi któréj zebrała się mała garstka zwolenników, czyż ta chorągiew niema innéj zalety prócz marnéj nowości? Nie, prześwietny sądzie, ta religja jest religją 200,000,000 ludzi; jest religją więcéj niż 30,000,000 Francuzów; jest ona religją waszą, moją, w niéj porodziliśmy się wszyscy; na jéj łonie i gorliwi i obojętni umrzeć pragną. Jéj sług widzieliśmy przy łożu boleści drogich nam istot, po których płaczemy, ona to nad wpół-otwartym naszym grobem rozlewa ostatnie błogosławieństwa; ona to od 18-tu wieków widzi pokolenia klęczące w kościołach Boga-człowieka, który krwią swoją na szczycie Golgoty skropił piérwsze drzewo wolności zasadzone na ziemi.“

Sąd po wysłuchaniu tych wniosków odłożył na tydzień ogłoszenie wyroku.

Na posiedzeniu 31-go lipca, prezes odczytał wyrok następny: Sąd, zważywszy, że w obec kodeksu Napoleona, małżeństwo jest kontraktem czysto cywilnym, który zawierać mogą wszyscy obywatele nieuznani przez prawo za niezdolnych; że napróżno byłoby szukać w naszych prawach zakazu przeciw małżeństwu księży katolickich, których wejście do stanu duchownego nie pozbawia ani przymiotów, ani praw obywatelskich; że prawo organiczne wyznań, wydane w żerminalu roku X-go, również milczy w tym ważnym szczególe, jak i sam kodeks; że tam gdzie prawodawca milczy niewolno sędziom uzupełniać jego milczenia, ani szukać w uwagach moralnych i religijnych, godnych zapewne poszanowania, ale nie mających zasady w prawie cywilnem, zakazu którego toż prawo nie wyrzekło;

Z tych przyczyn:

Sąd prostując swój wyrok równości zdań dnia 8-go lutego 1862-go i poświadczając, że merowie gmin Perigueux i Cendrieux, polegają na jego zdaniu, stanowi i rozkazuje: aby ci urzędnicy stanu cywilnego przystąpili do ogłoszenia zapowiedzi i spełnienia ślubu między Brou Lauriere i Elżbietą Fresanges; zaleca prócz tego umieszczenie treści niniejszego wyroku w protokóle stanu cywilnego rzeczonych gmin i skazuje Brou Lauriere na wydatki prawne.

— Dziennik R o z p r a w odzywa się w następny sposób o zatargach między Prusami i Austrją:

Rozbiegła się wieść, że Austrja chce protestować we Frankfurcie przed sejmem przeciw uznaniu królestwa włoskiego przez Prusy. Austrja ma przytoczyć, że to przyznanie przeciwne jest dobru Niemiec, bo już oddawna Włosi nieukrywają swych roszczeń do Tryestu i Tyrolu południowego, będących krajami związkowemi. Gdyby powszechność nie była tak pochopną w obecnéj chwili do wierzenia wszystkim pogłoskom, niezadawalibyśmy sobie pracy okazywania, jak ta wieść zdaje się nam być nieprawdopodobną. Nic nie byłoby przeciwniejszém nad tego rodzaju protestację o oględnéj polityce, przyjętéj przez Austrję co do Włoch, od umowy zawartéj w Villafranca; dla Prus odpowiedź byłaby najłatwiejsza. Uznały one to co dotąd jest dokonaném, bynajmniéj zaś to czego z mniejszém lub większém prawdopodobieństwem domyślać się można, że Włochy zechcą spełnić. Prusy wyraziły zastrzeżenie nawet względem Wenecji, tém bardziéj więc niemogły zapomnieć o kraju należącym do Związku.

Niema więc podobieństwa, aby Austrja tak niezgrabnie miała dostarczyć Prusom zręczność zadania sobie we Frankfurcie jednéj z tych porażek dyplomatycznych, które zawsze dla niéj były tak dotkliwe, a którą dziś żywiejby jeszcze niż kiedykolwiek uczuła. Austrja i Prusy żyły w największéj zgodzie od 1835 do 1848-go; po krótkiém poróżnieniu dzieliły one spokojnie aż do wojny włoskiéj stanowczy wpływ na Niemcy; od dwóch lat dopiéro weszły w okres przesilenia, w którém ten podział wpływu stał się dla obu państw niedogodnym. Oba mocarstwa znowu dążą, każde z osobna, do zupełnéj i wyłącznéj przewagi. Aby ją zdobyć, przedsięwzięły od kiku miesięcy grę w szachy, któréj przypatrujemy się z większą ciekawością niż niepokojem, bo jesteśmy przekonani, że ta gra do niczego niedoprowadzi i że to niezawichrzy stanowczo jednoty Niemiec. Raz Prusy wynajdują Niemcy ścieśnione, zdaje się, że obrót niepomyśny będzie dla Austrji; wnet z drugiéj strony Austrja chce przywłaszczyć sobie wspomnienia 1848-go; odgrzebuje więc ideę zawsze miłą nad Renem parlamentu niemieckiego i woła: s z a c h P r u s o m! To znowu Prusy zawierają traktat francuzko-pruski i odrzucają oświadczoną gotowość przez Austrję wejścia do Związku celnego. Cóż pocznie Austrja? Oto daje do zrozumienia książęciu de Grammont, że uśmiecha się jéj myśl zawarcia traktatu austryjacko-francuskiego i rozsiewa niezgodę między przemysłowcami Niemiec północnych i Niemiec południowych. Powiedzieć więc można, że w téj chwili, mimo powodzenie traktatu francusko-pruskiego, Austrja zdaje się być bliższą wygranéj. Na niedawnym popisie strzelnictwa narodowego we Frankfurcie, z którego wkrótce jeden ze współpracowników naszych zda sprawę, Austrja wzięła górę, Tyrolczykom tém łatwiéj było wystawić na sztych pomysł Niemiec ścieśnionych, że Prusy przez niewczesne dąsy, niedostatecznie tylko zostały przedstawione na tych istmijskich igrzyskach. Kiedy jeden z mówców stowarzyszenia narodowego wniósł przezdrowie: U c i ś n i o n y c h b r a c i n i e m i e c k i c h a u s t r y j a c k i c h k r a j ó w, odezwały się głosy niemieckie z silną protestacją i z dumą ogłosiły Austrję wolną. Od tego dnia stowarzyszenie narodowe jest posępne. Austrja miałaby wyborny środek pocieszenia przeciwników swoich z frankfurckiego niepowodzenia, gdyby przed sejmem wystąpiła co do Włoch z fałszywym i nierozsądnym krokiem przypisywanym jéj przez wyobraźnię nowiniarzów.

— Książę Czarnogórski zażądał rozejmu; ponieważ Omer-Pasza nie miał do tego dostatecznego umocowania, rząd francuski uwiadomił wczoraj z rana przez Triest posła swojego w Konstantynopolu, że widziałby z przyjemnością żądanie książęcia Mikołaja spełnionem.

— Jen. de Sonnaz udający się do Petersburga, przybył dziś do Paryża i natychmiast odwiedził książęcia Napoleona.

Margrabia de Paiva, poseł portugalski przy dworze francuskim zamówił na przedmieściu św. Antoniego wspaniałe łoże dla swego króla; pracują nad niem najbieglejsi artyści stolarscy; to arcy-dzieło będzie wkrótce wysłane do Portugalji.

D z i e n n i k R z y m s k i zawiera dnia 29 lipca następne ogłoszenie:

Akademja duchowna katolicka. We czwartek dnia 31-go o godzinie 6-éj wieczorem w wielkiéj sali archi-gimnazjum rzymskiego, dostojny ksiądz Fabris prefekt nauk i bibliotekarz arcy-biskupiego seminarjum w Udine, dowodzić będzie następną tezę, iż kościół sprzeciwiając się nowoczesnym zasadom postępu wyzwolenia i rewolucji, ocala cywilizację, postęp i wolność.

— P a r y ż 3 sierpnia. Minister wyznań przesłał biskupom i arcy-biskupom zwykły okolnik co do uroczystego obchodu dnia 15-go sierpnia.

Jen. Concha, poseł hiszpański przy dworze paryskim, przybył wczoraj do Bajonny; wieczorem miał być w Bordeaux, i tam dzień dzisiejszy przebawić. Oczekiwany jest w Paryżu dnia 5-go sierpnia.

M o n i t o r P o w s z e c h n y umieścił dnia 2-go sierpnia następną notę:

Otrzymaliśmy z Shang-Haï rozmaite depesze, które poczytujemy za obowiązek poniżéj streścić, by odpowiedzieć żywemu zajęciu, jakie działanie wojsk sprzymierzonych w tych dalekich stronach obudzają.

Już w lutym 1862-go admirał Pratet, admirał Hoppe i jenerał Stavelay zrozumieli, że nadeszła chwila położenia zapory postępom buntowników przez osłonienie miasta Shang-Haï, które z przedmieściami liczy 3 miljony mieszkańców. Trzy wyprawy z kolei przeciw najbliższym stanowiskom wkrótce przywróciły władzę cesarską w promieniu 3-ch do 4-ch mil; lecz admirałowie sprzymierzeni uznali, że dla zapewnienia bezpieczeństwa miasta, należało odeprzeć buntowników o mil 8 lub 10 i aby wojska cesarskie zajęły miasta, które mogłyby wpaść w naszą władzę. Admirał Protet z niecierpliwością czekał przybycia 3-go bataljonu lekkiéj piechoty afrykańskiéj, coby mu pozwoliło wziąć czynny udział w zamierzanych działaniach. Plan jenerałów sprzymierzonych przyjęty przez władze cesarskie polegał na tém: aby buntowników odpędzić na zachód z linji, która począwszy od Yang-tse-Kiang przechodziła przez miasta Kading, Sing-Po, Sung-Kiang, Na-Kio i Kiuse. Uskutecznienie tego zamiaru, zabespieczało spokojność naszych kantorów i wracało rolnictwu niezliczoną ludność objętą między tą linją i morzem.

Prowincja Shanghaï składa się z gruntów napływowych nadzwyczajnéj żyzności; przerzynają ją niezliczone kanały będące prawie jedynemi drogami komunikacyjnemi, otwartemi dla handlu i rolnictwa, jedynemi środkami dostarczania ładunków i potrzeb dla artylerji. Jenerałowie sprzymierzeni zajęli się naprzód uprzątnieniem brzegów rzeki Wampu, która w największéj liczbie wycieczek powinna nas była łączyć z podstawą naszych działań,

Tym końcem postanowiono zdobyć Tsiong-poo, skąd buntownicy wysyłali swych najezdników aż na brzegi rzeki; wyprawa miała rozpocząć się dnia 17 kwietnia. wojsko sprzymierzone mające 2000 ludzi, wylądowało w tym dniu o godzinie 8-éj z rana w Ton-Ken; skoro urządzono pochód, wyruszono, aby o południu można było stanąć o wystrzał. O pół do pierwszéj artylerja angielska otworzyła ogień o 400 metrów od twierdzy; natychmiast strzelcy rzucili się pędem ku przekopom miasta, kolumny idą za nimi, po przystawianych drabinach wdzierają się na mury; miasto wpadło w ręce sprzymierzonych z 800 jeńcami. Tegoż wieczora wyprawa wracała już drogą do Shanghaï, gdzie nazajutrz w ciągu dnia przypłynęła.

Po oswobodzeniu tym sposobem rzeki Wanym zajęto się potrzebnemi przygotowaniami do wykonania umówionego planu trzymania w pewnéj przestrzeni buntowników od Shanghaï i jego bogatéj okolicy. Postanowiono pójść na Kading. Wojsko angielskie i trzeci bataljon lekkiéj piechoty afrykańskiéj, do którego przydano artylerją chińską, wyruszyły d. 27 kwietnia pod Nesian, gdzie buntownicy po dość silnym oporze, zostali zniszczeni przez naszę artylerję.

Natychmiast pochód posunięto naprzód w porządku, i po południu 29-go kwietnia, sprzymierzeni ujrzeli Kading, miasto wielkie i kwitnące, otoczone murem ceglanym, wysokim na 27 stóp, z bastjonami w obwodzie od 9-ciu do 10-ciu kilometrów. Noc z 29-go na 30-ty zajęta była rozstawieniem dział na baterjach; 30-go o godzinie 6-éj zrana poczyniono wyłomy, rzucono mosty; admirał dał hasło do szturmu i w kilka chwil strzelcy bataljonu opanowali wały przy okrzyku: n i e c h ż y j e c e s a r z! Sprzymierzeńcy zostawili Kading pod strażą 300 ludzi; 125 Francuzów z bataljonu lekkiéj piechoty i 175 Anglików. Kolumna wróciła dnia 2-go maja do Shanghaï, 6-go wojska sprzymierzone wyszły znowu w pole, dążąc do Tsing-poo, przechodząc przez Suk-kiang. Użyto 6-ć dni do połączenia pochodu i do rozpoznania miejscowości twierdzy. Dnia 20-go maja ogodzinie 2-éj zrana obrano stanowisko na 1,500 metrów od murów, o godzinie 4-éj artylerja rozpoczęła ogień; mniéj niż we dwie godziny uczyniono wyłomy przez które przejść było można; linja posuwa się, przebywa kanały po rzuconych mostach i zbliża się o 300 metrów od twierdzy, rzuca się pędem i staje u wyłomu otwartego w bramie południowéj.

Ale mosty niebyły jeszcze gotowe, dwóm tylko dżonkom (łodziom) udało się przybyć. Wojska nasze podstępują pod wały, których oblężeni dzielnie bronią; wkrótce jednak twierdza wpadła w nasze ręce; od 1200 do 1500 jeńców są zdobyczą sprzymierzonych.

Jenerałowie postanowili iść na Tsaliu, przechodząc przez Nakhio miasto uzbrojone. Dnia 16-go maja, kolumna obozowała pod murami téj twierdzy, bronionéj przez redutę i urwiska na 20 stóp wysokie, przez drogę okrytą ostrzami bambusowemi na głębokości więcéj niż 100 metrów.

Dnia 17-go o godzinie 5-éj wieczorem ukończono platformy; zagrały działa. Przy zbliżającéj się nocy admirał Protet dał znak do szturmu. Wojsko rzuciło się pędem i wdarło się na prostopadłe urwiska reduty. Admirał zatrzymał się na platformie najdaléj o 30 metrów od niéj, wskazuje kierunek natarcia i każe trąbić do szturmu. Już redutą jest zajętą, ale buntownicy silnie strzelają z rusznic; admirał Protet padł śmiertelnie ugodzony.

Całe wojsko głęboko uczuło tę stratę. Admirał był kochany i szanowany przez admirała Hoppe; był on duszą téj wojny, któréj tak żywo uznawał potrzebę.

Dnia 18-go opuszczono oboz Na-kio, zostawiony pod strażą 200 Anglików i 100 strzelców bataljonu piechoty afrykańskiéj; wieczorem rozłożono się pod murami miasta Tsaling. Noc obróconą została na ustawienie dział na baterjach i na zbliżenie szalup. Dnia 19-go o godz. 4-éj z rana rospoczęto ogień, o godzinie 6-éj dano hasło do szturmu; wojsko, którego zapał podzielała pamięć admirała Protet, rzuciło się na wyłom; 500 trupów zagrzebanych pod zwaliskami, było zemstą jego chwalebnego zgonu.

Anglja.

L o n d y n 30 lipca. Polityka rządu angielskiego w Chinach była żwawo naganiana dnia 28 lipca wieczorem w izbie lordów przez hrabiego Grey i skutecznie bronioną przez książęcia Sommerset i hrabiego Russell. Lord Palmerston zagadnięty w tymże przedmiocie w izbie gmin oświadczył, iż nielęka się wcale wciągnąć kraju w wojnę. Mniemanie powszechne przyznaje, że gabinet nie mógł trzymać się innéj polityki prócz téj, jaką przyjął dla zachowania stanowiska zdobytego w Chinach przez Europę. Szczęśliwy zbieg okoliczności sprawił, że korzyści handlu europejskiego i widoki rządu niebieskiego cesarstwa, zespoliły się tak ściśle w tém przesileniu.

Rząd chiński użył pana Ward, pułkownika amerykańskiego do urządzenia siły zbrojnéj lądowéj, kapitana zaś marynarki angielskiéj, pana Osborne, do urządzenia siły zbrojnéj morskiéj, podług systematu europejskiego. Z drugiéj strony miasta Chińskie ponoszą ofiary na własną obronę; miasto Kanton zebrało ze składek sto tysięcy fun. szterl. na zakupienie szalup kanonjerskich, przeznaczonych na obronę swego portu.

Rząd angielski i hollenderski, postanowiły spólnie działac na archipelagu indyjskim dla wytępienia zbójców morskich malajskich. Dla tém skuteczniejszego zaś osiągnienia celu użyto okrętów angielskich, hollenderskich, francuzkich i hiszpańskich. W tymże czasie nadeszły pomyślniejsze wiadomości z Japonji.

Zauważano, że w stosunkach rządu angielskiego z państwami zagranicznemi, przyjętą została nowa zasada w rzeczy pożyczek. Wszyscy pamiętają, że dla ułatwienia pożyczki Marokowi, rząd angielski umówił się przez traktat zawarty z cesarzem tego kraju, iż ajenci jego dyplomatyczni i konsularni pobierać będą dochody celne oddane w zastaw jako rękojmia pożyczki. Gdy niedawno Turcja zaciągnęła w Londynie znaczną pożyczkę, rząd angielski dał swoję sankcję na mianowanie komissji angielsko-tureckiéj w Konstantynopolu w tymże celu i wyznaczył komissarza angelskiego na zwierzchnika poborów celnych.

Dziś dom Baring zapowiada pożyczkę miljona funt. szterl. dla rzeczy-pospolitéj venezuelskiéj, po 6 od sta na stopę 63-ch, ta pożyczka ma być zapewniona poborem ceł w portach Guayra i Puerto-Cabello. P. Orme pełnomocznik angielski upoważniony jest do poboru tych opłat razem z ajentem domu Baring. Rzeczy-pospolite: Peruwjańska i Równikowa długo spierały się o posiadanie pewnéj przestrzeni ziemi, którą Peru trzyma, a Równik jak o swoję własność dopomina się; wybuchnęła z tego powodu wojna i blokada portu Guayaquil. Ponieważ wierzyciele angielscy Równika mają prawo do dochodów celnych tego portu i blokada jego im szkodzi, rząd więc angielski uczynił żwawe w tym przedmiocie przełożenie. Oznajmują teraz, że rządy obu rzeczy-pospolitych zgodziły się oddać rzeczony spór na sąd polubowny Anglji, Peru zamierza przytém zaciągnąć nową pożyczkę w Londynie.

Wczoraj ogłoszono rachunki handlu angielskiego za miesiąc czerwiec. Wywoz w tym miesiącu przewyższył o 523,452 funt. sterl. wywóz tegoż miesiąca w roku 1861-m, ale niższym był o 532,087-m od wywozu w czerwcu roku 1860-go.

L o n d y n, 1 sierpnia. Wczoraj wyszło urzędowe zaświadczenie o podróży, którą królowa odbędzie téj jesieni. Dnia 1 września, naj. pani odwiedzi prywatnie króla Belgów; uda się późniéj do zamku Reinhardtsbrunn, niedaleko Gotha, gdzie zabawi kilka tygodni w najgłębszém odosobnieniu. Książę Walji nadjedzie późniéj dla widzenia się tam z matką, a potém pojedzie do siostry swojéj, następczyni tronu pruskiego. Nieobecność księcia Walji w Anglji będzie dość długą, przepędzi bowiem zagranicą jeszcze i 5-go listopada, to jest dzień, w którym spełni dwudziesty piérwszy rok życia.

Wczoraj na izbie gmin p. Villiers żądał, aby wpisano do bilu wsparcia obwodów rękodzielnych upoważnienie parafji do zaciągania pożyczek, skoro opłaty na rzecz ubogich dójdą do 5-ciu szyllingów od funta szterling. Izba uznała, że ta opłata jest zbyt wysoką, zniżyła więc ją do trzech szyllingów; upoważnienie do pożyczek zostało udzielone.

W ciągu rozpraw bardzo żwawy spór zawiązał się znowu między lordem Palmerstonem i panem Cobden. Piérwszy minister wyrzucał bogatym właścicielom rękodzielni, że przedali zagranicę zapasy bawełny i przez to pozbawili pracy swych wyrobników, p. Cobden najsilniéj protestował przeciw temu twierdzeniu.

P. Cobden oznajmił, że dziś wieczorem roztrząśnie ogólne znamię zarządu lorda Palmerstona pod względem prawodawstwa i stanu stronnictw. Jest to przedmiot zbyt rozległy, powszechność wolałaby, aby go w téj chwili nie poruszać. Nikt nie przeczy, że wiele dałoby się naganić w teraźniejszym zarządzie, nawet dążenia jego obudzają pewne obawy; przecież lord Palmerston znajduje potężne wsparcie, bo uważają go za zdolnego stawić czoło wszelkim wynikłościom mogącym wynurzyć się w Europie; ponieważ rozwija, chociaż wprawdzie z wielkim nakładem pieniędzy duch narodowy, ponieważ jest piérwszym mężem stanu i ponieważ stronnictwo torysowskie, chociaż liczebnie silne, z każdym dniem, coraz jest niezgodniejsze; tak naprzykład p. Disraeli i lord Malmesbury, są dziś w jawnéj z sobą sprzeczności co do wydatków publicznych. Nikt też nie zapomniał, że lord Palmerston, bez względu na liczne różnice zdań nie wahał się przekładać panu Cobden zajęcie znakomitego miejsca w gabinecie i nie przestaną żałować, że p. Cobden w tym razie niechciał poświęcić krajowi swych osobistych uczuć. Narod w ogóle, lubo nie bez zastrzeżeń, jest zadowolony ze swego piérwszego ministra.

Gdy nędza wzrasta w obwodach przemysłu bawełnicznego, pomnaża się pomyślność innych części kraju. Najwidoczniejszym znakiem téj pomyślności jest obfitość kapitałów i trudność znalezienia dla nich korzystnego obrótu. Ze wszystkich więc stron świata zbiegają się żądania pożyczek do Londynu. Zapas brzęczącéj monety w banku pomnożył się w przeszłym tygodniu o 377,926 funt. szterl. i wynosi dziś 18,448,443 funty.

W północnéj Irlandji pogrzeb prymasa przedstawił widok prawdziwie uderzający. Ludzie wszystkich stronnictw zebrali się dla oddania ostaniéj posługi sędziwemu arcy-biskupowi. Wice król irlandzki przewodniczył żałobnemu orszakowi, a między obecnymi widziano rzymsko-katolickiego prymasa Irlandji i naczelnika kościoła presbiterjańskiego tegoż królestwa.

Wiadome dotąd szczegóły traktatu angielsko-belgijskiego zostały dobrze przyjęte. Zniżenie taryfy belgijskiéj, zdaje się, że będzie stopniowe. Skala opłat przywozowych zastosowana do wartości towarów, wychodząc od $22\frac{1}{2}$ procentów zniżać się będzie stopniami w ciągu trzech lat do 15% i 10%.

Oczywiście Europa czyni bystre postępy na drodze wolnéj zamiany. Zawdzięcza to głównie cesarzowi Francuzów, który dał mądry przykład téj polityki przez traktat zawarty z Anglją.

Austrja.

W i e d e ń, 28 lipca. (Dokończenie rozbioru budżetu na rok 1863).

P. Giskra. Jesteśmy upoważnieni i stanowisko nasze tego wymaga, abyśmy spełnili najważniejsze prawo konstytucyjne, to jest kontrowali skarbowość. Czyż mamy odepchnąć od nas to prawo? Pytanie, czy służy izbie dostateczna władza, jest dla mnie już rozstrzygnięte, obawa, że sejmy mogą nie być zwołane w ciągu bieżącego roku jeżeli wdamy się w rozbiór budżetu, nie jest dla mnie przyczyną dostateczną; choćby nawet zwołanie nie nastąpiło, zawsze dobro ogólne cesarstwa pierwszeństwo mieć powinno przed dobrem krajów pojedyńczych.

P. Grocholski odwołuje się do oświadczenia uczynionego przez jego towarzyszów podzielających z nim jednostajne mniemanie, objawione przy rozbiorze budżetu na rok 1862. To objawienie służy i co do budżetu na rok 1863. Rzeczą jest szczególną, że naglono rozbiór pierwszego budżetu z powodu, iż rok skarbowy już był zaczęty, dziś zaś naglą dla tego, że tenże rok jeszcze się nie zaczął. Nietrudno jest zbić nadzieje, które ministrowie opierają na rozbiorze. Nic pomyślnego nie wynikło z uprzednich tak pracowitych i przez tyle miesięcy trwających rozpraw,

zapewne z tego powodu, że środek ciężkości państwa znajduje się w autonomji kraju. Mówca ogranicza się oświadczeniem w imieniu swych współziomków, że niechcą mieć uczęstnictwa w rozbiorze budżetu 1863.

P. Muhlfeld mówi długo, lecz nie przytacza żadnych nowych dowodów. Poczytuje za rzecz daremną roztrząsać pytanie, czy izba posiada dostateczną władzę; sądzi, że rozbiór budżetu i zwołanie sejmów, nie mogą iść obok siebie. Mówca wraca do twierdzenia już tylekroć przezeń powtarzanego, że nie należy podawać oppozycji środków nieograniczonego działania przeciw rządowi.

P. Gross wnosi zamknięcie obrad.

Przystąpiono do głosowania. Prezes oznajmuje, że 54 głosy przeciw 53, oświadczyło się za zamknięciem rozpraw.

P. Grünwald twierdzi, że jako członek mniejszości komitetu dziewięciu, sądzi mieć prawo mówienia znowu.

Prezes odpowiada, że p. Taschek już mówił w imieniu mniejszości.

P. Grünwald, odwołując się do oświadczenia członków mniejszości, pragnących przedstawić szczególne swe pobudki izbie, nalega na prezesa, aby otworzył głosowanie w tym przedmiocie.

Prezes odpowiada, że to jest niepożyteczne, zawiesza posiedzenie na 10 minut dla wyboru głównych sprawozdawców mających mówić w imieniu rozmaitych stronnictw.

P. Klaudy powstaje w pośród wzburzenia izby i mówi, że prezes powinien był rozpocząć posiedzenie od mianowania sprawozdawców.

Prezes opuszcza izbę mówiąc: zawiesiłem posiedzenie na 10 minut.

P. Staunick. Jest to najlepszy sposób zamknięcia nam ust.

Te słowa wywołały żywe oklaski słuchaczów po galerjach. Po otworzeniu na nowo posiedzenia, prezes rzekł: że z przykrością słyszał oklaski słuchaczów, że winien ich ostrzedz, aby wstrzymali się od wszelkich objawów, bo w przeciwnym razei ujrzy się zmuszonym rozkazać opróżnić galerje.

Wybrano na głównych sprawozdawców posłów Clam-Martinitz i Riegera.

P. Clam-Martinitz ustępuje głosu p. Grünwaldowi.

P. Grünwald roztrząsa niedostateczność władzy rady cesarstwa. Jeżeli budżet 1863 otrzyma sankcją za zgodą rady cesarstwa, niepodobna będzie odwoływać się do odpowiedzialności ministrów; lecz jeśli zostanie tylko udzielony według § 13, rząd znajdzie się odpowiedzialnym w obec zupełnéj rady cesarstwa. Mówca odwołuje się do oświadczenia ministra Schmerlinga w izbie poselskiéj, przez które sam przyznał, że budżet nie jest rozbierany w sposób konstytucyjny i że izba może tylko podawać rady. Pozostaje jeszcze trzy miesiące do początku roku administracyjnego 1863, według brzmienia zaś konstytucji sejmy mają być co rok zwoływane. Minister skarbu sam oświadczył, że umorzenie niedoboru poczytuje dopóty za niemożliwe, dopóki stan polityczny nie wyjaśni się i nie ustali. Na tém rzecz cała polega!

P. Hasner rzekł, że nie należy nadużywać swego prawa, lecz możnaby mu odpowiedzieć, że w obecnym razie niekorzystamy z prawa, bo nierozbieramy budżetu konstytucyjnie i działamy wbrew konstytucji. P. Grunwald daléj mówi, że stronnictwo jego tak jak protestowało już przeciw rozbiorowi budżetu 1862 r., tak również oświadcza się i przeciw budżetowi 1863, oraz poczytuje zwołanie sejmów za jedyny prawny środek uprzątnienia zawad sprzeciwiających się dziś konstytucyjnemu roztrząśnieniu budżetu.

P. Rieger mówi o obowiązkach posłów pracowania nad podziałem jéj na bezsilne cząstki. Każdy, co odrzuca rozbiór budżetu, zbliża upadek ojczyzny. Jeżeli cesarz będzie w zgodzie z parlamentem, wnet słabe głosy oppozycij umilkną.

P. Herbst sprawozdawca usiłuje zbijać swych przeciwników: p. Grocholski ograniczył się oświadczeniem, które upadło w obec zarzutu niewsteczności.

P. Grünwald oświadczył, iż gotów jest należeć do rozbioru, jeżeli sejmy na to przyzwolą. P. Grunwald zdaje się więc sądzić, że rozbiór byłby oczewistém zgwałceniem prawa. Lecz jeśli tak jest, jakżeby uczęstnictwo sejmów mogło uprawnić obrady? Co do zarzutu p. Taschek, muszę go ostrzedz, że niema powodu do tracenia odwagi. Jeżeli zgodziliśmy się na ustąpienie wielu szczegółów w pierwszym budżecie, nic nas nie zmusza do uczynienia tego w drugim.

Przystąpiono do głosowania; wniosek posła Tascheka za mniejszością został odrzucony, odezwała się za nim ledwie strona prawa i kilku członków lewéj. Przełożenie komitetu otworzenia natychmiast rozpraw nad budżetem 1863, zostało przyjęte przez większość. Zagłosowano podobnież wniesienie, aby sprawozdanie wstępne uprzednio roztrząśnięte zostało w komitecie złożonym z 24-ch członków.

— Wiedeń 29 lipca. Wczorajsze rozprawy w izbie poselskiéj z powodu budżetu 1863, odpowiedziały sprawiedliwéj ufności kraju w uczuciach przyjaciół konstytucji, zasiadających w izbie i w sumiennem przez nich ocenieniu wysokiego posłannictwa, jakie im poruczono. Członkowie izby, którzy z różnych powodów opuścili Wiedeń, wrócili w znacznéj liczbie na swe stanowiska, aby dowieść, że nasze życie konstytucyjne nie omdlewa. Widziano między innymi barona Walterskirchen, 70-letniego starca, który przerwał leczenie się w Kissingen i pośpieszył bronić konstytucji. Powszechność dowiodła, jak żywo obchodzi ją rozwój parlamentarnych ustanowień. Galerje były przepełnione, mimo niesłychane gorąco, nawet korytarze były pełne słuchaczów. Nie dając długo czekać na wypadek rozpraw, powiemy, że wniosek doradzający rozbiór budżetu i wybór komitetu skarbowego z 24 członków, został przyjęty przez bardzo znakomitą większość, trzykroć niemal liczniejszą, od mniejszości; wyjąwszy 5-u członków odłamu przeciwników niemieckich, tudzież wyjąwszy pana Taschek, mniejszość składała się tylko z odłamów Polaków i Czechów, którzy oświadczyli, że wówczas przystąpią do rozbioru szczegółów skarbowych, kiedy sejmy prowincjonalne to uchwalą. Liczba głosujących zdaje się, że wynosiła 144 osób. Godność i umiarkowanie statecznie odznaczające cały bieg rozpraw wywarły wyborne wrażenie. (Korrespondencja Scharfa).

— Wiadomo, że w przeszłym miesiącu zebrali się we Frankfurcie delegowani stowarzyszenia narodowego dla narad nad ogólną sprawą niemiecką. Austryjacy nie byli przedstawieni na tym zjeździe; prezes jego, p. Bluntschli, zapowiedział nowy zjazd i wynurzył nadzieję, że Niemcy austryjaccy przybyć nieomieszkają. Pp. Brinz i Rechbauer odpisali na to wezwanie, wszystkie niemal dzienniki wiedeńskie umieściły ich list z d. 29 lipca; podajemy jego zakończenie, obejmujące treść całego niemal listu:

„Przekonani jesteśmy, że ogromny zjazd posłużyłby raczéj do wyprowadzenia na jaw sprzecznych widoków rozmaitych stronnictw, niż do ułatwienia drogi pojednawczéj. Z téj przyczyny żądamy, aby pierwszy przynajmniéj zjazd, w celu porozumienia się z Niemcami austryjackimi, składał się nie więcéj jak z 50-ciu członków i aby o ile można obejmował liczbę przedstawicieli dwóch stronnictw przeciwnych.“

— Austrja zagaiła w Wiedniu konferencje tyczące się reformy Związku niemieckiego. W pierwszych dniach sierpnia odbędą drugie posiedzenie ministrowie: bawarski, wirtembergski, hanowerski, saski, obudwóch Hessji i sasko-meiningeński. Odpowiedzi wielu rządów wyżéj wymienionych na przełożenia uczynione na pierwszéj konferencji wstępnéj już nadeszły i spodziewać się należy, że opóźnione odpowiedzi innych rządów nie omieszkają wkrótce wyrazić swego sposobu widzenia. Te, które dotąd otrzymano, są przychylne przełożeniom austryjackim; jeden tylko rząd królewski doradza niejaką w nich zmianę, należy spodziewać się pożądanego skutku tych obrad.

— Wiedeń 30 lipca. Czytamy w korrespondencji Scharfa: Austrja nieomieszkała natychmiast odpowiedzieć na notę hrabiego Bernstorff, stanowczo odrzucającą przełożenia dworu cesarskiego. W tém piśmie dyplomatycznem prostém i jasném, hrabia Rechberg utrzymuje, że Prusy nie są bynajmniéj zobowiązane względem Francji, która dla własnego dobra powinnaby zezwolić na wprowadzenie niektórych zmian w traktacie zawartym z Prussami, byleby Austrja do niego przystąpiła; że nakoniec wyrażenia noty austryjackiéj nie dają powodu do przypuszczeń, iż uczęstnictwo Austrji w traktacie może przeszkodzić przejrzeniu taryfy, które Prusy uznały za potrzebne.

— Wybór uczyniony przez izbę poselską nowego komitetu skarbowego jest wysokiéj wagi w sprawie banku narodowego. Dwaj najzaciętsi przeciwnicy rządowego projektu umowy z bankiem, hr. Kinsky i pan Skene, nie zostali na ten raz wybranymi. Większość dała przez to poznać, że niechce ani odkładać do następnego sejmu rozpraw w tym przedmiocie, ani uczynić niemożliwą wszelką umowę z bankiem przez wprowadzenie do projektu zmian niewykonalnych.

— Mówią, że p. Schmerling w rozmowie o uznaniu królestwa włoskiego przez Austrję, miał wyrazić się następnie: „Niepodobna z góry zakreślić granic wynikłości politycznych, lecz co do mnie osobiście, nigdy głosować nie będę za przyznaniem Włoch; wolałbym raczéj złożyć urząd i jak prosty żołnierz stanąć pod chorągwią Benedecka.

— Wiedeń 31 lipca. Na wczorajszém poufném posiedzeniu, członkowie izby poselskiéj zagaili rzecz o odroczeniu obrad. Postanowiono odbyć w sobotę ostatnie posiedzenie, izba zaś i komitet skarbowy zbiorą się znowu dopiero d. 15 września. Co do pobieranéj płacy przez posłów, jeden z członków radził, aby wszyscy posłowie zażądali czasowych uwolnień, wszakże wolano pod tym względem spuścić się na szlachetność posłów, którzy zapewne nie zechcą za czas przerwy posiedzeń pobierać płacę.

Gazeta urzędowa Pruska umieściła list pisany z Wiednia, podług którego niektóre mocarstwa doradzały gabinetowi cesarskiemu przyznanie królestwa włoskiego. Odpowiedziano w taki sposób, że nieproszeni doradcy stracą zapewne ochotę do ponawiania na przyszłość tego rodzaju kroków. Korrespondent czyni nad tą wiadomością nastepne uwagi:

„Zaprzeczyć nie można, że w życiu państw muszą następować prędzéj lub późniéj chwile, w których niepodobna zapoznawać czynów dokonanych, że nawet stanowcze ich przyznanie staje się niezbędném; przypuśćmy więc bez ogródki, że może nadejść czas i okoliczności, gdzie nam samym potrzeba będzie przyznać państwo, które stanęło nietylko bez uczęstnictwa Austrji, ale nawet na przekorę jéj życzeniom. Nie wyrzekając się więc ani jednéj z zasad, w imię których statecznie opieraliśmy się ustaleniu nowego porządku rzeczy, oświadczymy po prostu, że to ustalenie jest czynem dokonanym i że nie poczytujemy za obowiązek narażać własnego istnienia dla pozostania wiernymi zasadzie sprzecznéj z niezwyciężoną potęgą zdarzeń. Szalę polityczną przeważają nie zasady, ale potrzeby narodów; tego tylko ocenić jeszcze nie możemy, kiedy przyjdzie nam co do nowego królestwa włoskiego, pochylić głowę w obec potęgi wypadków. Powtarzamy więc, że może nadejść chwila, w któréj szczerze i bez żadnéj myśli wstecznéj uznamy nowe królestwo, lecz jeśli to kiedy nastąpi, nieomieszkamy z góry zażądać rękojmi, które mogłyby osłonić od wszelkiego niebezpieczeństwa, nie tylko Austrję, ale i Niemcy.

Dziennik Surgoeny na czele numeru swojego d. 30 lipca, umieszcza następne udzielone ostrzeżenie:

„Od kilku dni rozeszły się wieści o blizkich zmianach politycznych i administracyjnych. Winniśmy dla spokojności osób, którychby te wieści zatrważały, zaprzeczyć im w sposób najwyraźniejszy.“

Wiedeń 1 sierpnia. Kommissja mięszana z 12-tu członków, po 6-ciu z każdéj izby rady cesarstwa ustanowiona dla pogodzenia rozróżnionych zdań w rzeczy prawa druku i dodatku do kodeksu karnego, zebrała się dziś na pierwsze swoje posiedzenie. Książę Karol Auersperg mianowany został jednomyślnie prezesem, baron zaś Lichtenfels sekretarzem i sprawozdawcą izby panów. Profesor Herbst sprawozdawcą izby poselskiéj.

Wnet przystąpiono do kamienia obrazy, to jest do art. 5-go dodatku; przedstawiano rozmaite poprawy, lecz niepodobna było porozumieć się, bo przedstawiciele dwóch izb silnie obstawali przy objawionych zasadach i niechciano obustronnie nic z nich odstąpić. Nie przyszło więc do głosowania i tylko na przełożenie prezesa izby poselskiéj doktora Heyn, postanowiono odbyć w dniu jutrzejszym powtórne posiedzenie, na ktorém mają głosować na art. 5-ty dodatku i w ten sposób utorować do porozumienia.

Wiedeń 1 sierpnia. Izba poselska odroczyła się do 15 września.

— Dziennik Pester-Lloyd ogłasza list hrabiego Haller, naderspana komitatu bihackiego, do hrabiego Forgach, w którym wyraża potrzebę otworzenia izb municypalnych przed pomyśleniem o jakimkolwiek uczciwym układzie obu stronami. Naderspan prosi kanclerza o wstawienie się u najjaś. pana za przywróceniem w Węgrzech życia konstytucyjnego, dodając, że warunki ogólne tudzież warunki pojedyńcze kraju, są dziś bardzo przychylne drodze, za którą przemawia.

Dziennik frankfurcki uwiadamia z Wiednia pod d. 30-m lipca, że ogłoszenie w tym dniu uczynione przez Gazetę Dunajską instrukcij przesłanych d. 26 lipca przez hrabiego Rechberg posłowi austryjackiemu w Berlinie, sprawiło w powszechności wielkie wzruszenie, a to z powodu stanowczéj formy w jakiéj minister austryjacki spraw zagranicznych, opierając się na art. 25-m traktatu lutowego, nastaje na służące prawo, iż w każdym razie przedstawiony traktat w imieniu Austrji powinien być roztrząsany. Chociaż nikt nie jest tak dobroduszny, aby uwierzył, że w obecnych okolicznościach Prusy dadzą się skłonić do rokowań niemających z góry żadnego celu, wszyscy jednak są najmocniéj zaciekawieni, jak hr. Bernstorf zbije ten ostatni dowód hrabiego Rechberg, mający zupełną zasadę prawną.

Posłano stąd książęciu Metternichowi instrukcje, w moc których ambasador austryjacki powinien odrzucać wszelkie przełożenia rządu francuzkiego, mogące mieć na celu zebranie kongresu. Zdaje się to potwierdzać wieść, że rząd francuzki pragnie wytoczyć rozstrzygnienie sprawy rzymskiéj na kongres europejski.

Peszt 1 sierpnia. Dziennik Lloyd mówi z powodu organizacji kurji węgierskiéj, że w téj chwili chodzi tylko o mianowanie we wszystkich sądach królewskich urzędników podrzędnych, mających zmienić tych, którzy dotąd czasowie tylko spełniali te obowiązki. Przedmiot ten dawno już jest na stole; ministerstwo skarbu doświadczyło niejakiego oporu; przytaczano bowiem przeciw niemu, że wyroki konferencji sprawiedliwości, miały dotąd tylko doniosłość tymczasową. Kanclerstwo jednak nadworne węgierskie potrafiło przeprowadzić swoje przełożenia przynajmniéj w szczegółach głównych, jest więc rzeczą prawdopodobną, że niedługo przyjdzie czekać na rozwiązanie téj trudności.

Prusy.

Berlin 1 sierpnia. Poselstwo japońskie opuściło dziś o południu Potsdam i udało się na zwiedzenie innych zamków i ogrodów królewskich. Mówią, że odjedzie z Prus we wtorek d. 5-go sierpnia. Podróż odbędzie w następny sposób: Droga żelazna zawiezie ich do Szczecina, gdzie wsiądą na okręt pruski, w Swinemunde czeka już na nich parostatek rossyjski. Kommissarze mający im towarzyszyć do Petersburga, już tam przybyli.

Berlin 2 sierpnia. Traktat handlowy z Francją podpisany dziś został w ministerstwie spraw zagranicznych w samo południe przez hrabiego Bernstorf i książęcia de Latour-d'Auvergne posła francuzkiego, tudzież przez pełnomocników, których obie strony mianowały do prowadzenia rokowań.

Piszą do Gazety Krzyżowéj od granicy rossyjskiéj:

Rossja znowu ułatwiła kommunikacje pograniczne. Poddani pruscy, mieszkający w powiatach pogranicznych nie mieli dotąd kart legitymacyjnych rossyjskich; pozbawieni w ten sposób właściwych papierów, w krótkich podróżach, które do Rossji przedsiębrali, musieli oszukiwać komorę, bo według dawnego porządku należało składać pasporta pruskie i otrzymywać za każdym razem bilety pobytu w Rossji, ponieważ zaś pasport służył tylko na jednę podróż, otrzymywanie nowych pasportów pociągało za sobą wydatki. Teraz rząd rossyjski postanowił, że poddani pruscy mieszkający w powiatach pogranicznych mogą otrzymywać, jeżeli ich postępowanie jest prawidłowe i jeżeli nie ściągnęli na siebie żadnego podejrzenia, bilety podobne do tych, jakie wydawane są poddanym rossyjskim na pobyt w Prusiech. To rozporządzenie w celu ułatwienia kommunikacji rozciąga się tylko do pogranicznych powiatów rossyjskich, niema zaś być obowiązującém dla Królestwa polskiego.

— Dziennik Stowarzyszenia Narodowego oznajmuje. Komitet stowarzyszenia narodowego zebrał się w niedzielę d. 27 lipca w Eisenach. Pierwszym i najważniejszym przedmiotem obrad było obmyślenie ogólnego zjazdu Stowarzyszenia narodowego w tym roku. Postanowiono, że odbędzie się w poniedziałek i we wtorek 6 i 7 października, w Koburgu lub w Eisenachu. Przedmioty obrad wskazane są w następnym porządku:

1. Sprawozdanie zawiadowcy z czynności stowarzyszenia.
2. Raport polityczny tegoroczny i szczególniéj co do zadania konstytucyjnego Niemiec.
3. Składki na flotę i zaprzestanie oddawania wpływających ztąd summ pruskiemu ministerstwu wojny, na mocy uchwały zapadłéj na posiedzeniu 4 marca bież. roku.
4. Przejrzenie prawideł obrony Niemiec. (To postanowienie zostało podpisane przez 17-tu członków komitetu).

— Szczecin 1 sierpnia. Ogłoszono dziś na giełdzie wezwanie do składki w następnych słowach:

„Według oświadczonego z wielu stron żądania, aby przyjąć uroczyście poselstwo japońskie, postanowiliśmy, ponieważ obiad niemógł być przyjęty, zaprosić ambasadę na urzędowe śniadanie i towarzyszyć jéj aż do Swinemunde. Nasz deputowany, któremu poruczono uczynić zaprosiny, przesłał dziś przez depeszę telegraficzną następną odpowiedź: Po ustnéj rozmowie, zaprosiny kupców szczecińskich z przyjemnością zostały przyjęte. (Podpisano) hr. Puckler, marszałek dworu.“

Ambasada przybędzie tu we wtorek, 5 sierpnia, przed południem; śniadanie odbędzie się o godz. 11-éj w Cassino, trwać będzie godzinę. Następnie ambasada uda się do ogrodu loży wolnomularskiéj. Odjazd do Swinemunde naznaczony jest o godz. 2-éj; tegoż dnia posłowie japońscy odpłyną do Petersburga na parostatku rossyjskim.

Berlin 4 sierpnia. Rozkazem d. 2 sierpnia, król raczył ozdobić p. von der Heydt, ministra stanu i skarbu, wielkim krzyżem orła czerwonego z wieńcem dębowym, na zawdzięczenie za światłą i wytrwałą pracę jakiéj dał dowód w trudnych rokowaniach traktatu handlu i żeglugi z Francją. P. von Pommer-Esche, jeneralny dyrektor podatków i starszy rzeczywisty radca skarbowy; p. Philippsborn rzeczywisty radca legacji i p. Delbrug, starszy rzeczywisty radca rządowy, otrzymali królewskie ordery korony 2-éj klasy z gwiazdą, na znak zadowolenia z ich zasług okazanych w tak chwalebny sposób na urzędzie kommissarzów w ciągu rokowań.

Gazeta Krzyżowa dodaje, że pełnomocnicy francuzcy otrzymali następne ozdoby: książę de Latour-d'Auvergne, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny francuzki, wielki krzyż orła czerwonego; p. de Clercq kommissarz nadzwyczajny, tenże order 1-go stopnia; p. de Clermont, pomocnik pana de Clercq, otrzymał jak mówią order 3-éj klasy ze wstęgą.

Depesze telegraficzne.

LONDYN, wtorek 5 sierpia zrana. Hrabia Russell, odpowiadając na wczorajszém posiedzeniu izby wyższéj lordowi Campbell oznajmił, że Anglja nie otrzymała od żadnego zgoła mocarstwa zagranicznego wezwania, by przyznać stany oderwańcze Ameryki północnéj. Dodał, że zupełne porozumienie ich istnieje między Anglją i Francją w tym przedmiocie.

TURYN, poniedziałek 4 sierpia. W skutek proklamacji królewskiéj, minister wojny przesłał rozkaz dzienny do wojska, w którym rzekł: „Stałość wasza uwolni ojczyznę od największego nieszczęścia, bo od wojny domowéj. Jeżeli po słowach królewskich, niecierpliwości nie ukoją się, mimo całą boleść, potraficie spełnić swą powinność.“

Proklamacja królewska została najlepiéj przyjętą w Neapolu. Uczucie kraju objawiło się jednomyślnie; jest nadzieja, że rząd skorzysta z wypadków i zbliży rozwiązanie sprawy rzymskiéj.

Eskadra angielska otrzymała rozkaz wspólnego działania z eskadrami włoską i francuzką.

Donoszą z Palermo, że nowy prefekt jenerał Cugia przybył do tego miasta. Przyjęto go ze spółczuciem; miasto jest zupełnie spokojne. Szczupły oddział wojska udał się do Fienza.

LONDYN, wtorek 5 sierpnia. Wiadomości otrzymane z dnia 26 lipca z New-Yorku oznajmują, że komitet złożony z mera miasta, ze znamienitości pieniężnych i handlowych, przesłał prezydentowi Lincolnowi żądanie, aby natychmiast ogłosił swobodę niewolników.

Mówią, że 30,000 oderwańców zamierza uderzyć na jenerała Pope niedaleko Gordonsville; zapewniają, że jenerał Lane został upoważniony do czynienia zaciągów w Kanzas bez różnicy barwy. Rozeszła się podobnież wieść, że oderwańcy przebyli rzekę Tennessee pod dowództwem trzech jenerałów.

Proklamacja prezydenta Lincolna zagraża powstańcom konfiskatą majątków.

Wiadomości z New-Yorku z dnia 28 lipca powtarzają nakoniec wieść, że 60,000 związkowych pod dowództwem jenerała Jackson zgromadziło się w linjach nad rzeką James. Oderwańcy mają posłać w tę stronę znaczne siły i przygotowują uderzenie na Suffolk.

TULON, wtorek 5 sierpnia. Jutro 1,200 żołnierzy wsiądzie na okręt, mówią że popłyną do Civita-Vecchia.

Listy otrzymane z Rzymu w Marsylji donoszą, że parostatek Castor ugania się za parostatkiem włoskim, zdającym się mieć na pokładzie ludzi w bluzach i dążącym do Livurny.

LONDYN, wtorek 5 sierpnia. Na wczorajszém posiedzeniu izby gmin, lord Palmerston oświadczył, że Anglja zawarłaby najchętniéj traktat handlowy z Austrją; lecz, że opór pochodzi z dążności opiekuńczych za daleko posuniętych przez rząd austryjacki. Nie należy więc, dodaje mówca, zbyt ufać wypadkowi rokowań.

NEAPOL, wtorek 5 sierpnia. Jenerał Cugia wyprawił poselstwo dla odniesienia Garibaldiemu proklamacji królewskiéj. Odrzucił on prośby tego poselstwa i niechciał przyjąć listu od przyjaciela swego jenerała Medici. Zapewniają, że idzie w głąb' kraju; wojska ścigać go będą.

Wojska zajęły stanowiska, które sądzono, że chciał opanować.

Duch wojska jest wyborny.

Nadzieja utrzymuje się, że wszystko da się załatwić bez użycia siły.

TURYN, wtorek 5 sierpnia. Na granicy państw rzymskich jeden bataljon włoski zdybał zbójców wspieranych przez zuawów papieskich. Pobiwszy przeciwników, wojska włoskie ścigały ich w lesie Castro na ziemi papieskiéj o kilka mil na południe od Frozinone i osadziły zajętą przez siebie miejscowość.

W Brescia i we Florencji zaszły objawy ludowe przy okrzykach: „Niech żyje Wiktor-Emmanuel! Kapitolium lub śmierć!“

PESZT, środa 6 sierpnia. Odpowiedź kanclerza cesarskiego do hrabiego Haller naderspana węgierskiego wyraża zdanie, że najpewniejszym środkiem załatwienia obecnych powikłań byłoby przywrócenie konstytucyjnego municypalnego przedstawicielstwa. Kanclerz dodaje, że dla osiągnienia tego celu należałoby poczynić rozporządzenia właściwe, mogące zapewnić wykonywanie praw municypalnych w obrębach przez ustawy dla porządku społecznego zakreślonych; lecz że chwila, w któréj te prawa mogą się wykonywać jeszcze nie nadeszła, ponieważ warunki, pod jakiemi powinny być spełniane, dotąd nie są oznaczone. Kanclerz wzywa zatém hrabiego Hallera, aby użył swego wpływu u zwolenników tych wyobrażeń. Przyrzeka dopomódz powodzeniu projektu, wstawiając się za nim u cesarza i wyraża nadzieję, że niedługo na skutek czekać przyjdzie.

BERLIN, środa 6 sierpnia. Prusy dały wiedzieć wszystkim państwom związek celny składającym, że są skłonne do zniesienia opłat tranzytowych od wina i podatek wewnętrzny od mlewa, jeżeli to przyczyni się do wyjednania zupełnéj zgody w rzeczy traktatu handlowego z Francją.

LONDYN, środa 6 sierpnia. Wiadomości otrzymane z New-Yorku dnia 26 lipca oznajmują, że członkowie oderwańczy municypalności baltimorskiéj usunęli się z rady. Raport urzędowy podaje straty związkowych w bitwie richmondzkiéj na 16 tysięcy ludzi.

PARYŻ, środa 6 sierpnia. Dzienniki dzisiejsze oznajmują, że p. Thouvenel wróci dziś wieczorem do Paryża, tudzież, że cesarz i cesarzowa przyjmą ciało dyplomatyczne d. 15 sierpnia. Powtarzają także pogłoskę, podług któréj cesarz z wielu panującymi zjedzie się w Kolonji.

TURYN, środa 6 sierpnia. W Palermo nie przestają spodziewać się polubownego rozwiązania. Rozniesione pogłoski, według których Garibaldi oświadczył, że obejmie dyktaturę, są bezzasadne. Palermo jest zupełnie spokojne; kilku posłów strony lewéj udało się do Sycylji w duchu pojednawczym.

KASSEL, środa 6 sierpnia wieczorem. Zapewniają, że uwolnienie naczelnika ministerstwa spraw wewnętrznych pana Stiernberg jest podpisane i że poczęto układy z radcą stanu panem Scheffer o wejście jego do ministerstwa.

KASSEL, czwartek 7 sierpnia w południe. Zapewniają, że dekret uwalniający pana von Stiernberg został cofnięty i że znowu od wczorajszego wieczora ten minister objął urzędowanie.

Przegląd

Pism czasowych.

Gazeta Polska (do N. 177):

— Piszą z Owrucza, d. 3 (15) lipca: W sprawie włościańskiéj dość pomyślnie nam się powodzi. Od trzech tygodni rozpoczęło się urzędowe wprowadzanie listów nadawczych, nie zważając na to, czy gdzie były spisane, czy nie. Gdzie tego nie dopełniono, sędziowie pokoju sami je układają, a gromady, z małemi wyjątkami, podpisują się bez oporu. Dotąd przynajmniéj ważniejszego zajścia nigdzie nie było, i da Bóg, może wcale nie będzie. Przyznajcie, że nowina to nader pomyślna. Do niemniéj pocieszających faktów to zaliczyć można, że obywatele tutejsi wybrali z pośród siebie kilka egzekutorów do ściągnienia uchwalonéj dawniéj opłaty na powiatowe szkoły od tych, którzy jéj dotąd nie wnieśli. Spodziewamy się, że ci panowie potrafią przekonać swoich współbraci o konieczności spełnienia tego obowiązku, że grosz na publiczne dobro przeznaczony od nich uzyszczą i że już po wakacjach szkoły własny swój lokal posiadać będą. Pragnąc o ile można zainteresować ogół nasz losem tego naukowego zakładu, który jest nieodbicie dla okolicy tutejszéj potrzebny, a bez gorącego współczucia okolicznych obywateli rozwinąć się należycie nigdy nie zdoła, podajemy do powszechnéj wiadomości, że w upłynionym roku szkoły owruckie liczyły 40 uczniów. W piérwszéj klassie 19, z tych 10 wzięło promocję, a trzech nadto nagrodę;—w drugiéj też 19, z których 15 wzięło promocję, trzech z nagrodą, jeden z ustną pochwałą;—w trzeciéj 2 tylko, obaj promowani z nagrodą. Mamy nadzieję, że w roku bieżącym liczba uczniów znaczniejszą będzie, czego z całéj duszy pragniemy.

— Piszą z Sarnowa: W dniu 29 lipca podobało się Najwyższemu dotknąć nas klęską dotkliwą, zsyłając burzę gradową, która dla najstarszych wiekiem była przerażającą nowością. Ziemia wraz z obłokami połączyła się jednym tumanem wiru i kurzu: rwący wicher wszystko na drodze druzgotał, a jednocześnie grad siekł i tłukł resztę; hucząca i groźna była to walka żywiołów! Zwłaszcza we wsi Sarnowie i w okolicznych do niéj należących największe ślady spustoszenia zostały. Zboże stłuczone jakby wałem, do ziemi przyległo; budynków przeszło trzydzieści w jednéj wsi przewalonych, drzew mnóstwo nawyrywanych, połamanych; oto dzieło kilku minut. Niezłe urodzaje jakie tutaj były w powszechności, nagroda pracy rolnika i jego sposób utrzymania, budowle, które przez lata wznosiły się, olbrzymie wiekowe drzewa, wszystko to rozdarte, zmiażdżone w tak krótkim czasie. Grad spadł co najosobliwsza wielki jak najogromniejsze ziemniaki, powalił wołu, zabił kilkadziesiąt owiec i trzody, chmarę ptaków różnych, kaczek dzikich, żurawiów, bocianów pokaleczył. Posinił i obsypał guzami mnóstwo ludzi. Szyby powybijał, dachy nawet postrącał. Przestwór na mil parę jest objęty tém zniszczeniem wzdłuż granicy naprzeciw Linburga i Działdowa.

— Piszą z Żerkowa w W. Ks. Poznańskiem d. 30 lipca: Wczoraj pomiędzy godziną trzecią a czwartą z południa nawiedziła nas trąba powietrzna, jakiéj stuletni nasi starce nie pamiętają. Wśród nieznośnego upału niebo lekkiemi zaczęło się powłóczyć chmurami; za chwilę lekki, wśród głębokiéj ciszy, puścił się deszczyk, któremu cokolwiek późniéj jakby w oddali ponury wtórował grzmot. Nagle powietrze tak się zgęściło, że ciężko było oddychać otwartemi ustami. W samym środku ciemnéj chmury, która od zachodniéj strony zawisła nad naszém miasteczkiem, ukazał się jasno popielaty klin, spuszczający się ostrym końcem ku ziemi, w którym wyraźnie dostrzedz można było mieszaninę jakby gotującéj się wody. Parę staj przed miastem począł się wir od dołu, który świdrując coraz wyżéj złączył się wreszcie z wspomnionym klinem i rozpoczął szalony taniec po mieście, porywając ze sobą sprzęty gospodarskie rozstawione po podwórzach, dachówki, najpotężniejsze drzewa z korzeniami, a srożąc się coraz wściekléj, wywracał całe domy, pozdzierał dachy, które w swém wnętrzu jak w młynie starł na proch miałki. Przeszło trzydzieści domów zniknęło zupełnie, piękne sady zrównane z ziemią, całe miasto zasypane gruzami i drzewem, okropny przedstawia widok. Przeszło czterdzieści rodzin zostało bez przytułku. O dwie wiorsty od Żerkowa, we wsi Raszewie, dokąd popędziła ta straszna plaga, zmiotła wszystkie budynki dominjalne, znikł także bez śladu człowiek—którego burza zastała na podwórzu.

— Piszą z Poznania, d. 1-go sierpnia: Jeszcze jedna miejscowość polska, Pudliszki, dostała się znowu w ręce niemieckie. Hr. Mielżyński z Pawłowic, piérwszy summę za którą Pudliszki sprzedane zostały, zbywającemu dobra te ofiarował, a nawet upoważnił agenta, gdyby wartość ich podwyższono, do postąpienia 10,000 tal. wyżéj nad summę jaką pierwotnie żądano, a za jaką dobra te sprzedane zostały, tak, że oferta jego nie 350,000 ale 360,000 tal. wynosiła. Mówią, że liczne bardzo zabiegi i wpływy agentów spowodowały, że dobra w inne przeszły ręce.

Gazeta Warszawska (do N. 177):

— Donoszą ze Lwowa, że w miasteczku Jezupolu, pod Stanisławowem, podczas rozbierania fundamentów dawnego kościoła, obok nowego klasztoru Dominikanów, fundacji hr. Kajetana Dzieduszyckiego, wydobyto marmurowy sarkofag, mieszczący w sobie zwłoki Stanisława Rewery Potockiego (zm. 1667), z herbem Piławą i nazwiskiem hetmana. Znaleziono także tablicę marmurową z napisem, iż w katakumbach dawniejszego klasztoru spoczywają zwłoki Potockich Jakóba i Mikołaja (zm. 1651), oprócz wspomnionych zwłok Rewery. Dotąd wszakże nie znaleziono jeszcze zwłok obu tych wojowników. Sarkofag Rewery złożono w nowym kościele dominikańskim; stanie on w kaplicy osobnéj, która ma być wybudowaną.

— Restauracja kaplicy Lipskich na Wawelu, kosztem pp. Józefa Żychlińskiego i Józefa Lipskiego, (którzy złożyli na ten cel 600 tal.), a pod kierunkiem tamecznego Towarzystwa Naukowego, zaraz rozpoczętą będzie. Co się konstrukcyjnéj części tycze, kapituła katedralna przyjdzie w pomoc szczupłemu funduszowi, którego dotąd inni członkowie rodziny Lipskich nie pośpieszyli jeszcze powiększyć. Jeśli Towarzystwo naukowe uzyska ofiary potrzebne na restaurację pomnika Kazimierza Wielkiego, niebawem rozpoczną się roboty w celu odnowienia jego sarkofagu. Dotąd fundusz na ten cel wynosi około 300 złr.

— Zawiązało się w Gołubiu Towarzystwo rzemieślnicze dla miasta i okolicy, wraz z kassą pożyczkową. Celem ostatecznym Towarzystwa jest zakupować surowe materjały z piérwszych rąk, ażeby rzemieślnicy byli w stanie taniéj a lepsze wybierać towary. Okoliczni obywatele chcąc przyjść w pomoc Towarzystwu, złożyli 167 rsr. i 79 talarów, a Towarzystwo rolnicze powiatu brodnickiego nadesłało 193 talarów i przyrzekło jeszcze zasilić kassę Towarzystwa rzemieślniczego na przyszły miesiąc przeszło 100 talarami. Tak Towarzystwo, w maju zawiązane, posiada dziś już blizko 600 tal. majątku; przyjęło ono ustawy Towarzystwa pożyczkowego w Brodnicy i wybrało przewodniczącym jednozgodnie d-ra Kaczorowskiego.

— Jeśli ze słuszną goryczą mówimy o zniemczaniu polskich nazw wsi, miast i osad w Poznańskiém, niemniéj głębokie musimy wyrazić zadziwienie nad nadawaniem nazw niemieckich osadom i fabrykom w Królestwie. Niedawno pisano o nomenklaturze niemieckiéj folwarków, które należą do dóbr hr. Taczanowskich; teraz dowiadujemy się, iż w okręgu czerskim, we wsi Wola Boglewska, istnieje fabryka cukru,—zwana Majerhoff.

— W ostatnim numerze Gazety Rolniczéj, jakiś hreczkosiéj przytacza arcy ciekawe liczby statystyczne, o ilości wydawanych patentów w kraju naszym na nowe wynalazki lub wprowadzone ulepszone metody w fabrykach i rękodzielniach. Z obrachowań tych dochodzi autor, iż u nas, w ciągu lat kilkunastu, rocznie wydawano przecięciowo po 6 patentów, z których przypada 4 na wynalazki krajowe, a 2 na przyswojone nowe metody. Nadto, badając narodowość wynalazców według nazwisk (bardzo błędna zasada), p. hreczkosiéj dochodzi do wniosku, że polscy wynalazcy do cudzoziemców u nas osiadłych mają się jak 1 do 3. Liczby te wykazują jak niezmiernie małą jest u nas inwencja pod względem wynalazków. Przyznając w części słuszność tym wnioskom, nie możemy zataić, iż autor nie zwrócił uwagi na wynalazki polskie, za granicą dokonane. Kraj nasz, mało przemysłowy, niewielką daje wynalazcom opiekę i niewielkie pole do korzyści; kto więc z Polaków uczyni jakikolwiek wynalazek, rzeczywiście znakomitszy, śpieszy za granicę, gdzie lepiéj ocenionym i wynagrodzonym zostanie. Stąd to między przedmiotami, na które wydawano patenta, same tylko błahostki lub mrzonki spotykamy. Aby obudzić ducha wynalazczego, autor proponuje nabywanie wynalazków przez rząd, lub stowarzyszenia fabrykantów, i czynienie ich własnością ogólną. Przedmiot ten za granicą nawet w teorji nie jest jeszcze przedyskutowany, w wykonaniu zaś praktyczném znalazłby liczne trudności. Ożywienie ducha wynalazczego nie leży w kupnie wynalazków przez ogół, na użytek powszechny, ale w rozwoju przemysłu, któryby każdym wynalazkiem ułatwiającym pracę i zmniejszającym koszta produkcji zająć się miał interes. Interes ten lepszym będzie przewodnikiem, niż komissja wyznaczona do orzeczenia, czy wynalazek wart lub nie nabycia publicznego. Jak mogą pobłądzić takie komissje, przytoczymy choćby tylko znany wypadek z Fultonem.

— Towarzystwo rolnicze Rossji południowéj, zwróciło się do jenerał-gubernatora Noworossyjskiego i Bessarabskiego, z adresem, względem przedstawienia rządowi ze swéj strony wniosków o naglącéj konieczności budowy drogi żelaznéj Odessko-kijowskiéj. Prośbę hrabiego Strogonowa, opartą na przedstawieniu Towarzystwa, minister dóbr państwa podał do Najwyższéj wiadomości, w skutku czego, dalsze roztrząśnięcie kwestji o budowie drogi żelaznéj z Odessy do Kijowa, poruczone zostało głównemu zarządowi dróg i budowli publicznych.

— Komitet kolei żelaznéj z Leszna do Kalisza, po zbadaniu tymczasowém kierunku linji, 13 mil długiéj a idącéj na Krobię, Kobylin, Krotoszyn i Ostrowo, wyliczył, że na tę budowę potrzeba będzie 3,300,000 talarów nakładu, czyli na jedną milę 220,000 talarów.

Kurjer Warszawski:

— Warszawa posiada już dwanaście ochronek, pod opieką Warszawskiego towarzystwa dobroczynności zostających; uczęszcza do nich blizko półtora tysiąca dziatek, z których 783 jest chłopczyków, a 647 dziewczynek.

— W tych dniach, w drukarni J. Psurskiego, rozpocznie się druk dwutomowego poematu W. Pola, p. n. „Pacholę Hetmańskie" Druk obu tomów ma być ukończony około 15 września r. b.

— Nakładem i czcionkami J. Gołkowskiego, wyszło w Chełmnie nowe wydanie „Flisa," Klonowicza. Wydanie to jest pracowicie obrobione przez p. Stanisława Węclewskiego, professora gimnazjum chełmskiego.

KORESPONDENCJA
KURJERA WILEŃSKIEGO.

Z Filadelfji 7 lipca.

Od czasu ostatniego listu mego, sprawa nasza narodowa poniosła okropną klęskę, a nawet obawiam się, że nie znamy jeszcze całéj rozciągłości nieszczęścia, ani obliczyć jego skutków nie możemy.

Bitwy około Richmond były strasznie krwawe. Zdaje się, że liczba zabitych i rannych z obu stron nie może być mniejszą nad 20,000 z każdéj strony, a wszystko rodacy i współobywatele. Obie strony biły się z największém męztwem, a wojsko unji, lubo znacznie mniejsze pobiło nieprzyjaciela w każdéj walce lub ciągle cofając się przed znacznie przemagającą siłą.

Powodem tego wszystkiego jest nędzna klika politykowców, którzy obsiedli rząd w Waszyngtonie, a którzy ciągle paraliżowali działania jenerała Mac-Clellana, który dowiódł, jak się zdaje, największéj zręczności i biegłości, w rejteradzie którą uskutecznił. A że po téj bitwie już otrzymał znaczne posiłki, będzie więc mógł nietylko utrzymać swoją teraźniejszą pozycją, ale wkrótce przejść do działania zaczepnego.

Wmięszanie się europejskich mocarstw wywrze skutek najzgubniejszy. Nie sądzę, żeby Północ na nią się zgodzić mogła, jeśliby niepodległość południowéj konfederacji miała być jednym z pierwszych warunków. Według wszelkiego podobieństwa, wojna ta musi trwać aż się Południe ukorzy. Dotąd liche niedołęztwo administracji Lincoln'a dało Południowcom korzyści, które oni pochwycić potrafili z największą zręcznością i odwagą, i skorzystali z nich ile tylko mogli. Wszakże jest nadzieja rychłéj zmiany czy modyfikacji w gabinecie, i że wybryki absolutnéj partji abolicjonistów w kongressie będą powściągnione. Gdyby nie bezwzględne i nierozsądne wybryki pp. Sumner'a i Wilson'a et C. zdaje mi się, że silna partja za Unją powstałaby w nadgranicznych Stanach, a konfederacja dawnoby już się skończyła.

Bitwy stoczone zeszłego tygodnia napełniły miasto nasze wielkim smutkiem a niepokojem, bo wielka część sił w nich udział mających, w chwilach najgorętszych byli to Filadelfjanie, a wielu oficerów byli nasi znajomi lub przyjaciele, i wielu z tych zabitych jest lub rannych. Dotąd wszakże nie widać najmniejszego śladu upadania na duchu, a gdyby p. Lincoln mógł się odważyć w tém największém niebezpieczeństwie zerwać węzły wiążące go i jego partją a powołać do koła radców swych, ludzi którymby naród mógł zaufać, zdaje mi się, że wojna prowadzonąby była z mocą i energją taką, że Południa nadziejeby się rozwiały.

Z Królestwa Polskiego.

Czytujecie artykuły Miniszewskiego; o jednym z nich tyczącym się służby publicznéj słów parę. Wzbudził on zajęcie, ale chwilowe, jak artykuł, który niemając gruntu jest dziełem na jedną chwilę. Pominąwszy to, że autor zapomniał o słowach Chrystusa do Żydów, kiedy chcieli ukamienować grzesznicę; że zapomniał o szorstkiém ale trafném pewném przysłowiu; zapytać się godzi, czy jest zasługa obnażyć ranę, wskazać palcem najdraźliwsze jéj miejsca, jeśli się nie jest w stanie wskazać przyczyny jéj jątrzenia; czy jest dobra wiara wykazywać złe, bez wykazania jego powodów, których się albo nie zna, albo wiadomo, że prawdziwéj przyczyny złego wytknąć się nie da? Złe jest, niema kwestji; ale czyż winę złego można z dobrą wiarą przypisywać społeczeństwu? Przypominacie sobie mowę o czystości rąk, otóż autor artykułu sądzi, zdaje się, że napadając na ogół urzędników, trafi w myśl tego, który ją wyrzekł. Aleź ten, kto mówił o czystości rąk, bierze rzeczy jak są, z gruntu; widzi złe, ale widzi i zna przyczyny, i w nie uderza; jasno to ztąd, jaki wydział naprzód objął i jakie prawo naprzód przeprowadził.

Pan Min. napada na urzędników, zarzuca im brak uzdolnienia i brak moralności. Czyż autorowi niewiadomo, z jakiemi trudnościami trzeba było u nas walczyć, chcąc się ukształcić. Autor może sam ubolewa, że niemógł gruntownéj przyjąć edukacji przy znakomitych zdolnościach ubierania przejętych myśli w udatną (niekiedy) formę.

Nie wdając się w szczegółowy rozbiór artykułu, ograniczę się na odpowiedzi co do prawników. Autor najwięcéj uderza na prawników. Ponieważ nie jest prawnikiem, niezna więc stanowiska prawnika w Królestwie. Prawnik w Królestwie jest stosunkowo w daleko trudniejszém położeniu jak prawnicy jakiegobądź kraju. Naprzód ukształcenie u nas jest w ogóle trudniejszem, niż za granicą, już dla tego samego, że musimy się nauczyć przynajmniéj dwóch nowożytnych języków, kiedy mamy bardzo światłych Francuzów nieposiadających żadnego nowożytnego obcego języka. Prawnik francuzki czy pruski prócz ogólnego prawnego ukształcenia obowiązany jest tylko znać swoje miejscowe obowiązujące prawo i jego historyczny rozwój. Nasz prawnik musi znać dawne prawo polskie; a że to rozpada się na ziemskie i miejskie, ziemskie zaś mieści się w Voluminach legum i Statucie litewskim, miejskie jest odłamem prawa germańskiego, nie obejdzie się więc bez jakiéj bądź znajomości rozwoju historycznego praw koronnych, statutu litewskiego i prawa germańskiego; nasz prawnik musi znać prawo austryjackie i pruskie, bo prawa te w częściach naszego kraju obowiązywały. Znajomość wymienionych praw nie w ogólnéj idei, ale praktyczna ich znajomość jest potrzebna, bo zdarzają się nieraz wypadki, gdzie prawa te stosować trzeba. Nasz prawnik musi znać prawodawstwo francuzkie z jego historycznym rozwojem, bo to u nas obowiązuje; musi znać różne zmiany, jakie od czasu zaprowadzenia rządu Księstwa Warszawskiego porobiono. Przyznać więc należy, że usposobienie się na jakiego takiego prawnika u nas niejest łatwe. Egzamina sądowe i tradycyjne jeszcze niezatracone, były powodem, że z téj epoki mamy niezłych prawników. Kursa prawne przygotowały pięć pokoleń dość praktycznie usposobionych prawników. Późniéj bardzo mała tylko liczba szczęśliwych mogła otrzymywać ukształcenie prawne. Możnaż się więc dziwić, że mamy mało urzędników sądowych jako tako usposobionych? Ale najzdolniejszy wreszcie człowiek przezwyciężył trudności, ukształcił się, wstępuje do służby sądowéj. Trzeba wiedzieć, choć mało kto chce o tém wiedzieć, że u nas urzędnicy sądowi są przeciążeni pracą. Assesor sądu poprawczego (inkwirent, sędzia śledczy) musi kwartalnie 100 spraw załatwić, t. j. tak wygotować każdą sprawę, aby mogła iść pod rozpoznanie sądu; zatém więcéj niż jedną na dzień. Jeśli połowa, jeśli dwie części tych spraw przychodzi do niego na pół gotowych, to przecież choć ze czterdzieści znajdzie się takich, z których dla każdéj trzeba poświęcić kilka lub kilkanaście dni czasu. Nasi urzędnicy gałęzi karnéj sprawiedliwości są tak przeładowani pracą, że sumienny urzędnik musi ośm do dziesięciu, a nawet do dwunastu godzin dziennie poświęcać pracy. A przecież to praca umysłowa. Pojmujemy, że są chwile w życiu, kiedy się pracuje umysłowo więcéj godzin na dzień, są wyjątkowe organizacje, że mogą zawsze pracować; ale bohaterstwa ani wyjątkowych zdolności wymagać od ludzi niemożna. Cóż więc dziwnego, że taki urzędnik po kilkunastu godzinach pracy wieczorem pragnie tylko roztargnienia, i dobrze jeśli gazetę przeczytać jest zdolny.

Jeśli jeszcze to, co powiedziałem, nie przekonywa, to porównajmy naszego urzędnika sądowego z francuzkim naprzykład, a przekonamy się o różnicy zatrudnień. U nas trybunałów cywilnych jest 9 na 4,800,000 ludności, a więc jeden na 500,000, we Francji jest ich 361 na 36,000,000 ludności, a więc jeden na 100,000. We Francji jeden trybunał sądzi na rok 350 spraw cywilnych, a u nas sądzi ich 1500 w przecięciu. Możnaż więc wymagać, aby nasi prawnicy wznieśli się na wyższe stanowisko; możnaż się dziwić, że literatura prawna u nas w letargu. A przecież świadczy to o siłach żywotnych, kiedy przy takich trudnościach niemożna powiedzieć, abyśmy nie mieli wyjątków, i dość licznych wyjątków, abyśmy nie mieli i zdolnych i ukształconych prawników.

Niemyślę niedostatecznem uposażeniem usprawiedliwiać demoralizacji. Ale śmiało wyrzec można, że demoralizacja w naszém sądownictwie jest dość niewielkim wyjątkiem. Jeśli się dają słyszeć narzekania, że niekiedy przestępca został od kary uwolnionym, to gdyby autor był prawnikiem, wiedziałby, że temu najczęściéj inkwizycja wymagająca formalnego dowodu jest powodem, nie zaś zła wiara tych, którzy ją stosować muszą.

Kraków, w lipcu 1862.

(Dokończenie ob. N 55).

Instytut techniczny pod dyrekcją doktora Pawła Brzezińskiego składa się z akademji technicznéj na 4 lata rozdzielonéj i z dwóch kursów przygotowawczych, tak zwanéj szkoły wyższéj realnéj. W tym zakładzie wszystkie przedmioty wykładane bywają po polsku, z professorów jego godni wymienienia pp. Brzeziński (mechaniki), Hałatkiewicz (nauki przyrodnicze) Mohr (chemji) i Nowiński w kursach przygotowawczych wykładający język polski, stylistykę, początki literatury i historją powszechną. Przy instytucie technicznym jest także szkoła sztuk pięknych, do któréj należą: muzyka i śpiew, którą kierował ś. p. Franciszek Mirecki, malarstwo pod dyrekcją Władysława Łuszczkiewicza, rzeźba pod dyrekcją Henryka Kossowskiego. Z téj szkoły sztuk pięknych, a mianowicie ze szkoły malarstwa wyszło już wiele talentów zaszczyt krajowi naszemu przynoszących. Łuszczkiewicz dzisiejszy dyrektor malarstwa, Szynalewski professor, Jabłoński Izydor, Matejko, Cynk, Gryglewski, Grabowski to artyści o wielkiéj przyszłości. Professor rzeźby p. Kossowski usposobił także kilka znakomitych dłut naszemu krajowi: z jego szkoły wyszedł: Szubert zmarły w Rzymie, Cyngler bawiący w Warszawie, oraz Filippi Parys i Gadomski Walery, którzy znani są w Krakowie jako bardzo zdolni rzeźbiarze. P. Filippi, podjął się obecnie naprawy pomników książąt Sobieskich (Jakóba i Konstantego) w Żółkwi, gdzie właśnie niedawno uroczysta odbyła się rocznica.

Otoby było ogólne naszkicowanie dwóch ważniejszych instytucji naukowych Krakowskich, o bliszych szczegółach tychże się dotyczących, napiszę wam innym razem. Napiszę zaś w sposób podawanych już kilkakrotnie projektów, w jakie te zakłady z korzyścią dla kraju i jego oświaty, zorganizowanemi byćby mogły.

Teraz przechodzę do zwykłych nowinek literackich. Z tego miesiąca jest ich niewiele. Najważniejszą jest: rozpoczęcie druku: dzieł Długosza. Lecz pomimo, iż uznaję wielką ważność przedsięwzięcia téj kolosalnéj pracy, nie uważam za stosowną komedji, jaka została odegraną w zakładzie Czasu podczas uroczystości przystąpienia do tego wydawnictwa. Owe mowy, komplementa i toasty dobre do teatru, ale nie stosowne bynajmniéj dla towarzystwa, tak ważne mającego zajmować stanowisko w publicystyce. Walery Wielogłowski napisał powieść ludową, ale nie wiedzieć czy dla ludu, p. n. Komornica. Jestto najwierniejsza panotypja życia, manier, zwyczajów, mowy i obyczajów ludu, ale właśnie dla tego, że jest tak wierną jak panotyp nie ma kolorytu żadnego, ani do utworów sztuki wliczoną być nie może. Tendencja téj powieści udaremnia zresztą wszelkie możebne jéj przymioty. Urlopnik austryjacki, (znany charakter między ludem ze swéj czarności) jest tu bohaterem moralnéj wysokości i wzorem do naśladowania. Czas a właściwie feljetonista jego napisał o téj książce przewyborną recenzją. Krytyka Komornicy przypomniała nam rdzewiejące już pióro autora „Wieczorów pod Lipą."... Tyle w niéj prawdy i dowcipu, że prawdziwie z niéj poznać można wielkiego mistrza, który niesumiennie piękne swoje pole zależał. W téj recenzji jednakże, szanowny i zawsze dowcipny feljetonista umył rączki jak Piłat. Pochwalił dwuznacznie, podał goryczkę w cukierku... a bezstronnym otworzył oczy na prawdę...

Maniecki we Lwowie wydał historję szewca Kilińskiego W. P. o którą jednak autor obraził się bardzo. Był kompromis. Wydawca przyrzekł czysty dochód obrócić na cel dobroczynny. Ważnego wydawnictwa podjął się we Lwowie Jan Dobrzański, redaktor Dziennika literac- i nowozorganizowanéj Gazety narodowéj: Zaczął on już wydawać przystępne treścią i ceną książeczki dla ludu. Jedna ma najwięcéj 6 centów kosztować (przeszło sześć groszy). Pierwszą wydaną jest: Obrona Częstochowy, historja cudowna a prawdziwa o Jacku Brzuchańskim, mieszczaninie częstochowskim, na cześć i chwałę Boską a dobrym ludziom na pocieszenie opowiedziana przez Józefa z pod Krakowa (Józefa Szujskiego). Historja ta napisana pięknym wierszem przez znanego poetę naszego (który w tym miesiącu został członkiem towarzystwa naukowego krakowskiego), dowodzi, że p. Dobrzański, dobrze bardzo obmyślał swoje wydawnictwo, którego zalet niepotrzebuję tu dowodzić, Obronę Częstochowy wydała też dla ludu Ludka z Myśleniec (Leśniowska) ale ta książeczka, bez najmniejszego talentu napisana, jak wszystko z pod pióra p. L. L. wychodzące, żadnego nie zrobiła wpływu, ani żadnéj nieprzyniosło korzyści. W Bochni u Pisza wyszła książeczka dla dzieci o mistrzu Twardowskim. „Niewiasta" oceniając tę pracę „anonima" przyznaje jéj wpływowość umoralniającą i bawiącą dzieci od lat 9 do 15. We Lwowie wyszło kilka nowości u Wilda Karola i jego nakładem. Temi są piękna tragiedja Mieczysława Romanowskiego p. n. Popiel i Piast (ważne do album zapowiedzianego przez Tygodnik poznański a na rocznicę piastowską przeznaczonego) w pięciu aktach z podań i legend historycznych; Władysława Zawadzkiego: Wspomnienie historyczne o Jakóbie i Konstantym Sobieskich napisane z powodu odkrycia ich grobowca w Żółkwi. Cieszewskiego: Talizman powieść w 2 tomach. Autor téj pięknéj powieści, były redaktor czytelni dla młodzieży, siedzi jeszcze w kozie. Album Lwowskie złożone z wielu bardzo udatnych artykułów było już w Warszawskich pismach rozbierane, więc o nim tylko wspominam.

Do nowinek nareszcie należy w Krakowie, teatr lwowski bawiący tu już miesiąc. Grał między innemi sztukami Fredry: pana Jowialskiego, Zemstę, Dożywocie i Ciotunię. Moliera Skąpca, Szyllera Fiesko i Intrygę i Miłość. Nowakowski Jan ojciec, i syn i jego żona, Maleszewski i panny: Targowska, Wygrzywalska i Wenclowna, zbierają największe oklaski.

BIRSZTANY.

OPIS HISTORYCZNY.

(*Dokończenie, ob. N. 58.*)

Zamek wyżéj wspomniony nad Niemna prawym brzegiem leżący, blizko przy źródłach słonéj wody, odległy był od Trok, jadąc przez Merecz, werst 75, a od Kowna, drogą przez Jeznę i trzymając się zakrzywień rzeki werst około 60. Nazywał się Posur, to jest w znaczeniu językowym: nad słoną wodą położony. Był to w odległych czasach pałac warowny, w którym władacze kraju przebywać zwykli, szczególnie pod porę polowań. Podróżnik francuzki, De Lannoy *) w roku 1414, odwiedził wielkiego księcia Witolda w tym zamku, w porze zimowéj bawiącego z żoną Anną i córką Anastazją, poślubioną wielkiemu księciu moskiewskiemu, Bazylemu II. Z opowiadań tego podróżnika mamy i nazwanie zamku i jego położenie geograficzne oraz opis skrócony. Tam powiedziano: że zamek jest wzniesiony na wzgórzu, tuż nad Niemnem będącém; jakowe wzgórze oberwiste ma kształt podłużny, czworokątny, bok dłuższy patrzy od strony rzeki i jest stromy, drugi przypiera do równiny polnéj, od któréj rowem głębokim oddzielony. Zabudowania z drzewa i ubitéj ziemi, w małéj zaś części z muru ceglanego, ale wcale mocno obwarowane. Położenie miejsca rozkoszne, gdzie wielki książę zwykł przebywać zimą, po kilka niedziel, bawiąc się łowami.

Lelewel i inni nie skąpili badań o położeniu zamku Posur; najwięcéj w téj mierze winniśmy ś p. Morawskiemu, pod względem źródłosłowowego wykładu i topograficznych postrzeżeń **). Pisarz ten uczony i genjalny, zamieszkały w powiecie Trockim, nieodlegle od Birsztan, świadomy był dziejowych okoliczności i podań, oraz narzecza tamecznego litewskiego, popiera dowodnie rzecz przez nas teraz wyłożoną. Podług jego zasiągnień podania od pamiętających jeszcze starców, z przeszłości zdarzenia: zamek będący niegdyś przy Birsztanach na wzgórzu nadniemnowém nazywano dawniéj: Dwaras Uszkielktas, dwór czarowny, co oznacza pochodzenie od położenia miejsca ślicznego czyli czarownego, nie zaś od zaczarowanego, gdyż zaczarowany wyraża się Uszkielktimas, jakoż dotąd zachwycającéj piękności miejsca wzgórzu będącemu w mowie zaprzeczyć nie można. Kształt pozostał, mimo podmywań Niemna, czworoboku podłużnego i ślady rowów bocznych. Resztek budowli nie odkryto do dni dzisiejszych, prócz małych ułamków cegieł. Morawski pisze „Niedawno jeszcze włościanin birsztański jeden zamierzył sobie zorać wierzchołek téj góry i len na nim posiać. Kiedy już miał nazajutrz do téj roboty przystąpić i potrzebne do niéj zrobił przygotowanie, aż oto tejże nocy stanął przed nim we śnie, starzec w bieli ubrany z siwą po pas brodą. Nieważ się tykać téj ziemi,

---

*) Materjały do dziejów polskich, zebrane przez J. Lelewela, wydanie poznań. 1847, str. 324—325, wydawca poprawia liczby odległości przez omyłkę położone z Trok do Posur przez Merecz być powinno 5 mil, Lieus, pięcio werstowych, zamiast 15. Z Posur do Kowna przez Jeznę 12 mil swoich naliczył, co wynosi około werst 60.

**) Teka Wileńska rok 1857. Podróż z Merecza do Kowna, pismo pozgonne Stanisława Morawskiego.

rzekł mu, bo natychmiast umrzesz. Po takiém ostrzeżeniu, przyznajmy się na ucho, że najzaciętszy niedowiarek-filozof niechciałby próby robić na sobie. Żydzi mówią, że kiedy Pan Bóg zechce, to i z nienabitego pistoleta wystrzeli. Nie dziw zatém, że chłopek rady usłuchał i rzecz się tylko na projekcie skończyła." Po dziś dzień, góra stoi nie tknięta, podanie o starcu strzegącym jéj całości nie zamarło w ustach starych kumoszek; szkoda tylko, że przed obcymi przychodniami, niewiele świadomymi języka tamecznego niezawsze lubią wdawać się w pogadankę. Udało się nam samym, powziąć niejaką wieść głuchą, jakoby po obu końcach góry, które są dość strome, były niekiedyś widziane otwory małe, jakby okienka z pod piasku wyzierające, a z nich wynikały połyski ogni jakby błyskawice bladych; czasami nawet kamyki wypadały niepospolitego utworu, które następnie potoki wód dżdżowych do Niemna pounosiły. Co do podziemi, słusznie należy mniemać, że pod domami książęcym pobytem będącemi sklepy się znajdowały, które czas zrównał z ziemią. W istocie całe tameczne wybrzeże prawe pełne jest ułamków skamieniałości, których zbiór niemały u siebie przechowywam między innemi rzadkościami.

Nie od rzeczy byłoby powiedzieć po krótce o teraźniejszych Birsztanach. Niemen w téj stronie, jakeśmy już namienili, dla jakiegoś niby dziwactwa wyłamuje się niezwykłemi krzywiznami, tworząc rodzaj półwyspu, przedzielony na dwa przestwory lesiste nazwane Buchtami: na małą i wielką; w górnéj części téj ostatniéj był dwór ekonomiczny naprzeciw Pren, zwany Zanie albo Podpranie. Sama wieś Birsztany dość długo rozciągnięta, leży w dolnéj części Buchty większéj, o sto z górą kroków od Niemna odległa, ku któréj końcowi jest miejsce na kościoł i plebańskie zabudowania, tu się też odkrywają wytryski wody gorzko-słonéj. Niemożna z pewnością wierzyć podaniu, ażeby niżéj Birsztan, przy ujściu do Niemna rzeki Wierzchniéj miały także być niegdyś słonych wód wytryski, właśnie na zachwycającéj pięknością dolinie na któréj widać dotąd osyp nie mały, w podaniu ludowém, za coś poświęconego bogom pogańskim uważany. Nieumiem także twierdzić, tylko domyślać się przychodzi: że to samo wzgórze należy do uroczyska Surakalnis, u ś. p. Morawskiego przytoczonego, czy też inne jakie wyżéj nad rzeką Wierzchnią będące.

Nie będziemy powtarzali, co już czasopisma umieściły o wodach birsztańskich, ograniczym się na krótkiém wspomnieniu o domie Bożéj chwały, u stóp którego Opatrzność wydobyła ze wnętrza ziemi owe cudowne krynice zdrowiodajne. Kościołek drewniany, ubogi, od wieków istniejący, lubo mieć musiał początek ze szczodrobliwości monarszych, jak stare podanie mieć chce, lecz z upadkiem rzeczy krajowych trwał jakoś na wsparciu ludu wiejskiego i utworzony został na filję kościoła preńskiego, do którego parafji począł należeć, jakowa parafja rozciągała się po obu stronach Niemna. W następnym czasie, kiedy ksiądz Michał-Franciszek Karpowicz, objąwszy probóstwo preńskie, dbały o dobro duchowne parafjan, nie zaniedbał utrzymywać kapłana w Birsztanach, odnowił kościołek roku 1791, opatrzył na nowo apparatami i srebrem do służby bożéj potrzebnemi. W zbiegu okoliczności, Preny przeszły pod berło pruskiego króla, ksiądz Karpowicz otrzymał katedrę biskupią w Wigrach, a kościoł birsztański przemieniono na parafijalny. Ale dotąd niebył i niejest w kwitnącym stanie, może przez niedbalstwo zarządców, albo ich ubóstwo, wiele nawet udarowań Karpowicza, jako i ślady aktów zaginęły. Całą pozostałość stanowi stara chorągiew kościelna, z napisem Berstanos. Może da Bóg, że za zjawieniem się drugiego filantropa, jakim był pan Linneburg, staraniami którego stanęły z muru kościoły przy kąpielach w Busku i Druskienikach i te piękne wybrzeże birsztańskie ozdobi się przybytkiem Boga okazalszym, jak wróżyć należy, patrząc na skuteczność wód i zakłady budowli ku wygodzie leczących się co się rok rocznie wznoszą. Bywa bowiem słabość wieku naszego, że radziéj myślimy o sobie niżeli o Bogu, którego dobroci i miłosierdzia niema końca i granic, jak świadczą wypływy tych wód przynoszących zdrowie.

Ponieważ przeszłość tych stron Litwy i jéj opowiadanie zajęły naszą uwagę, zakończymy niniejszy artykuł rzutem oka na wyjaśnienia dziejowe. Był w krainie Zapuszczańskiéj niewielki, srodze obronny zamek, opierający się niegdyś napadom krzyżackim dzielnie, przeto ci zbrojni rycerze postanowili bądź co bądź, go zdobyć. W roku 1336 oskoczony, z wielką potęgą był broniony przez swego posiadacza, bohatera Margiera, z rzadką odwagą i walecznością, a po zdobyciu heroicznym zgonem swoich obrońców zasłynął. Zamek ten nazywają roczniki i drożniki krzyżackie Pilleny, Pilleien. Położenie miejscowe nie trudno dało się wyśledzić, mimo szczupłości budowy z drzewa; wszystko też mówi za tém, że ten zameczek leżał na tém miejscu samém, gdzie dziś istnieje wieś Piluny nad rzeką Szeszupą, niedaleko Pilwiszek, w dawnym powiecie Troppen. Kojałowicz mylnie to odnosi do Puń, leżących nad prawym brzegiem Niemna, dokąd ten powiat nie sięgał. Moje badania ścisłe i oparte na Dusburgu, kronikach i drożnikach krzyżackich, najwyraźniéj przekonywają, wbrew niektórym nowszym pisarzom, o omyłce Kojałowicza zdania, gdyż Punie mają swoje odrębne pamiątki historyczne, oraz są inne uroczyska podobne: na Żmujdzi Pillany, w Inflantach w powiecie ryzkim Pullen i Pullendorf, a tych źródłosłów leży w litewskim języku Pilis, zamek, usyp obronny *).

Narozprawiawszy o historyczności wybrzeży Niemna i kraju zaniemnowego, przychodzi dodać téj rzeki tyczące się wspomnienie wagi nie małéj. W roku 1803 ustanowioną była komissja wspólna między Prusami i Rossją do uregulowania koryta Niemna, na całéj rozciągłości granicy owoczesnéj tych państw, od Łosośny do wsi Smolnik, przez lat ośm odbywać roboty hydrauliczne mająca, na które wspólnie przeznaczono po cztery kroć sto tysięcy rub. sreb. rocznie. Dyrektorami projektów i technicznych robot byli z pruskiéj strony znakomity hydraulik Ejtelwein a z rossyjskiéj inżynjer jenerał major Falkoni; zdjęto plany i równoważenie spadu rzeki, budowano z chróstu i ziemi tamy odstrzeliwające od brzegu dla zwężenia miejscami biegu wody w celu pogłębienia koryta, wyspy z brzegami połączono, piasczyste płaszczyzny utwierdzono zasadzeniem łozy i wierzby, kamienie podwodne rozrywano prochem i wydobywano. Miałem zaszczyt należeć do tego poruczenia w obowiązku inżynjera, i 1805 roku niektóre roboty w Birsztanach spełniałem. Podówczas niebyło żadnego wyobrażenia o skutkach leczebnych tamecznych źródeł mineralnych, tylko z niesmaku i przez zatęchłość z odoru znanych, za odrażliwe. Wzgórze zamkowém i królowéj Bony lud nazywał. Zaledwo przez dwa lata roboty hydrauliczne rozwinięto, kiedy w roku 1806 raptowna zmiana rzeczy politycznych zerwała ciąg dalszy i w nicość najzbawienniejsze zamiary dla Niemna żeglugi pogrążyła.

Niemen, jedyna rzeka wielka z europejskich wód bieżących, tę ma wyłączną własność, że jak łzę czystą wodę lejąc, nie trafia na podwodne w dnie swojém skały lite. Jedyną rapę poniżéj Rumszyszek stanowi dziwne nagromadzenie kamieni łóżnych zaokrąglonych od brzegu w długości sążni kilkudziesiąt na kupę, bez żadnego spojenia, wielkości od funta wagi do kilkudziesiąt centnarów, a zaś większéj objętości pojedyńcze głazy dość z rzadka, aż do Kowna leżące w rzece nie są wcale liczne; wszystkie należą do natury granitu szarego, norwegskiego. Wybrzeża rzeczne wzniosłe, prócz w miejscach gdzie wpadające rzeki rozmyły poziom. Mimo to, że z prawego brzegu wytryskują mineralne zdroje po solnym podziemnym pokładzie płynące nawet z odległych miejsc, jak Stokliszki, woda niemnowa jest najczystszą. Teodor Narbutt.

*) Obaczyć Dzieje narodu litewskiego tom VII i osóbny w dodatku słówniczek jeograficzny, artykuł Pilleny N. IX str. 86.

RYGA, 25 lipca.

Żądanie pieńki, po dość mocném ożywieniu, dziś nieco mamy mniejsze; temi dniami umów o ten produkt bardzo mało zawarto; sprzedający za włókno delikatne i czyste żądają po 126 rub. Len sprzedawano po rub. 45½, 43½ i 38½. Oléj konopny płacono po 41 rub.; żądają o 1 rubel więcéj. Siemię lniane, stosownie do gatunku od 5 do 5¾ m., płacono za beczkę po 7 do 7½ rub. Owies płacono po 7 rub. więcéj nad wagę funtów w łaszcie, i zdaje się, że jeszcze tę samą cenę wziąć można. Żyto polskie w małéj ilości kupiono za 115, 116 f. po 114 rub.; za rossyjskie 116, 117 f. żądają po 110 rub., ale umów niezawierano.

ODESSA, 20 lipca.

W skutek pomyślnéj sprzedaży zboża naszego w Anglji, rynek odeski więcéj przedstawia dziś ruchu, niż w chwili ostatniéj mojéj zeń wiadomości. Pszenicę ozimą wyższego gatunku płacono od 8 rub. 85 k. do 9 rub. 50 k. za czetwert, średniego od 7 rub. 80 k. do 8 rub. 50 kop., poślédniego od 6 rub. 75 k. do 7 rub. Żyto kupiono po 4 rub. 85 k. do 5 rub. 5 k. za czetwert; kukuruzę po 4 rub. 96 k. do 5 rub. 10 kop.; jęczmień po 3 rub. 67½ kop. do 3 rub. 80 k.; siemię lniane po 12 rub. 40 do 50 k. Wełnę cienką mytą płacono po 22 rub. 25 k. do 50 kop.; cienką brudną po 8 rub. 75 k.; dońską białą mytą po 7 rub. 67½ do 8 rub. wedle gatunku. Niewiémy, czy się te ceny utrzymają, zwłaszcza na zboże? Wiadomości o zbiorach są sprzeczne z rozmaitych miejscowości, a o umłocie również nic pewnego niemamy.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— W jednym z ostatnich numerów Gazety Polskiéj, a potém i w Kurjerze Warszawskim, umieszczone były wzmianki, które spowodowały następującą odezwę *Władysława Syrokomli* z dnia 30 b. m. (11 sierpnia):

Serdeczne składam dzięki redakcjom Gazety Polskiéj i Kurjera Warszawskiego z powodu mojéj choroby, która rzeczywiście była ciężką i za długo się przeciąga. Vita et mors in Deo. Nieczujemy się tak dalece słabemi, abyśmy bezwarunkowo zgodzili się, że dla nas niema już żadnéj nadziei. Bóg tę myśl rozpaczliwą od serca ludzkiego oddala, bo czémże byłaby szczupła resztka dni nam pozostałych? torturą!— Znając złote serce tego co pisał, przeczytawszy ów artykuł, w téj myśli w jakiéj był napisany, nieznaleźliśmy nic, coby mogło niezadowolić,—ale niedaléj jak nazajutrz słyszeliśmy, że niewinne słowa, dały powód do kommentarzy i potwarzy, tak upodobanych w społeczności, która się piękniéj bawić nienauczyła. Cóżkolwiek bądź, dzięki za współczucie. *Wł. Syrokomla.*

— Piszą do nas ze Słucka: Dnia 25 teraz. mca lipca, o godzinie 1½ po po północy w m. Słucku przy ulicy Mostowéj, wszczął się pożar; skutkiem tego w przeciągu trzech godzin, spłonęło 32 domy mieszkalne, 77 kramów z towarami różnego rodzaju, z téj liczby sklepów murowanych 23, drewnianych 54, oraz stało się ofiarą ognia jedno dziecię żydowskie lat sześciu. Straty zrządzone pożarem obliczają na 200 tysięcy rs. Ileż to nieszczęśliwych izraelskich rodzin, bez przytułku, kawałka chleba i niezbędnych do życia potrzeb pozostało! W téj chwili, gdy to piszę, szczątki mienia nieszczęśliwych dogorywają, a jęki i łzy pogorzelców nie do opisania.

WIADOMOŚĆ BIBLJOGR. ZA CZERWIEC 1862 ROKU.

1. Kantyczkas arba kninga g'esmiu. Par Moteju Wołonczewski żemajcziu Wiskupa parwejzieta ir isznauje iszspausta, in 16-mo, str. 736, ark. 15⅛, nakład i druk Zawadzkiego. 2. Tehilim, czyli Psalmy Dawidowe, in 16-mo, str. 216, ark. 6¾, nakład i druk Romma. 3. Sidor Rina Utefiła czyli porządek prośby i modlitwy, in 12-mo, str. 390, ark. 16, nakład i druk Romma. 4. Elementarz ścienny. Układ i nakład Aleksandra Walickiego. Tablic 2 in foljo, str. 2, ark. 2, nakład autora, druk Adamowicza w Mińsku. 5. Brocha Achrona czyli modlitwa żydowska po jedzeniu, in 4-to, str 1, ¼ ark., nakład i druk Romma. 6. Pasaka apej paszniekiesni tarp welnia yr szimkoriu po atsyżadiema kataliku na gieryma ariełkas paraszi kunigs prałots Kassakauskis, in 16-mo, str. 55, ark. 2, nakład i druk Zawadzkiego. 7. Obrazki z podań krajowych. Trefniś dworu Jana III. Obrazek w trzech odsłonach. Skreślił Emil Deryng. Zeszyt piérwszy in 8 vo, str. 97, ark. 6, druk Dworca. 8 Śpiew do gwiadzki. Słowo Pawła Małyszewicza, muzykę napisał Kazimierz Łada, in 4-to, str. 4, ½ ark., litografja Adamowicza w Mińsku. 9. Ogień miłości Jezusa Chrystusa czyli dowody gorącéj ku nam miłości Zbawiciela, w dziele odkupienia naszego. Podług księdza Pinart, przerobiono z francuzkiego. Wydanie nowe poprawne, in 16-mo, str. 502, ark. 16, nakład i druk Zawadzkiego. 10. Nabożeństwo o Najświętszym Sakramencie na oktawę Bożego Ciała i na czterdziesto-godzinne nabożeństwo. Przytém nabożeństwo tygodniowe i litanje do niektórych świętych, in 16-mo, str. 821, ark. 26½, druk Marcinowskiego. 11. Elementarz rossyjski, zawierający stopniowe tablice sylabizowania, codzienne modlitwy, wdrażanie do czytania i bajki wierszem. Ułożył podług najlepszych źródeł G. P., in 16-mo, str. 29, ark. 1, druk Blumowicza. 12. Elementa legendi idioma latinum atque inserviendi eodem Sacrificio Missae, cum parvo Catechismo et orationibus pueris consonis, in 16-mo, pag. 60, ark. 1¾, druk Blumowicza. 13. Seder Kinot Letisza Beab czyli porządek modlitw na dzień zniszczenia świątyni jerozolimskiéj, in 16-mo, str. 144, ark. 4½, nakład i druk Romma. 14. Biblja łacińsko-polska, czyli pismo święte starego i nowego testamentu. Podług tekstu łacińskiego Wulgaty i przekładu polskiego ks. Jakóba Wujka T. J. Z komentarzem Menochjusza T. J. przełożonym na język polski. Wydanie ks. S. Kozłowskiego, kanonika kat. Wileń., rektora djecezalnego seminarjum. We czterech tomach in 8-vo maj. (fracta pagina). Tomu II-go część pierwsza, in 8-vo maj. str. 584, ark. 36½, nakład i druk Zawadzkiego. 15. Zdzieracze Czupryn czyli wycieczka do stepów. Powieść kapitana Mayne Reid. Przekład Romualda Kasprzyckiego, in 8-vo str. 177, ark. 11, druk Dworca.

KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 26 lipca (7 sierpnia).

Sześcioprocentowe rossyjskie srebrem		110½%.
Pięcioprocentowe 1-éj pożyczki		95½, ¼%.
,, 2-éj ,,		101, 101½%.
,, 3-éj ,,		95¼%.
,, 4-éj ,,		95¼%.
,, 5-téj ,,		95%.
,, 6-éj ,,		105%.
Czteroprocentowe 1éj, 2éj, 3éj i 4éj poż.	. . .	88½%.
,, 5éj poż.	. . .	87%.
Pięcioproc. bilety banku państwa		98½%.
Akcje Głównego Tow. kolei żel.		112¼.
Obligacje 4½ proc. tegoż Tow.		88½.
Akcje ryzko-dynab. kolei żelaz.		89½.
Weksle (na 3 mies.): na Londyn		34⅝ ¾ p.
— — na Amsterdam		170¾, 171 c.
— — na Hamburg		30⅞, 31⅛, sz. b.
— — na Paryż		364, 365 c.

WARSZAWA, 6 sierpnia (25 lipca).

Listy zastawne oprócz kuponu	15 r. 6¾ k.
Obligi skarbowe, — —	93 — 35 —
Akcje drogi żel. warsz.-wiedeńsk.	77 — 50 —
— — warsz.-bydgoskiéj	89 — 50 —
Weksle: na *Berlin* (2 mies.) za 100 tal.	102 r. 30 k.
— na Hamburg (2 mies.) za 300 m.	155 — 70 —
— na Paryż (2 mies.) za 300 fr.	82 — 65 —
— na Wiedeń (2 mies.) za 150 złr.	82 — 40 —
— na Londyn (3 mies.) za 1 fst.	6 — 94 —
— na Petersburg (1 m.) za 100 r.	99 — 75 —
— na Moskwę (1 m.) za 100 r.	99 — 50 —

RYGA, 26 lipca (7 sierpnia.)

Pięcioproc. 5-éj pożycz.	96¼%.
Pięcioproc. bilety banku państwa	98¼%.
Weksle: na Londyn.	34 13/16 p.
— na Amsterdam	172¼ c. b.
— na Hamburg	31 5/16, ¼ sz. b.
— na Paryż	367½ c.

ODESSA, 23 lipca (4 sierpnia).

Weksle: na Londyn za 1 fs.	6 r. 89, 86 k.
— na Paryż za 1 r.	366½, 367½ c.
— na Marsylję za 1 r.	367, 367½ c.
— na Genuę za 1 r.	367½ c.

BERLIN, 5 sierpnia (24 lipca).

Rossyjskie 5-procentowe 5-éj poż.	86⅞%.
— — 6-éj poż.	95½%.
Czteroproc. metall. bankowe bil. za 100 r.	97⅜ t
Bilety kredytowe ross. za 90 rub.	87⅜ tal.
Polskie obligacje skarbowe oprócz kup.	83⅝.
— listy zastawne	87⅝.
— bilety bankowe.	87½
Weksle: na Petersburg (3 tyg.) za 100 rub.	97¼ tal.
— na Warszawę (krótki term.).	87¼ r.

HAMBURG, 6 sierpnia (25 lipca).

Rossyjskie 5-proc. 5-éj pożyczki	81½%.
— — 6-éj pożyczki	90⅜%.
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r.	30⅝ sz. b.

AMSTERDAM, 6 sierpnia (25 lipca).

Rossyjskie pięcioproc. 5-éj pożyczki.	81%
— — 6-éj pożyczki.	85¾%.
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r.	167 c.

LONDYN, 6 sierpnia (25 lipca).

3-procentowe ang. konsolidy.	93½%.
Rossyjskie 5-proc. 2-éj poż.	96%.
Weksle na Petersburg (3 mies.).	34⅛ p.

PARYŻ, 6 sierpnia (25 lipca).

Renta 3-proc.	68 fr. 5 c.
Akcje kredytu ruchomego.	850 fr.
Akcje głównego Tow. kol. żel. w Rossji	406 i 407 fr.
Weksle na Petersburg za 1 r.	358 c.

ВИЛЕНСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Пріѣхавшіе въ Вильно съ 26-го по 30 ое іюля.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Пом. Альбертъ Умястовски.— Антонъ Окушко.—Баронъ Юрій Фиттингофъ. Дворяне: Фортунатъ Кѣсляпски.—ОсипъНеубургъ.—Иванъ Ковалевски.—Г-жа Юстина Кулаковская жена надв. совѣт.—Вдова маіорша Сухоржевска.— Вдова колл. асс. Елигія Новогродзка.—Дворянки: Осипа Пясецка.—Стефанія Шпилевска.—Амелія Околова —Зузана Быковска.— Брониславa Пашкевичъ.—Ѳекла Юревичева.—Вдова сына Пастора Ельвіра Бреме.—Полковникъ Чертовъ.—Инж. капит. Крживецъ.— Капитанъ Сѣраковски.—Инж. прапорщикъ фонъ-Шпееръ.—Никоновъ.—Прапорщикъ Міонхгеймеръ.—Гвардіи прапор. Поплавски. Францъ Геккеръ.—Надв. сов. Жолкевичъ.—Колл. асс. Ширма.— Титусъ Малишевски.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНЬСКИ. Коллеж. асс. Остромецки.— Капитанъ Окерстедъ.—Пом. Антонъ Завадзки.—Поруч. Артоболевски —Поруч. Шатиловъ.—Пом. Ген. Микуцки.— Ротм. Богдановичъ.—Поруч. Сухотинъ.—Пом. Богомолецъ.—Вильгельмъ Аппель. Поруч. морск. флоты Станиславъ Ясенски.—Пом. Важински.— Г-нъ Клейнбергъ.—Ротм. Кирѣевъ, Адъютантъ Его Императорскаго Высочества Великаго Князя Константина Николаевича.—Губ. секр. Жеромски.—Пом. Рутковски.

ВЪ Д. ПЯСЕЦКАГО: Подполков. Іосифъ Бучински.—ВЪ Д. БРАНТА: Дворянинъ І. Родкевичъ.—ВЪ Д. ЗАЙКОВСКАГО: Лекарь Зайковски.—ВЪ Д. ГАУШТЕЙНА: Подпоручикъ Вериго.— ВЪ Д. МИКОШИ: Надв. сов. Добѣшевски. — Дворянка Софія Рильке.—Тит. сов. Антонъ Фрометъ.—Аптекарь Николай Фрометъ. ВЪ Д. ПАРНЕСА: Инж. Григорьевъ.

Выѣхавшіе изъ Вильна съ 26 го по 30 ое іюля.

Трояновски.—Каннъ.—Вильсонъ.—Клочковска.—Кучински.— Лонгіеръ.—Шещински —Орвидъ.—Де Роберти съ семействомъ.— Суминска съ семействомъ.—Швейковски.—Лапински.—Гр. Путкамеръ.—Ельски.—Перловски.—Чарноруцки.—Геккеръ.—Ельміра Бреме.— Умястовски.—Сѣраковски.—Д-ца Ейнерлингъ.—Шостаковъ.— Явловски.—Сухоржевска —Новогродзка.—Ѳіодоровичъ.— Баронъ Фитингофъ.—Архерревъ.—Крживецъ. —Лосъ-Рошковски.- Окушко —Дрелингъ.—Фонъ Шпееръ.—Никоновъ.—Міонхгеймеръ. Швейковски.—Вроблевски.

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 26-go do 30-go lipca.

HOTEL NISZKOWSKI. Ob. Albert Umiastowski.—Antoni Okuszko.—Baron Jerzy Fittinhof.—Dworzanie: Fortunat Kiślański.—Józef Nejburg.—Jan Kowalewski.—Panie: Radczyni dworu Justyna Kułakowska.—Wdowa majorowa Anzela Suchorzewska.—Wdowa koll. ass. Eligja Nowogrodzka.—Dworzanki: Józefa Piasecka.—Stefanja Szpilewska.—Amelja Okołowa.—Zuzana Bykowska.—Bronisława Paszkiewicz.—Tekla Jurewiczowa.—Wdowa po synu pastora Elwira Breme.- Półkownik Czertow —Inż. kapitan Krzywiec.—Kapitan Sierakowski.— Inż. chorąży von-Szpejer. — Nikonow. — Chorąży Mionchhejmer.— Chorąży Gwardji Popławski.—Hekker Franc.—Radca dworu Żołkiewicz.— Koll. ass. Szyrma.— Tytus Maliszewski.

HOTEL POZNAŃSKI. Ass. koll. Ostromęcki.— Kap. Okersted.— Ob. Ant. Zawadzki.— Porucz.: Artobolewski i Szatiłow.— Ob. Hen. Mikucki.— Rotm. Bohdanowicz.— Porucz. Suchotin.— Obyw. Bohomolec.— Wilhelm Appel.— Lejt. morsk. floty Stan. Jasieński.— Ob Ważyński.— P. Klejnberg. — Rotm. Kirejew, Adjutant J. C. W. Wielkiego Księcia Konstantego Nikołajewicza.—Żeromski.— Ob. Rutkowski.

W d. PIASECKIEGO: podpółk. Józef Buczyński.— W d. BRANTA: dworz. J. Rodkiewicz.— W d. ZAJKOWSKIEGO: Lekarz Zajkowski.— W d. HAUSZTEJNA: podpor. Werigo.— W d. MIKOSZY: rad. dw. Dobieszewski.— Dworzan. Zofja Rilke.—Rad. hon. Antoni Fromet.— Aptekarz Nikołaj Fromet.— W d. PARNESA: Inżynier Grzegorz.

Wyjechali z Wilna, od 26-go do 30-go lipca.

Trojanowski.— Kann.— Wilson.— Kłoczkowska.— Kuczyński.— Longier.— Szeszczyński.— Orwid.—De Roberti z rodziną. — Sumińska z rodziną.— Szwejkowski.—Łapiński.—Hr. Putkamer.—Jelski.— Perłowski.— Czarnorucki.— Hekker.— Breme Elwira.— Umiastowski.— Sierakowski.— Panna Einerling —Szostakow N.—Jawłowski.— Suchorzewska.— Nowogrodzka.— Fiodorowicz. — B-n. Fittinhof.— Archijerejew.— Krzywiec.— Łoś-Roszkowski.—Okuszko.—Dreling.— von Szpejer.— Nikonow.— Mionchhejmer.— Szwejkowski.— Wróblewski.

Одобрено Ценсурою, 30 іюня 1862 г. Вильно. W Drukarni A. H. Kirkora.